

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt Rynek Pracy pod Lupą współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Badanie ankietowe pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego w 2012 roku

Diagnoza zapotrzebowania na pracowników
w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym

Raport „**Badanie ankietowe pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego. Diagnoza zapotrzebowania na pracowników w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym**” prezentuje wyniki badania przeprowadzonego we współpracy Wydziału Badań i Analiz WUP w Toruniu i powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego. Głównym celem badania była analiza popytu na pracę w podmiotach biorących w nim udział.

Raport powstał w ramach realizacji projektu systemowego WUP w Toruniu **Rynek Pracy pod Lupą** Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałanie 6.1.1. Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach EFS.

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonywane z podaniem źródła.

A report “**Opinion poll among employers from kujawsko-pomorskie voivodship. The diagnosis of the demand for employees in qualification and occupational terms**” was prepared on the basis of a research carried out in cooperation of the Department of Research and Analyses of Voivodship Labour Office in Toruń with Powiats Labour Offices. The main purpose was demand analysis for a job in entities taking part in the research.

The report was prepared within the framework of the Systemic Project of the Voivodship Labour Office in Toruń Labour Market under Magnifying Glass, Human Capital Operational Programme, Sub-measure 6.1.1. Support for the unemployed, co-financed by the European Union under the European Social Fund.

Reproducing and dissemination can be performed with indicating the source.

WUP w Toruniu
Wydział Badań i Analiz
Szosa Chełmińska 30/32, 87-100 Toruń
e-mail: wup@wup.torun.pl
www.wup.torun.pl
www.podlupa.wup.torun.pl

Druk: EXPOL, ul. Brzeska 4, Włocławek
Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie
Toruń 2013

Spis treści

Wprowadzenie	5
I. Zmiany gospodarcze regionalnego rynku pracy w latach 2008–2012 w świetle danych GUS	6
1. Zmiany kondycji regionalnej gospodarki	6
1.1. Pomioty Gospodarki Narodowej	6
1.2. Najczęściej podejmowana działalność gospodarcza w regionie	9
1.3. Zmiany liczby podmiotów w obrębie sekcji PKD	10
2. Charakterystyka zmian na rynku pracy	12
2.1. Aktywność ekonomiczna ludności według BAEL	12
2.2. Pracujący w gospodarce narodowej	15
2.3. Pracujący według sekcji PKD podmiotu	17
3. Popyt na pracę w latach 2010–2011	19
II. Metodologia badania	23
1. Założenia badawcze i sposób realizacja badania	23
2. Charakterystyka próby badawczej	26
III. Wyniki badania pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego	30
1. Analiza zatrudnienia w badanych podmiotach	31
1.1. Analiza zatrudnienia w latach 2010–2011 w podmiotach biorących udział w badaniu	32
1.2. Zatrudnienie wśród kobiet	40
1.3. Plany pracodawców sprzed roku a faktyczne zmiany w zatrudnieniu w 2011 r.	44
2. Plany zatrudnieniowe badanych pracodawców	51
2.1. Bilans planów zatrudnieniowych w sekcjach PKD	55
2.1.1. Bilans planów zatrudnieniowych według sekcji PKD oraz grup wielkości podmiotów	59
2.2. Plany zmniejszenia zatrudnienia do końca 2012 r.	63
2.2.1. Powody zmniejszenia zatrudnienia	64
2.3. Plany zatrudnienia pracowników do końca 2012 r.	67
2.3.1. Powody zatrudniania pracowników	67
2.3.2. Nowe miejsca pracy	68
2.3.3. Praca sezonowa	70
2.4. Analiza zapotrzebowania na pracowników i kompetencje według wielkich grup zawodów	71

2.4.1.	Zapotrzebowanie na pracowników według wielkich grup zawodów oraz podregionów	76
2.5.	Analiza według zawodów	76
2.5.1.	Analiza zapotrzebowania na pracowników w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym - profil poszukiwanego pracownika	77
2.6.	Analiza według poziomu wykształcenia	88
2.6.1.	Potrzeby kadrowe pracodawców a kwalifikacje absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i bezrobotnych do 25 roku życia	88
2.7.	Analiza wybranych kompetencji poszukiwanych pracowników	92
3.	Metody rekrutacji pracowników	100
4.	Spodziewane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie pięcioletniej	105
5.	Kondycja przedsiębiorstw	117
5.1.	Ocena kondycji firm	117
5.2.	Kondycja firmy a plany kadrowe pracodawców	120
5.3.	Sytuacja wybranych branż	122
IV.	Podsumowanie	129
1.	Sytuacja na rynku pracy	129
2.	Prognozy na 2013 r.	130
3.	Gospodarka regionalna - potencjał województwa	130
4.	Jakich pracowników będą potrzebować pracodawcy?	133
5.	Pięcioletnie prognozy zatrudnienia	135
	Słownik pojęć	137
	Spis tabel, wykresów, map	141

Wprowadzenie

Jakich pracowników potrzebują pracodawcy i w jakim zawodzie szukać pracy?

To najważniejsze pytania, na które chcemy odpowiedzieć przez realizację zadań projektu systemowego Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu **Rynek Pracy pod Lupą**.

Jednym z ważnych elementów tego projektu jest badanie ankietowe pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, we współpracy ze wszystkimi powiatowymi urzędami pracy województwa, po raz trzeci przystąpił do badania na próbie ok. 2000 pracodawców.

Dzięki zrealizowanym wywiadam pozyskujemy informacje: jakich pracowników, w jakich zawodach i o jakich kwalifikacjach pracodawcy będą poszukiwać do końca danego roku. Analizowane są plany dotyczące zmniejszenia zatrudnienia, pytamy również o najefektywniejsze formy rekrutacji pracowników. Prosimy pracodawców o dokonanie oceny kondycji własnej firmy oraz branży, w jakiej dany podmiot prowadzi działalność. Zachęcamy do podjęcia próby prognozy zmian w zatrudnieniu w perspektywie kolejnych pięciu lat.

Sposób realizacji badania to wywiady realizowane samodzielnie przez pracowników wszystkich powiatowych urzędów pracy w województwie kujawsko-pomorskim.

Spotkanie przedstawicieli publicznych służb zatrudnienia z pracodawcami to forma nawiązania i rozwoju dialogu między podmiotami mającymi wpływ na kształt rynku pracy w regionie.

Pozyskane informacje są wykorzystywane do projektowania usług rynku pracy, a także udostępniane wszystkim instytucjom zaangażowanym w planowanie działań polepszających kondycję rynku pracy w regionie, mających na celu zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.

Raport z badania ma przede wszystkim zdiagnozować zarówno potrzeby pracodawców, jak i potencjał województwa. Nie byłoby to możliwe bez zaangażowania pracodawców z regionu we współpracę z publicznymi służbami zatrudnienia przy doskonaleniu dialogu, który ma posłużyć dostosowywaniu wsparcia do realnych potrzeb.

I. Zmiany gospodarcze regionalnego rynku pracy w latach 2008 - 2012 w świetle danych GUS

Niniejszy rozdział powstał na podstawie danych statystyki publicznej z lat 2008–2012 oraz danych własnych pozyskanych w wyniku przeprowadzenia trzech edycji badania pracodawców województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2009–2012. Zaprezentowano tutaj zmiany na rynku pracy pozwalające na wskazanie ogólnych tendencji. Dane poddane analizie nie dla wszystkich lat ze wskazanego okresu były dostępne.

1. Zmiany kondycji regionalnej gospodarki

1.1. Podmioty gospodarki narodowej

W województwie kujawsko-pomorskim w latach 2008–2012 najwięcej podmiotów zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON odnotowano w 2008 r. Wówczas pozostawało w ewidencji ponad 192 tys. podmiotów gospodarczych. W 2009 r. nastąpił spadek o 10 151 w porównaniu z 2008 r. W roku następnym (2010), odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów w stosunku do r. poprzedniego o prawie 4 tys. Kolejny rok znowu przyniósł spadek – w 2011 r. zarejestrowanych było 184 365 podmiotów. W porównaniu z rokiem, w którym zarejestrowanych było ich najwięcej, nastąpił spadek o 7817. Na koniec 2012 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów o 2,0% (3631 podmiotów).

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w latach 2008–2012

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych				
	2008	2009	2010	2011	2012
Polska	3 757 093	3 742 673	3 909 802	3 869 897	3 975 334
Kujawsko-pomorskie	192 182	182 031	186 007	184 365	187 996

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl luty 2012.

Udział podmiotów z regionu w ogólnej liczbie podmiotów w kraju zmniejszył się z 5,1% w 2008 r. do 4,7% w 2012 r. Niski udział podmiotów z kujawsko-pomorskiego w ich ogólnej liczbie w kraju świadczy o deficytach przedsiębiorczości województwa. Dodatkowo spadek owego udziału jednoznacznie wskazuje na pogorszenie kondycji gospodarki w regionie.¹

W analizowanym okresie nie zmieniała się struktura podmiotów pod względem sektora własności – zdecydowana większość należała do sektora prywatnego – 97% wszystkich zarejestrowanych jednostek. W 2012 r. było to 182 059 podmiotów – struktura ta nie odbiega znacząco od statystyk dla kraju.

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sektorów własności w latach 2008–2012

Sektor	2008		2009		2010		2011		2012	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
w województwie kujawsko-pomorskim										
Publiczny	5773	3,0	5756	3,2	5767	3,1	5852	3,2	5937	3,2
Prywatny	186 409	97,0	176 275	96,8	180 240	96,9	178 513	96,8	182 059	96,8
Ogółem	192 182	100,0	182 031	100,0	186 007	100,0	184 365	100,0	187 996	100,0
w Polsce										
Publiczny	124 528	3,3	120 488	3,2	121 948	3,1	121 871	3,1	123 506	3,1
Prywatny	3 632 565	96,7	3 622 185	96,8	3 787 854	96,9	3 748 026	96,9	3 851 828	96,9
Ogółem	3 757 093	100,0	3 742 673	100,0	3 909 802	100,0	3 869 897	100,0	3 975 334	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl luty 2012.

Przedsiębiorczość w województwie jest niższa niż w kraju. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców w województwie zmniejszyła się w stosunku do 2008 r., podczas gdy w kraju wzrosła.

¹ Analiza potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014–2020. Instytut Badań Strukturalnych na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, 2012 r.

Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski według podregionów w latach 2008–2010

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		
	2008	2009	2010
Polska	985	981	1024
Kujawsko-pomorskie	929	880	899
Podregion bydgosko-toruński	1148	1086	1126
Podregion grudziądzki	753	716	726
Podregion włocławski	836	790	793

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl październik 2012.

Istnieją spore różnice między poszczególnymi podregionami, jednak we wszystkich mieliśmy do czynienia ze spadkiem liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

Analiza sytuacji podmiotów gospodarczych zrealizowana przez Instytut Badań Strukturalnych² wykazała niekorzystne zjawiska: „podmioty gospodarcze zarejestrowane w województwie kujawsko-pomorskim cechuje niższa trwałość od przeciętnych podmiotów w Polsce. Jest to zjawisko, które nasiliło się w szczególności w ostatnich latach. Liczba jednostek wykreślonych z REGON na 10 tys. osób była wyższa od przeciętnej w kraju. Spowodowane to było kryzysem gospodarczym, który polską gospodarkę dotknął najmocniej w latach 2008–2009”.

W końcu 2012 r. w Polsce podmioty duże stanowiły 1,0%, średnie – 3,8%, małe to pozostałe 95,2%. Pod względem wielkości podmiotów obraz gospodarki regionu kujawsko-pomorskiego był bardzo bliski strukturze krajowej. W województwie dominują podmioty małe, zatrudniające do 9 osób. W latach 2008–2012 stanowiły one około 95% wszystkich zarejestrowanych – jest to kolejna niezmienna cecha struktury podmiotów w województwie. W analizowanym okresie nieznaczne przesunięcia

² Analiza potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014–2020. Instytut Badań Strukturalnych na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, 2012 r.

następowały między dwiema grupami: podmiotami małymi i średnimi (zatrudniające od 10 do 49 osób). Jednostki zatrudniające powyżej 50 osób w latach 2008–2012 stanowiły natomiast niezmiennie 1% zawartości rejestru.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według liczby zatrudnionych w latach 2008–2012

Wielkość podmiotu	2008		2009		2010		2011		2012	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Zatrudniające do 9 osób	182 623	95,0	172 238	94,6	176 210	94,7	174 580	94,7	179 064	95,2
10 - 49 osób	7706	4,0	7924	4,4	7947	4,3	7966	4,3	7094	3,8
50 osób i więcej	1853	1,0	1869	1,0	1850	1,0	1819	1,0	1838	1,0
Ogółem	192 182	100,0	182 031	100,0	186 007	100,0	184 365	100,0	187 996	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl marzec 2012.

1.2. Najczęściej podejmowana działalność gospodarcza w regionie

W końcu 2012 r. najwięcej zarejestrowanych w REGON podmiotów gospodarczych przynależało do sekcji **handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle**. W analizowanym czasie stanowiły one od 29,8% (w 2009 r.³) do 27,5% (w 2012 r.) ogółu podmiotów w danym roku. Następną liczną sekcją było **budownictwo**. Udział podmiotów z tej sekcji w ogóle podmiotów w analizowanym okresie utrzymywał się na stałym poziomie i wynosił od 11,6% w 2009 r. do 11,8% w 2012 r. Trzecią sekcją pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów było **przetwórstwo przemysłowe**. Jej udział w ogółem wynosił niezmiennie 9,2% w latach 2009–2012.

³ Dane dotyczące liczby podmiotów w układzie sekcji, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności 2007 dostępne są od 2009 r. Ze względu na zmiany w Polskiej Klasyfikacji Działalności dane dotyczące podmiotów gospodarczych za rok 2008 według sekcji PKD są nieporównywalne z danymi za kolejne lata.

1.3. Zmiany liczby podmiotów w obrębie sekcji PKD

Zgodnie z danymi GUS w 2012 r., w porównaniu z 2009 r. nastąpił spadek liczby podmiotów w trzech sekcjach PKD: *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (o 2692 podmioty mniej); *transport i gospodarka magazynowa* (zarejestrowanych o 1200 podmiotów mniej) oraz *Działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (zarejestrowanych o 290 podmiotów mniej). Spadek liczby podmiotów w sekcji *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*, był znaczny, biorąc pod uwagę wielkości bezwzględne. Analizując udziały procentowe sekcji w ogóle podmiotów zobaczymy, że ta zmiana oznacza spadek liczby podmiotów o 1,5 pkt. proc. w strukturze sekcji w województwie. Liczba podmiotów w sekcji zmniejszyła się natomiast o 5,0%. W *transporcie i gospodarce magazynowej* nastąpił spadek o 0,7 pkt. proc. (liczba podmiotów w sekcji zmniejszyła się o 8,7%), a w *działalności finansowej i ubezpieczeniowej* spadek o 0,2 pkt. proc. w strukturze podmiotów gospodarki narodowej w województwie (o 4,2% zmniejszyła się liczba podmiotów w sekcji).

W 2012 r., porównując z 2009 r., we wszystkich pozostałych sekcjach PKD zarejestrowano więcej podmiotów gospodarczych, ale największy wzrost odnotowano w sekcjach: *edukacja* (więcej o 1596 podmiotów), *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* (w 2012 r. zarejestrowano o 1490 podmiotów więcej); *działalność związana z obsługą nieruchomości* (więcej o 1121 podmiotów); oraz *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (więcej o 1106 podmiotów).

Analiza sytuacji podmiotów gospodarczych Instytutu Badań Strukturalnych pokazała, że struktura podmiotów wyrejestrowanych jest podobna do struktury dla kraju. „(...) w 2010 r. ponad 1/3 wyrejestrowanych z REGON podmiotów pochodziło z sekcji *handel oraz naprawa pojazdów samochodowych*, 16% z *budownictwa*. Łącznie 16% wyrejestrowanych przedsiębiorstw stanowiły te z branży *przetwórstwa przemysłowego oraz Transportu i gospodarki magazynowej*”.⁴

---

⁴ Analiza potrzeb rozwojowych województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście nowej perspektywy finansowej UE 2014–2020. Instytut Badań Strukturalnych na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, 2012 r.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sekcji PKD w latach 2009–2012

Sekcja PKD 2007	liczba podmiotów				2012 zmiana w %	
	2009	2010	2011	2012	do 2011	do 2009
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	54 301	54 125	51 973	51 609	-0,7	-5,0
Budownictwo	21 026	21 705	21 777	22 108	1,5	5,1
Przetwórstwo przemysłowe	16 656	17 027	16 887	17 230	2,0	3,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12 624	13 104	13 301	13 730	3,2	8,8
Transport i gospodarka magazynowa	13 796	13 557	12 849	12 596	-2,0	-8,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10 835	11 402	11 779	12 325	4,6	13,8
Pozostała działalność usługowa	11 301	11 889	11 770	11 995	1,9	6,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7148	7540	7903	8269	4,6	15,7
Edukacja	5196	5380	5553	6792	22,3	30,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6954	6881	6664	6664	0,0	-4,2
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4788	5063	5153	5158	0,1	7,7
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3800	4169	4344	4763	9,6	25,3
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4503	4619	4575	4575	0,0	1,6
Informacja i komunikacja	3330	3561	3663	3834	4,7	15,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3278	3390	3476	3557	2,3	8,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1438	1439	1446	1452	0,4	1,0
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	656	681	706	735	4,1	12,0
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów	256	307	362	407	12,4	59,0
Górnictwo i wydobywanie	142	165	180	193	7,2	35,9
Orgnizacje i zespoły eksterytorialne	3	3	4	4	0,0	33,3
Ogółem	182 031	186 007	184 365	187 996	2,0	3,3

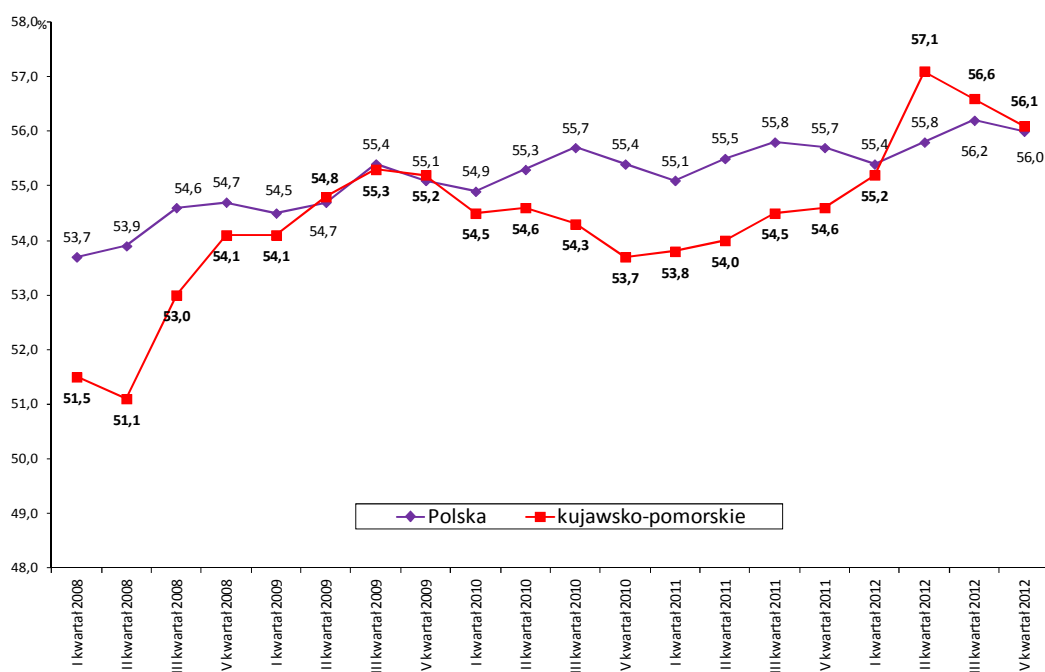
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl marzec 2012.

2. Charakterystyka zmian na rynku pracy

2.1. Aktywność ekonomiczna ludności według BEAL⁵

Za ludność aktywną zawodowo uważa się wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne. Stanowią one tzw. siłę roboczą.

Wykres 1. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do IV kw. 2012 r. według BAEL

Źródło: Opracowanie własne WUP w Toruniu na podstawie Kwartalnej informacji o rynku pracy, GUS.

W okresie od I kw. 2008⁶ do IV kw. 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim **współczynnik aktywności zawodowej⁷ podlegał zmianom.**

⁵ Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny co kwartał.

⁶ Dane od I kwartału 2010 r. przeliczone są zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólniania danych, nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat wcześniejszych.

Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w II kwartale 2008 r. – 51,1%, najwyższą w II kwartale 2012 r. 57,1%. W analizowanym okresie odsetek osób pracujących w województwie kujawsko-pomorskim był przeważnie niższy niż w kraju. W II, III i IV kwartale 2012 r. odsetek osób aktywnych zawodowo w województwie był najwyższy w analizowanym okresie i osiągnął wartości większe niż w kraju.

Innym wskaźnikiem charakteryzującym aktywność ekonomiczną jest **wskaźnik zatrudnienia**⁸. Za aktywnych zawodowo uznano: osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały: (a) z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego, (b) z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła: • do 3 miesięcy, • powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani byli również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie.

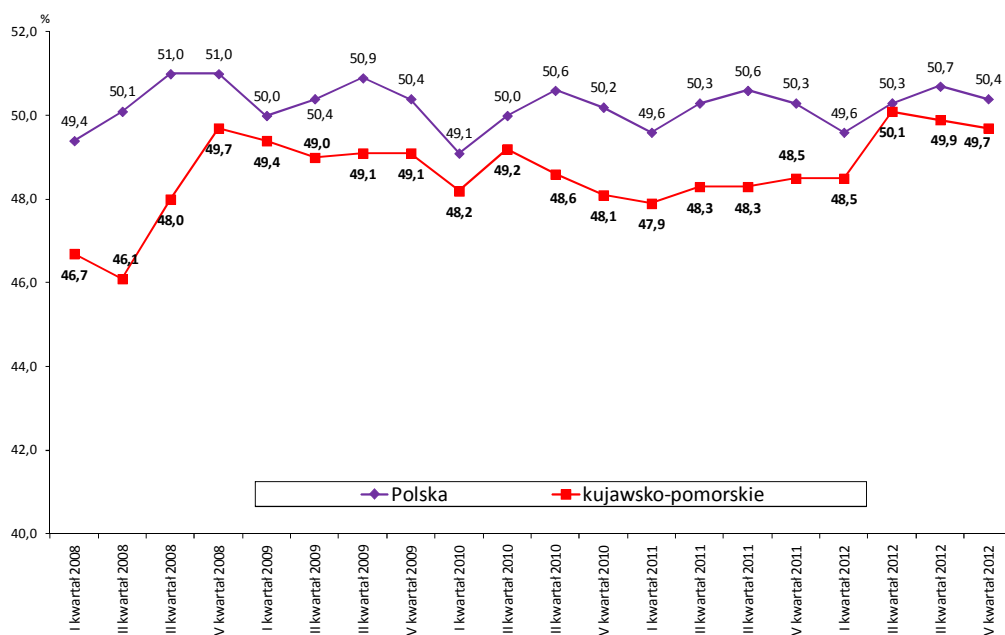
W okresie od I kw. 2008 do IV kw. 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim najwyższą jego wartość odnotowano w II kw. 2012 r. – wynosił on 50,1% (w Polsce – 50,3%). Najniższą wartość – 46,1% – odnotowano w II kw. 2008. W analizowanym okresie wskaźnik dla Polski był wyższy niż dla województwa kujawsko-pomorskiego.

---

⁷ *Współczynnik aktywności zawodowej* informuje nas o tym, jaki jest procentowy udział osób aktywnych zawodowo (ogółem lub z danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub w populacji należącej do danej kategorii wiekowej).

⁸ *Wskaźnik zatrudnienia* informuje o udziale procentowym osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 – IV kw. 2012 r. według BAEL

Źródło: Opracowanie własne WUP w Toruniu na podstawie Kwartalnej informacji o rynku pracy, GUS.

Dane od I kwartału 2010 r. przeliczone są zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólniania danych, nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat wcześniejszych.

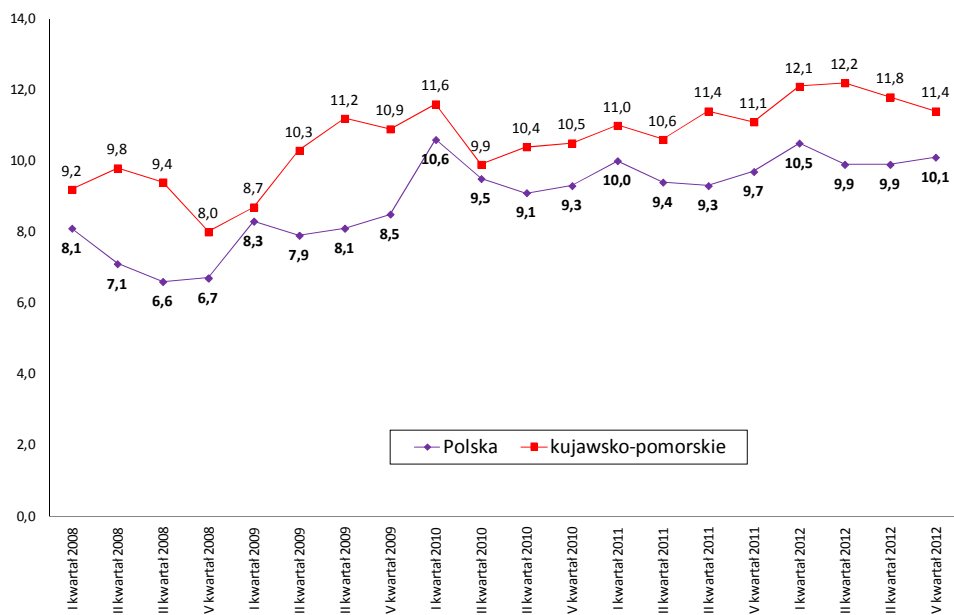
Zmiany na regionalnym rynku pracy związane z aktywnością zawodową ludności były korzystne. W analizowanym okresie wartość zarówno współczynnika aktywności zawodowej, jak i wskaźnika zatrudnienia wzrosły i osiągnęły w 2012 r. poziom zbliżony do średniej w kraju.

Niekorzystne zmiany dotyczyły natomiast stopy bezrobocia w województwie.⁹ Zgodnie z danymi BAEL w okresie od początku 2008 do końca 2012 r., stopa bezrobocia wzrosła w województwie kujawsko-

⁹ Odnotowano także wzrost liczby osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Największy wzrost miał miejsce w 2009 r. Zaobserwowano wówczas wzrost o 2,9 pkt. proc. w odniesieniu do końca 2008 r. W 2010 i 2011 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w województwie 17%, a w 2012 r. osiągnęła wartość 17,9% (13,4% wynosiła wartość stopy bezrobocia rejestrowanego w kraju).

-pomorskim o 2,0 pkt. proc. W tym samym czasie w kraju wzrosła o 2,2 pkt. proc. Najniższy poziom stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano w IV kw. 2008 r. – wynosiła wówczas 8,0%. Najwyższą wartość odnotowano w II kw. 2012 r., było to 12,2%.

Wykres 3. Stopa bezrobocia według BAEL w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do IV kw. 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne WUP w Toruniu na podstawie Kwartalnej informacji o rynku pracy, GUS.

2.2. Pracujący w gospodarce narodowej

Niekorzystne zmiany zaobserwowano także w liczbie osób pracujących w województwie. Według danych GUS w 2008 r. wynosiła ona 709 872 osoby i była to najwyższa wartość, jaką odnotowano w latach 2008–2011.¹⁰ W 2009 r. nastąpił spadek o 23 308 osób zatrudnionych i w kolejnym roku w porównaniu z 2009 r. liczba ta również zmalała, tym razem o 6410 osób. W 2011 r. w odniesieniu do roku poprzedniego liczba pracujących wzrosła o 3395 osób i wyniosła 683 549 osób.

¹⁰ Dane za 2012 r. w trakcie opracowywania raportu były niedostępne.

W analizowanym okresie liczba osób pracujących w kraju zmniejszyła się w 2009 r. w stosunku do 2008 r. o 261,9 tys. i wyniosła 13449,1 tys. W 2010 r. nastąpił wzrost o 329,2 tys. W 2011 r. odnotowano kolejny wzrost, tym razem o 132,9 tys.

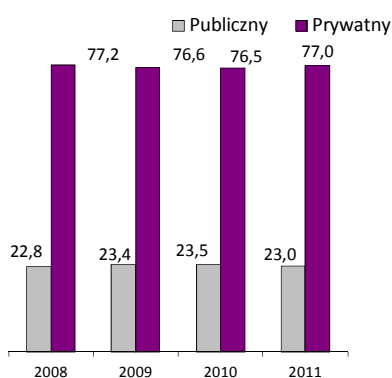
Tabela 6. Pracujący w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w latach 2008–2011¹¹

Wyszczególnienie	Liczba pracujących osób			
	2008	2009	2010	2011
Polska	13 711 043	13 449 087	13 778 253	13 911 203
Kujawsko-pomorskie	709 872	686 564	680 154	683 549
zmiana w % do roku poprzedniego				
Polska		-1,9	2,4	1,0
Kujawsko-pomorskie		-3,3	-0,9	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl marzec 2012.

W analizowanym czasie udział pracujących w sektorze prywatnym ogółem utrzymywał się na stałym poziomie i mieścił się w przedziale od 76,5% do 77,2%. W kraju udział ten wynosił odpowiednio 74,2% w 2008 r., 73,8% w 2009 r. i 74,7% w 2011 r.

Wykres 4. Pracujący według sektorów własności w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2008–2011 w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl październik 2012 r.

¹¹ Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2.3. Pracujący według sekcji PKD podmiotu

W 2011 r. liczba pracujących wzrosła w stosunku do 2010 r. o 3395 osób. Spadek w tym zakresie odnotowano w podmiotach należących do 4 sekcji PKD: *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (mniej o 2786 osób), *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (mniej o 1031 osób), *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* (mniej o 808 osób), *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* (mniej o 512 osób).

Liczba pracujących w 2011 r. wzrosła najbardziej w sekcjach PKD: *budownictwo* – wzrost liczby pracujących o 2359 osób, *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* – wzrost o 1655 osób oraz *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* – wzrost o 1057 osób.

W 2011 r. największy przyrost pracujących odnotowano (zmiana w % w stosunku do 2010 r.) w sekcjach: *informacja i komunikacja* (wzrost o 11,2%), *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (wzrost o 9,9%) oraz *pozostała działalność usługowa* (wzrost o 6,8%).

Tabela 7. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD w latach 2009¹²–2011

Sekcja PKD 2007	2009	2010	2011	
	liczba osób	liczba osób	liczba osób	% zmian do 2010
Przetwórstwo przemysłowe	144 473	144 519	144 573	0,0
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	112 408	113 020	110 234	-2,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	117 450	107 567	107 586	0,0
Edukacja	55 742	55 961	56 024	0,1
Budownictwo	45 311	43 588	45 947	5,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	39 914	40 583	41 640	2,6
Transport i gospodarka magazynowa	33 206	33 248	34 132	2,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	31 676	32 508	31 996	-1,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15 994	16 677	18 332	9,9
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	16 055	19 113	18 305	-4,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14 045	14 547	13 516	-7,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10 782	11 312	11 598	2,5
Pozostała działalność usługowa	11 140	9959	10 639	6,8
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10 029	9295	9806	5,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7688	7555	7795	3,2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6400	6531	6839	4,7
Informacja i komunikacja	6145	6115	6802	11,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7015	6916	brak danych	
Górnictwo i wydobywanie	1091	1140	brak danych	
Ogółem	686 564	680 154	683 549	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS. Pobrano: www.stat.gov.pl październik 2012 r.

¹² Dane dotyczące liczby pracujących w układzie sekcji, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności 2007 dostępne są od 2009 r. Ze względu na zmiany w Polskiej Klasyfikacji Działalności dane dotyczące podmiotów gospodarczych za 2008 r. według sekcji PKD są nieporównywalne z danymi za kolejne lata. Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Popyt na pracę w latach 2010–2011

Poniżej zaprezentowano dane z badania GUS „Popyt na pracę” w IV kwartale 2011 r. Stanowią one uzupełnienie danych statystyki publicznej, obrazujących stan gospodarki, a także punkt odniesienia dla wyników badania pracodawców zrealizowanego przez WUP w 2012 r. Wyniki otrzymane w tym badaniu zestawiono także z danymi z badania pracodawców zrealizowanego w 2011 r.

POPYT NA PRACĘ – badanie GUS	BADANIA PRACODAWCÓW – badanie WUP w Toruniu
W 2011 r. liczba nowych miejsc pracy była mniejsza niż w r. poprzednim. Powstałe w 2011 r. nowe miejsca pracy generował głównie sektor prywatny – 87,2%.	Wielkość planowanego zatrudnienia w 2011 r. była mniejsza niż w 2010 r. Podmioty planujące w 2011 r. zatrudnienie nowych pracowników należały głównie do sektora prywatnego – 80,2%.
W 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim likwidacji uległo 13 455 miejsc pracy. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba zlikwidowanych miejsc pracy zmniejszyła się o 36,9%.	W 2011 r. liczba podmiotów planujących zmniejszenie zatrudnienia była mniejsza zaledwie o 5 podmiotów niż w 2010 r., natomiast liczba osób, które planuje się zwolnić była o połowę mniejsza w 2011 r.

Dane z badania „Popyt na pracę” (GUS) oraz badań pracodawców zrealizowanych przez urzędy pracy jednoznacznie wskazują, że plany zmian w zatrudnieniu wśród kujawsko-pomorskich pracodawców w 2011 r. miały mniejszą skalę niż w 2010 i 2012 r..

POPYT NA PRACĘ – badanie GUS	BADANIA PRACODAWCÓW – badanie WUP w Toruniu
W jednostkach z terenu województwa nowe miejsca pracy powstały głównie w zakładach prowadzących działalność w zakresie: <i>przetwórstwa przemysłowego – 29,8%;</i> <i>handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 20,9%;</i> <i>oraz budownictwa – 14,9%.</i>	Zapotrzebowanie na największą liczbę pracowników zgłaszali pracodawcy z sekcji: <i>przetwórstwo przemysłowe – 41,8%;</i> <i>budownictwo – 12,5%;</i> <i>handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 8,9%.¹³</i>

Z danych badania „Popyt na pracę” GUS wynika, że bilans nowo utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy był dodatni – przybyło 2528 miejsc pracy (2156 w sektorze prywatnym), a 2257 osób znalazło zatrudnienie. W badaniu pracodawców WUP w 2011 r. respondenci zgłaszali chęć zatrudnienia łącznie 3097 osób do końca roku, plany zwolnień dotyczyły zaś 840 osób.

Najwięcej **miejsz pracy przybyło**, według danych raportu „Popyt na pracę” GUS, w najliczniejszej sekcji – *przetwórstwie przemysłowym* (utworzono o 1362 miejsca więcej niż zlikwidowano) oraz w *budownictwie* (325) i *transporcie i gospodarce magazynowej* (221).

Ubytek miejsc pracy według danych „Popytu na pracę” GUS nastąpił w czterech sekcjach: *pozostała działalność usługowa* (zlikwidowano o 128 miejsc pracy więcej niż utworzono), *działalność związana z kulturą, rozrywką*

¹³ Różnice w wynikach badania „Popyt na pracę” i badania WUP wynikają z doboru próby w badaniu pracodawców, w której strukturze znalazło się więcej podmiotów o zatrudnieniu poniżej 50 osób, a przez to m.in. większy był udział podmiotów z *przetwórstwa przemysłowego*.

i rekreacją (zlikwidowano o 69 miejsc pracy więcej niż utworzono), *działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi* (zlikwidowano o 46 miejsc pracy więcej niż utworzono) oraz *górnictwo i wydobywanie* (zlikwidowano o 41 miejsc pracy więcej niż utworzono).

Z porównania struktury wolnych miejsc pracy w województwie kujawsko-pomorskim pod koniec 2011 r. według grup wielkich zawodów (dane z badania „Popyt na pracę GUS”) ze strukturą zawodową bezrobotnych w województwie w tym okresie wynika, że największe szanse na podjęcie zatrudnienia mieli **specjaliści**, a więc osoby z wykształceniem wyższym.

W tej grupie zawodowej występowało najwięcej wolnych miejsc pracy, tymczasem wśród wszystkich bezrobotnych *specjaliści* stanowili 7,5%. Na jedno miejsce pracy zgłoszone w badaniu „Popytu na pracę” przypadało 18 bezrobotnych *specjalistów* w całym województwie. Liczne (445 stanowisk) były również oferty pracy kierowane do *robotników przemysłowych i rzemieślników* (stanowiska te pochodziły przeważnie z *przetwórstwa przemysłowego*). Ta grupa zawodowa była najliczniej reprezentowana wśród bezrobotnych (28,7% ogółu), na jedną wolną ofertę pracy w tej grupie przypadały 72 bezrobotne osoby.

Podsumowanie

- W województwie kujawsko-pomorskim w okresie od 2008 r. zaobserwowano następujące zmiany na rynku pracy:
  - ✓ Liczba podmiotów gospodarczych w okresie od 2008 do 2012 r. się zmniejszyła. Udział podmiotów z regionu w ogólnej liczbie w kraju zmniejszył się z 5,1% w 2008 r. do 4,7% w 2012 r. W końcu grudnia 2012 r. podmiotów gospodarczych było o 2,0% więcej niż rok wcześniej.
  - ✓ Przedsiębiorczość w województwie była niższa niż w kraju. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 tys. mieszkańców w województwie zmniejszyła się w stosunku do 2008 r., podczas gdy w kraju wzrosła.
  - ✓ W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. w odniesieniu do 2010 r. liczba pracujących wzrosła o 0,5%.
  - ✓ Współczynnik aktywności zawodowej w województwie do końca I kw. 2012 r. był niższy niż w kraju, podobnie wskaźnik zatrudnienia. W pozostałych kw. 2012 r. współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim osiągnął jednak wartości wyższe niż średnio w kraju.
- W końcu 2012 r. w województwie najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w sekcjach: *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (27,5%) i *budownictwo* (11,8%).
- W końcu 2012 r. w strukturze podmiotów gospodarczych dominowały podmioty małe – zatrudniające do 9 osób, stanowiły one 95,2%.
- W końcu 2011 r. najwięcej osób w województwie pracowało w sekcjach: *przetwórstwo przemysłowe* (21,2%), *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (16,1%).

II. Metodologia badania

1. Założenia badawcze i sposób realizacja badania

W badaniu posłużyliśmy się grupowaniem podmiotów ze względu na liczbę zatrudnionych osób, zgodnie z klasyfikacją Głównego Urzędu Statystycznego złożonego z trzech **klas wielkości**:

- do 9 osób – jednostki małe;
- od 10 do 49 osób – jednostki średnie;
- 50 i więcej osób – jednostki duże.

Dobór próby

Próba do badania została dobrana z podmiotów zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej¹⁴ REGON ze wszystkich powiatów województwa. Podstawę doboru próby stanowił podział podmiotów na trzy grupy wielkości zatrudnienia: małe, średnie i duże. Urząd Statystyczny wylosował próbę podmiotów małych i średnich, natomiast jednostki duże wylosowano samodzielnie, również z bazy REGON, przekazywanej do WUP w Toruniu przez Urząd Statystyczny w Bydgoszczy. Podmioty małe i średnie losowano oddzielnie, według struktury sekcji PKD podmiotów w województwie, w danej grupie wielkości. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób były wylosowane z aktualnej bazy podmiotów, które prowadzą działalność od 2005 r., natomiast podmioty zatrudniające do 9 osób – od 2009 r.

Wielkość próby w badaniu wyniosła 2031 podmiotów, co odpowiada próbie reprezentatywnej dla wszystkich podmiotów gospodarczych w **województwie** na poziomie błędu 0,02. Dobór jednostek do badania zapewnia reprezentację dla województwa oraz dla sekcji PKD w obrębie 3 grup wielkości. Pozostałe analizy są przeprowadzone w celach poglądowych. Dotyczy to m.in. podziału na podregiony, który ma na celu przedstawienie zróżnicowania wewnątrz regionu, a także porównanie danych z badania pracodawców z innymi badaniami/analizami dotyczącymi województwa kujawsko-pomorskiego.

---

¹⁴ Podczas losowania wzięto pod uwagę wielkość podmiotu (liczbę zatrudnionych osób) i rodzaj prowadzonej działalności według sekcji PKD. Struktura próby odzwierciedlała strukturę sekcji PKD w tej grupie wielkości.

Realizacja badania

Wywiady z pracodawcami były przeprowadzone w maju i w czerwcu 2012 r. Forma realizacji wywiadów: wywiady bezpośrednie (93,3%), wywiady telefoniczne (5,3%), ankiety pocztowe (1,3%), ankiety elektroniczne (0,1%). Wywiady przeprowadzali pracownicy wszystkich powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego. W tabeli 8 zaprezentowano liczbę przeprowadzonych wywiadów oraz liczbę podmiotów działających na terenie danego powiatu.

W 2012 r. najwięcej wywiadów przeprowadzono w Bydgoszczy, stanowiły one 21,9% ogółu ankietowanych podmiotów, Toruniu – 12,1% oraz Włocławku – 7,4%. Podmioty, które wzięły udział w badaniu, stanowiły od 0,8% do 2,0% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w danym powiecie.¹⁵

---

¹⁵ W doborze próby nie uwzględniono struktury podmiotów według powiatów.

Tabela 8. Ankietowane podmioty a podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według powiatów w 2011 r.

Powiat	Liczba podmiotów ankietowanych	Liczba Podmiotów Gospodarki Narodowej ogółem (31.12.2011 rok)	% podmiotów ankietowanych w ogółem
Aleksandrów Kujawski	43	4755	0,9
Brodnica	77	5289	1,5
Bydgoszcz – powiat grodzki	445	42 899	1,0
Bydgoszcz – powiat ziemski	133	10 779	1,2
Chełmno	43	3451	1,2
Golub-Dobrzyń	32	3245	1,0
Grudziądz – powiat grodzki	110	7922	1,4
Grudziądz – powiat ziemski	25	2571	1,0
Inowrocław	105	13 203	0,8
Lipno	46	4511	1,0
Mogilno	50	3224	1,6
Nakło nad Notecią	65	6057	1,1
Radziejów	30	2950	1,0
Rypin	32	3255	1,0
Sępólno Krajeńskie	34	2907	1,2
Świecie	106	7291	1,5
Toruń - powiat grodzki	245	23 994	1,0
Toruń - powiat ziemski	60	8218	0,7
Tuchola	66	3297	2,0
Wąbrzeźno	30	2247	1,3
Włocławek – powiat grodzki	150	11 765	1,3
Włocławek – powiat ziemski	47	5477	0,9
Żnin	57	5058	1,1
Ogółem	2031	184 365	1,1

Źródło: Opracowanie na podstawie badań własnych WUP oraz danych US w Bydgoszczy.

2. Charakterystyka próby badawczej

Wielkość próby

Od 2008 r. pracownicy powiatowych urzędów pracy co roku przeprowadzają wywiady bezpośrednie z pracodawcami. W badaniu w 2008 r. wzięło udział 688 podmiotów (dobór celowy). Pracownicy realizujący wywiady, kierując się znajomością lokalnego rynku pracy, udawali się do kluczowych pracodawców w powiecie. W 2009 r. ankietowano 1132 podmioty (dobór próby celowy – przeprowadzano ankiety wśród podmiotów zatrudniających najwięcej pracowników, próba złożona w większości z podmiotów zatrudniających 50 i więcej osób). Od 2010 r. wielkość próby to co najmniej 2000 podmiotów w 3 grupach wielkości (wielkość próby stanowi nieco ponad 1% wszystkich podmiotów gospodarczych w województwie).

Podregiony

Tabela 9. Liczba ankietowanych podmiotów według podregionów w latach 2010–2012

Podregion	Liczba ankietowanych podmiotów		
	2010	2011	2012
Włocławski	635	640	625
Grudziądzki	562	433	523
Bydgosko-toruński	857	976	883
Ogółem	2054	2049	2031

Źródło: Badania własne WUP.

We wszystkich realizowanych badaniach liczba podmiotów w podregionie bydgosko-toruńskim była największa. Informacja ta ma charakter wyłącznie poglądowy, ponieważ ani podział na powiaty, ani podregiony nie były uwzględniane w doborze próby. Wszystkie dane zaprezentowane w raporcie w podziale na podregiony mają również charakter poglądowy.

Grupa wielkości podmiotów¹⁶

Wśród ankietowanych pracodawców w 2012 r. struktura wielkości podmiotów wyglądała następująco:

- podmioty duże – zatrudniające 50 i więcej osób – 48,4% (984 podmioty);
- podmioty średnie – zatrudniające od 10 do 49 osób – 25,3% (513 podmiotów);
- podmioty małe – zatrudniające do 9 osób – 26,3% (534 podmioty).

Podmioty małe i średnie stanowiły połowę próby, natomiast w rejestrze REGON stanowią one większość, tj. 95%. Udział małych podmiotów został ograniczony, ponieważ generują one mniej miejsc pracy.¹⁷

Sektor własności podmiotów

Podmioty uczestniczące w badaniu w większości należały do sektora prywatnego – 1545 jednostek, co stanowiło 76,1%. Natomiast sektor publiczny to 486 podmiotów gospodarczych, czyli 23,9% próby badawczej.¹⁸

W próbie wylosowanej do badania rozkład zmiennej „sektor” w ramach grup wielkości wyglądał następująco:

- podmioty małe – sektor prywatny **98,5%**; publiczny 1,5%;
- podmioty średnie – sektor prywatny **82,5%**; publiczny 17,5%;
- podmioty duże – sektor prywatny **60,6%**; publiczny 39,4%.

---

¹⁶ Grupa wielkości podmiotów została przypisana zgodnie z faktycznym zatrudnieniem w dniu realizacji wywiadu.

¹⁷ Według badania GUS „Popyt na pracę w 2011 r.” większość pracujących w województwie kujawsko-pomorskim była skupiona w podmiotach dużych – 53,8%. W jednostkach średnich pracowało 28,3%, a w małych – 17,9%. W badaniu pracodawców większość osób (92%) była zatrudniona w podmiotach dużych, które stanowiły prawie połowę próby badawczej.

¹⁸ Sektory te są zgodne z informacjami zawartymi w bazach REGON przekazanych przez US w Bydgoszczy.

Sekcja PKD podmiotów

Tabela 10. Struktura próby według grup wielkości oraz sekcji PKD podmiotów w badaniu zrealizowanym w 2012 r.

Sekcja PKD	Grupa wielkości podmiotu							
	A - do 9 zatrudnionych osób		B - 10 - 49 zatrudnionych		C - 50 i więcej zatrudnionych		ogółem	
	zrealizowane wywiady	próba badawcza	zrealizowane wywiady	próba badawcza	zrealizowane wywiady	próba badawcza	zrealizowane wywiady	próba badawcza
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	8,1%	8,0%	21,6%	20,9%	32,7%	32,4%	23,4%	24,3%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	28,3%	28,3%	20,1%	19,9%	10,2%	10,8%	17,4%	16,8%
Sekcja P Edukacja	3,4%	3,3%	11,9%	11,5%	16,5%	15,5%	11,9%	11,8%
Sekcja F Budownictwo	16,1%	16,4%	14,4%	14,8%	6,0%	6,3%	10,8%	10,5%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,2%	0,1%	0,8%	0,8%	10,9%	10,3%	5,5%	5,9%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4,5%	4,5%	3,7%	2,7%	6,9%	6,8%	5,5%	5,4%
Sekcja S Pozostała działalność usługowa	6,6%	5,7%	3,1%	5,6%	0,8%	1,6%	2,9%	3,4%
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6,4%	6,7%	3,7%	3,7%	1,6%	1,5%	3,4%	3,2%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	5,4%	6,3%	2,1%	2,4%	1,6%	1,9%	2,8%	3,0%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3,4%	2,9%	3,5%	3,5%	2,9%	2,5%	3,2%	2,8%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,9%	3,9%	5,1%	5,2%	0,9%	0,7%	2,8%	2,4%
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2,4%	2,0%	2,1%	2,1%	2,0%	2,3%	2,2%	2,2%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,7%	3,9%	0,2%	0,5%	1,4%	1,4%	1,7%	1,7%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2,2%	2,4%	1,8%	1,6%	1,2%	1,3%	1,6%	1,6%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,3%	1,5%	1,6%	1,9%	1,3%	1,3%	1,4%	1,5%
Sekcja J Informacja i komunikacja	3,6%	3,9%	1,0%	0,9%	0,4%	0,7%	1,4%	1,5%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,4%	0,1%	2,5%	1,6%	1,5%	1,6%	1,5%	1,3%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,2%	0,1%	0,4%	0,1%	0,8%	0,9%	0,5%	0,5%
Sekcja B Górnictwo i wydobywanie	0,0%	0,0%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	,2%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Badania własne WUP.

Struktura zrealizowanej próby, ze względu na nieproporcjonalny udział grup wielkości podmiotów, nie odzwierciedla struktury sekcji PKD podmiotów gospodarczych ogółem w województwie, tylko w **ramach każdej z grup wielkości oddzielnie**.

Najliczniej reprezentowane sekcje PKD wśród podmiotów biorących udział w badaniu ogółem to:

- *przetwórstwo przemysłowe* – 476 podmiotów (23,4% ankietowanych podmiotów);
- *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* – 354 podmioty (17,4%);
- *edukacja* – 241 podmiotów (11,9%);
- *budownictwo* – 219 podmiotów (10,8%);
- *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne* – 112 podmiotów (5,5%).

Różnice w obrębie grup wielkości zatrudnienia

Sekcje *edukacja* oraz *przetwórstwo przemysłowe* charakteryzują się **większym udziałem podmiotów dużych**. Podobnie jest w przypadku sekcji: *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne*, sekcji: *dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, wytwarzanie i zapoatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych*. W sekcji *górnictwo i wydobywanie* podmioty małe nie występowały.

Małe podmioty dominowały w sekcjach:

- *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*;
- *budownictwo*;
- *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*;
- *transport i gospodarka magazynowa*;
- *informacja i komunikacja*;
- *pozostała działalność usługowa*;
- *działalność finansowa i ubezpieczeniowa*;
- *działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*;
- *działalność związana z obsługą rynku nieruchomości*;
- *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*.

III. Wyniki

Wyniki

**badania ankietowego pracodawców
województwa
kujawsko-pomorskiego
w 2012 r.**

1. Analiza zatrudnienia w badanych podmiotach

Poniższy rozdział zawiera analizę zatrudnienia¹⁹ w podmiotach objętych badaniem WUP w Toruniu w ujęciu wielkości podmiotów, regionalnym, płci i sektorowym. Informacje te pomogą w zarysowaniu ogólnej charakterystyki zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim. Zweryfikowano zmiany w zatrudnieniu, jakie wystąpiły w podmiotach biorących udział w badaniu. Porównano je także w poszczególnych sekcjach z prognozami zmian deklarowanymi przez pracodawców podczas ubiegłorocznego badania. Pokazano sytuację poszczególnych sekcji: czy optymistyczne wizje się potwierdziły, czy wprost przeciwnie w sekcjach wystąpił niespodziewany spadek zatrudnienia. Analizy z poniższego rozdziału są tłem i odniesieniem dla dalszych analiz dotyczących prognozowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2012 r.

W podmiotach, które wzięły udział w badaniu zatrudnionych w końcu grudnia 2011 r., było zatrudnionych 170 228 osób (w tym 75 158 kobiet), co stanowiło 24,9% zatrudnionych ogółem w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.²⁰

W porównaniu z końcem 2010 r. ogólna liczba zatrudnionych wzrosła o 1371 osób (0,8%), a liczba zatrudnionych kobiet o 1351 (1,2%). Podmioty uczestniczące w badaniu w 2012 r. na koniec grudnia 2010 r. zatrudniały 168 857 osób (w tym 73 807 kobiet). Tylko w podmiotach dużych liczba zatrudnionych względem 2010 r. wzrosła; w pozostałych odnotowano spadek.

---

¹⁹ Liczba zatrudnionych: stan w dniu 31.12.2010 r. oraz w dniu 31.12.2011 r. Dane te dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz na podstawie innych umów cywilno-prawnych.

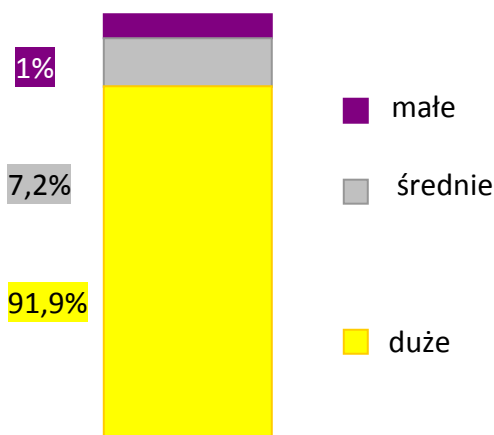
²⁰ Na podstawie danych GUS o liczbie pracujących stan w końcu 12.2011 r.

1.1. Analiza zatrudnienia w latach 2010 –2011 w podmiotach biorących udział w badaniu

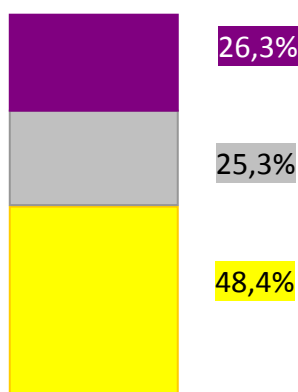
Zatrudnienie a grupy wielkości

Liczba zatrudnionych pod koniec 2011 r. w podmiotach uczestniczących w badaniu rozłożona była następująco w poszczególnych grupach wielkości:

Wykres 5.
Udział zatrudnionych
w poszczególnych
grupach wielkości podmiotów

Wykres 6.
Udział podmiotów ze względu
na ich wielkość

- Podmioty zatrudniające 50 i więcej osób (duże) zatrudniały 156 363 osoby (w tym 69 081 kobiet). Stanowiło to 91,9% wszystkich zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu. 65,6% osób było zatrudnionych w sektorze prywatnym. Ankietowano 984 duże podmioty. Średnia wielkość zatrudnienia wynosiła tam 159 osób, a najczęściej mieściła się w przedziale: 50–59 osób. 11 podmiotów dużych zatrudniało ponad 1000 osób. W porównaniu ze stanem zatrudnienia na koniec 2010 r. liczba zatrudnionych ogółem w podmiotach biorących udział w badaniu wzrosła o 1572 osoby (o 1%).
- Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób (średnie) zatrudniały 12 205 osób (w tym 5451 kobiet). Stanowiło to 7,2% zatrudnionych

ogółem w podmiotach biorących udział w badaniu. 79,2% było zatrudnionych w sektorze prywatnym. Ankietowano 513 podmiotów. Średnia wielkość zatrudnienia to 24 osoby, najczęściej jednak mieściła się w przedziale: 10–19 osób. W porównaniu ze stanem zatrudnienia na koniec 2010 r. liczba zatrudnionych w podmiotach średnich zmalała o 167 osób (nastąpił spadek o 1,3%).

- Podmioty zatrudniające do 9 osób (małe) zatrudniały 1660 osób (w tym 626 kobiet). Stanowiło to 1,0% wszystkich zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu. 98,1% należało do sektora prywatnego. Ankietowano 534 podmioty małe. Średnia wielkość zatrudnienia wynosiła w nich 3 osoby. Najwięcej podmiotów (174) w tej grupie wielkości to firmy jednoosobowe. Na koniec 2010 r. w podmiotach małych biorących udział w badaniu zatrudnienie było mniejsze o 34 osoby (nastąpił spadek o 2%).

Zatrudnienie a podregiony

Mapa 1. Udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na podregiony województwa kujawsko-pomorskiego (stan w dniu 31.12.2011 r.)

Prawie połowa zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu pracowała w firmach, których siedziba znajdowała się w podregionie bydgosko-toruńskim (47,8%). W pozostałych dwóch podregionach liczby osób zatrudnionych były zbliżone.

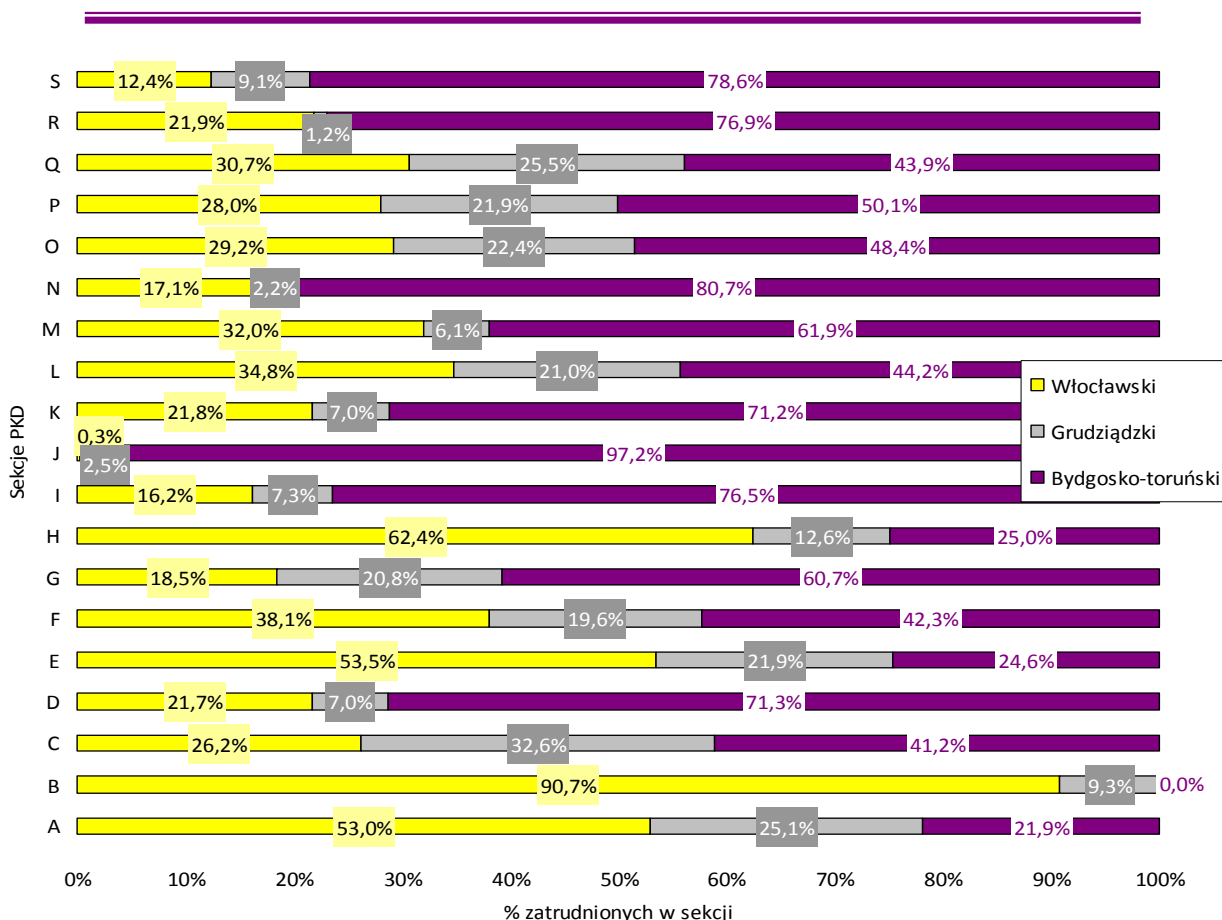

Źródło: Badania własne WUP.

W podregionie bydgosko-toruńskim zatrudnionych było 49,2% wszystkich kobiet zatrudnionych w podmiotach objętych badaniem, 23,9% kobiet pracowało w podregionie grudziądzkim, a 26,9% w podregionie włocławskim.

Największy wzrost zatrudnienia względem 2010 r. wystąpił w podregionie grudziądzkim (o 1,2%, czyli o 491 osób). Najmniejszy miał miejsce w podregionie włocławskim (o 0,1%). Wśród kobiet największy wzrost zatrudnienia (o 2,5%) nastąpił w podregionie bydgosko-toruńskim. Ogółem w tym podregionie zatrudnienie zwiększyło się o 1%.

Wykres 7. Udział zatrudnienia w sekcjach PKD w podmiotach objętych badaniem w podziale na podregiony województwa kujawsko-pomorskiego (stan w dniu 31.12.2011 r.)

Źródło: Badania własne WUP.

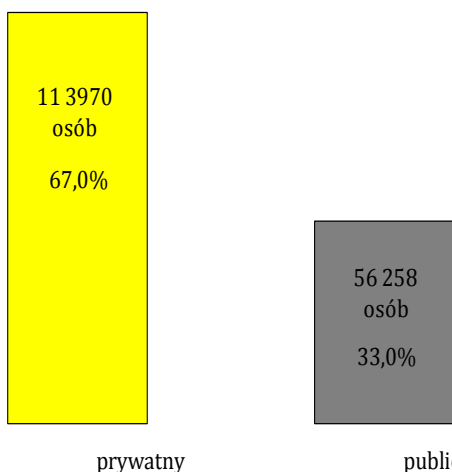
Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

Wykres 7 prezentuje rozkład zatrudnienia w poszczególnych sekcjach PKD w podregionach województwa kujawsko-pomorskiego. Można zauważyć, że niektóre sekcje dominują tylko w jednym podregionie: sekcja J – *informacja i komunikacja* w podregionie bydgosko-toruńskim, sekcja B – *górnictwo i wydobywanie* oraz sekcja H – *transport i gospodarka magazynowa* w podregionie włocławskim.

Zatrudnienie a sektory własności

Wykres 8. Liczba i udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na sektory (stan w dniu 31.12.2011 r.)

Co trzecia osoba zatrudniona w podmiotach biorących udział w badaniu pracowała w sektorze publicznym, 2/3 zaś w sektorze prywatnym.

Do sektora prywatnego należało 76,2% podmiotów objętych badaniem, 23,8% funkcjonowało w sektorze publicznym.

Źródło: Badania własne WUP.

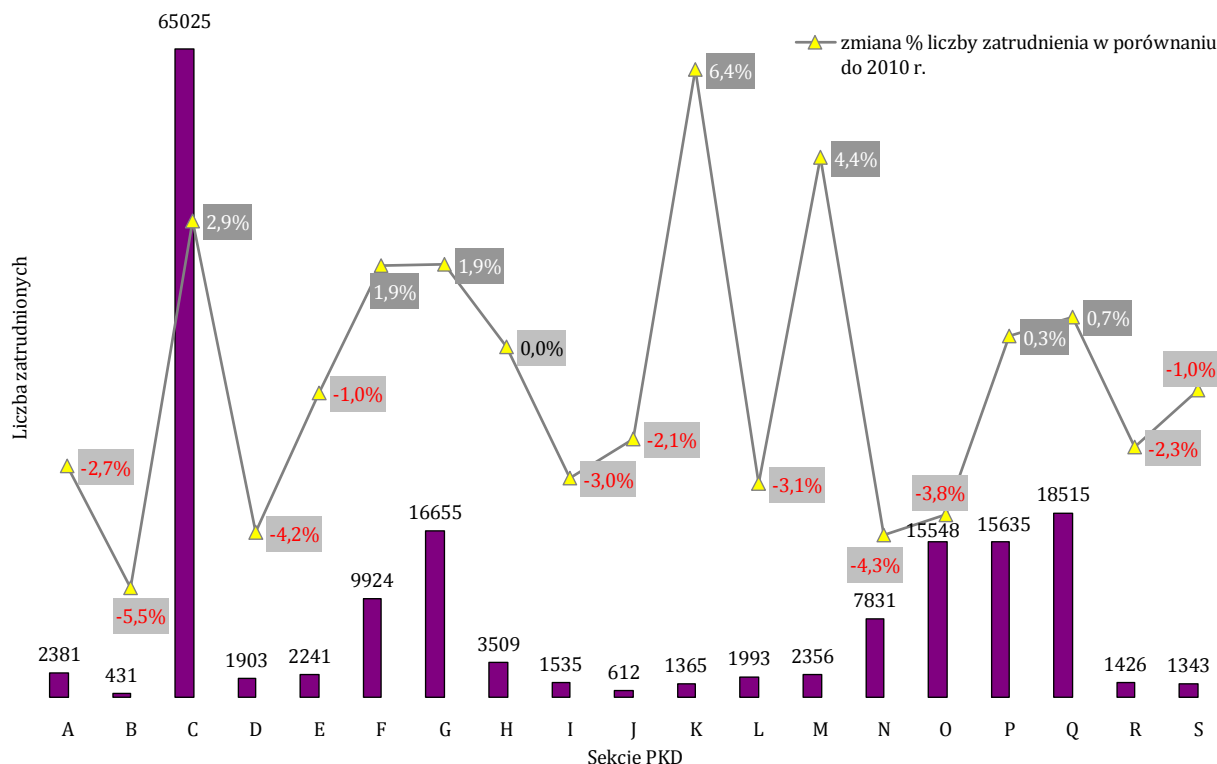
98,5% zatrudnionych w podmiotach małych należało do sektora prywatnego. W podmiotach średnich pracujący w sektorze prywatnym stanowili 82,5% zatrudnionych, ich udział w podmiotach dużych wyniósł 60,6%. Ogółem w sektorze prywatnym 90% osób było zatrudnionych w podmiotach dużych, 8,5% w średnich, a w małych 1,4%.

Zatrudnienie w podmiotach prywatnych wzrosło o 2153 osoby (1,9%), w sektorze publicznym natomiast zmniejszyło się o 782 osoby (–1,4%) w porównaniu z końcem 2010 r. Należy zwrócić uwagę, że w sektorze prywatnym wystąpił wzrost zatrudnienia wśród kobiet o 3,8%, a w sektorze „usług nierynkowych” zatrudnienie kobiet zmniejszyło się o 0,4%.

Zatrudnienie a sekcje PKD

Poniższy wykres przedstawia wielkość zatrudnienia w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na sekcje PKD. Wykres liniowy to zmiana %, jaka wystąpiła w zatrudnieniu względem końca 2010 r. (spadek zatrudnienia zaznaczono kolorem czerwonym).

Wykres 9. Liczba zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31.12.2011 r.) oraz zmiana % w odniesieniu do stanu zatrudnienia w dniu 31.12.2010 r. w podziale na sekcje PKD

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe
	zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

Podmioty, które zatrudniały najwięcej osób należały do sekcji:

➤ ***Przetwórstwo przemysłowe***

W końcu 2011 r. zatrudnienie w sekcji wyniosło 65 025 osób, co stanowiło 38,2% zatrudnienia ogółem we wszystkich podmiotach biorących udział w badaniu. Co trzecia kobieta zatrudniona była w tym właśnie sektorze. W stosunku do 2010 r. wystąpił wzrost wielkości zatrudnienia o 1845 osób (2,9%). Największy wzrost odnotowano w podmiotach dużych, w średnich natomiast dało się zauważyć spadek zatrudnienia o 1,9%. 41,2% zatrudnionych w *przetwórstwie przemysłowym* pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 32,6% w grudziądzkim, a 26,2% we wrocławskim. Większość zatrudnionych w sekcji pracowała w sektorze prywatnym (97,9%).

➤ ***Opieka zdrowotna i pomoc społeczna***

Pod koniec 2011 r. podmioty biorące udział w badaniu zatrudniały 18 515 osób (10,9% liczby zatrudnionych ogółem). W tej sekcji pracowało 15,6% kobiet. W stosunku do końca 2010 r. zatrudnienie wzrosło o 133 osoby (0,7%), dotyczyło to wyłącznie podmiotów dużych. W pozostałych odnotowano dość wyraźny spadek (o 12% w podmiotach małych i o 13% w średnich). 43,9% zatrudnionych w sekcji *Opieka zdrowotna i pomoc społeczna* pochodziło z podregionu bydgosko-toruńskiego, 30,7% z wrocławskiego, a 25,5% pracowało w podregionie grudziądzkim. Większość osób zatrudnionych w tej sekcji pracowała w sektorze publicznym (87,1%).

➤ ***Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle***

Podmioty zatrudniały 16 655 osób (9,8% wszystkich zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu). 10,4% wszystkich kobiet było zatrudnionych w tej sekcji. W porównaniu z końcem 2010 r. zatrudnienie wzrosło o 314 osób (1,9%). Największy wzrost wystąpił w podmiotach średnich (o 3,4%). W żadnej grupie wielkości nie odnotowano spadku zatrudnienia. Ponad 60% zatrudnionych osób pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 20,8% w grudziądzkim, a 18,5% we włocławskim. Zatrudnienie w sektorze prywatnym osiągnęło wskaźnik 99%.

➤ ***Edukacja***

W sekcji *edukacja* zatrudnionych było 15 635 osób (9,2%), udział zatrudnionych kobiet w zatrudnieniu ogółem we wszystkich ankietowanych podmiotach wyniósł 15,6%. W stosunku do 2010 r. nastąpił wzrost zatrudnienia o 44 osoby (0,3%), wśród kobiet o 115 osób (1%). W sekcji *edukacja* wzrost był niewielki, dotyczył głównie podmiotów średnich (o 1,4%), w dużych wskaźnik wzrostu wyniósł 0,1%, natomiast w małych poziom zatrudnienia był bez zmian. Co druga osoba zatrudniona w sekcji *edukacja* pracowała w podregionie bydgosko-toruńskim, 28% we włocławskim, a 21,9% w grudziądzkim. W tej sekcji prawie 90% było zatrudnionych w sektorze publicznym.

➤ ***Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne***

W tej sekcji zatrudnionych było 15 548 osób (9,1%). Udział kobiet w zatrudnieniu ogółem we wszystkich ankietowanych podmiotach wyniósł 11,3% (8495 osób). Nastąpił spadek zatrudnienia w porównaniu z rokiem 2010 – o 614 osób (–3,8%). Zatrudnienie wśród kobiet zmniejszyło się o 261 osób (–3%), najbardziej w podmiotach średnich (o 95 osób – 46,2%), w dużych zaś o 3,3%. 48,4% zatrudnionych pracowało w podregionie bydgosko-toruńskim, 29,2% we włocławskim, a 22,4% w grudziądzkim.

1.2. Zatrudnienie wśród kobiet

W badaniu w 2012 r. zapytano pracodawców o zatrudnienie kobiet.

W podmiotach biorących udział w badaniu zatrudnionych było 75 158 (44,2%) kobiet i 95 070 (55,8%) mężczyzn. W r. 2010 proporcje były podobne: 43,7% kobiet i 56,3% mężczyzn. Liczba zatrudnionych kobiet wzrosła o 1351, czyli 1,8%.

Kobiety stanowiły 61,2% wszystkich pracujących w sektorze publicznym. Udział kobiet w zatrudnieniu wzrósł najbardziej w podregionie bydgosko-toruńskim (o 2,5%), w podregionie grudziądzkim o 1,7%, a w podregionie włocławskim o 0,6%.

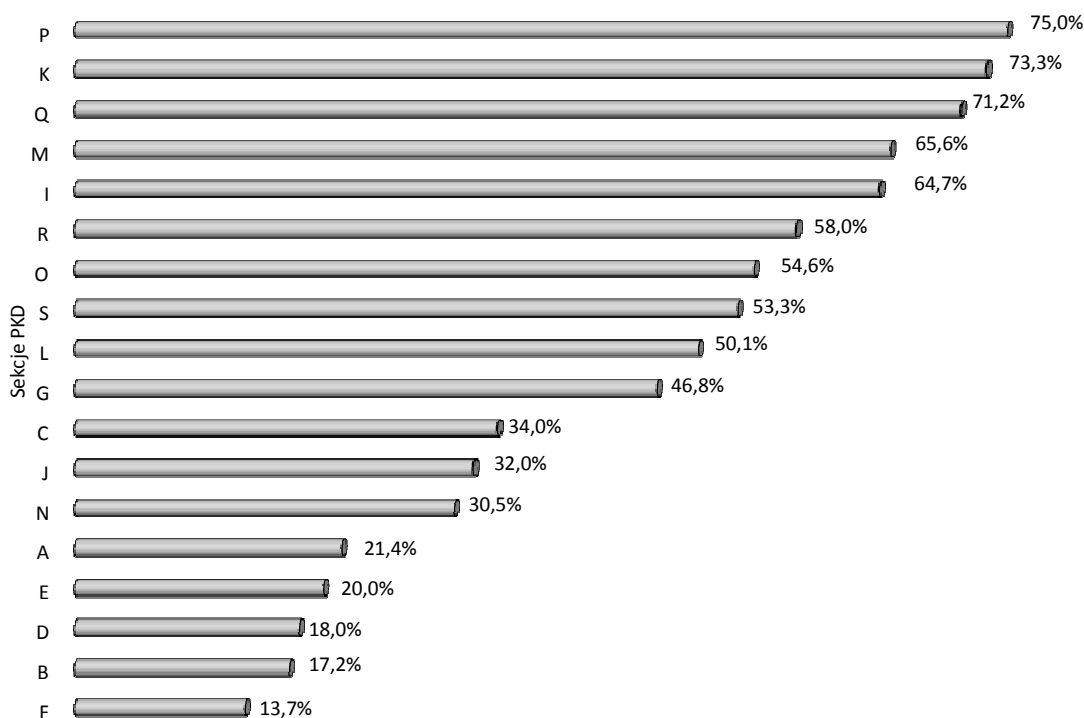
Prawie połowa kobiet zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu pracowała w podregionie bydgosko-toruńskim, ich zatrudnienie wzrosło tam o 0,3 pkt. proc. względem końca 2010 r. Wzrósł tu również udział zatrudnienia ogółem. W podregionie grudziądzkim zatrudnionych było 23,9% kobiet i poziom ten utrzymywał się od końca 2010 r., zatrudnienie ogółem nieznacznie wzrosło. W podregionie włocławskim zatrudnionych było 26,9% kobiet. Zarówno udział zatrudnienia kobiet, jak i zatrudnienia ogółem względem 2010 r. się zmniejszył.

Ponad połowa kobiet (54,2%) pracowała w sektorze prywatnym, 45,8% w sektorze publicznym. W pierwszym zatrudnienie kobiet wzrosło o 3,8%, natomiast w drugim zmniejszyło się o 0,4%.

Analiza udziału kobiet w poszczególnych sekcjach PKD wyłoniła obraz sekcji bardziej i mniej sfeminizowanych.

Wykres 10. Udział kobiet wśród zatrudnionych według sekcji PKD w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31.12.2011 r..)

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

SEKCJA N
SEKCJA O

działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe
zabezpieczenia społeczne

SEKCJA P
SEKCJA Q

edukacja
opieka zdrowotna i pomoc społeczna
działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją

SEKCJA R
SEKCJA S

pozostała działalność usługowa

NAJBARDZIEJ SFEMINIZOWANE
SEKCJE PKD:

P – edukacja

*K – działalność finansowa
i ubezpieczeniowa*

*Q – opieka zdrowotna i pomoc
społeczna*

*M – działalność profesjonalna,
naukowa i techniczna*

*I – działalność związana
z zakwaterowaniem i usługami
gastronomicznymi*

NAJBARDZIEJ
ZMASKULINIZOWANE SEKCJE
PKD:

*H – transport i gospodarka
magazynowa*

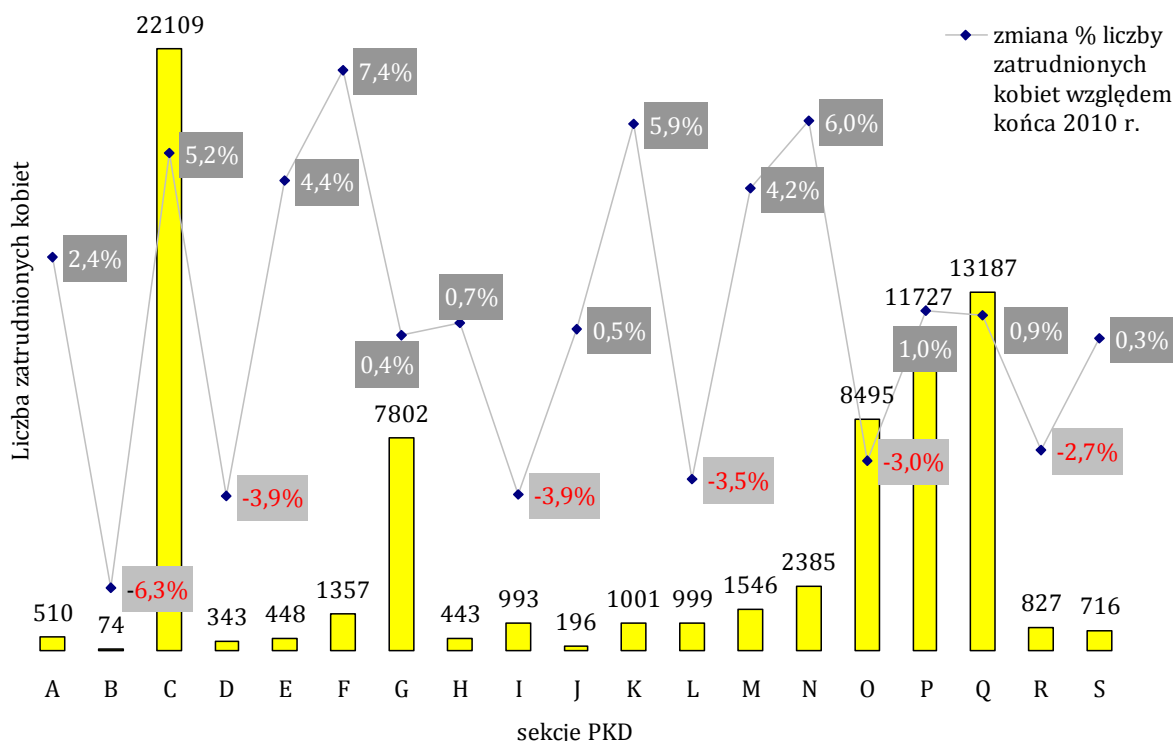
F – budownictwo

B – górnictwo i wydobywanie

*D – wytwarzanie
i zaopatrywanie w energię
elektryczną*

Przyglądając się zmianom w zatrudnieniu kobiet w sekcjach PKD, można zauważyć, że największy procent wzrostu (7,4%) zatrudnienia w relacji do 2010 r. wystąpił w sekcji F – *budownictwo*, która była jedną z najmniej sfeminizowanych. O 6% wzrosło zatrudnienie kobiet w sekcji N – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*. W sekcji K – *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* zatrudnienie kobiet wzrosło o 5,9%. Spadki (–3,9%) zaobserwowano w sekcjach: D – *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* oraz w sekcji I – *działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*. Poniższy wykres przedstawia wszystkie sekcje. Kolorem czerwonym zaznaczono spadki zatrudnienia, białym – wzrost, a żółte słupki przedstawiają wielkość zatrudnienia kobiet na koniec 2011 r.

Wykres 11. Liczba zatrudnionych kobiet w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31.12.2011 r.) oraz zmiana % względem końca 2010 r. w podziale na sekcje PKD

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa

1.3. Plany pracodawców sprzed roku a faktyczne zmiany w zatrudnieniu w 2011 r.

W poniższym fragmencie porównano plany zatrudnieniowe pracodawców z faktycznymi zmianami zatrudnienia. Dane pochodzą z dwóch pomiarów (z 2011 i 2012 r.). Należy pamiętać, że w 2012 r. 65% ankietowanych podmiotów wzięło udział w badaniu również w 2011 r. 76,3% tych samych podmiotów dużych ankietowano w dwóch pomiarach.²¹

Pracodawcy w połowie 2011 r. przewidywali wzrost zatrudnienia do końca 2011 r. o 1,2% (2257 osób), wyniki badania zrealizowanego rok później wskazują na wzrost zatrudnienia ogółem o 0,8% (1371 osób).

Poniższa analiza weryfikuje plany pracodawców sprzed roku ze zmianami w zatrudnieniu ogółem (stan na koniec 2011 r. względem 2010 r.). W 2011 roku pracodawcy częściej optymistycznie przewidywali zmiany w zatrudnieniu. Ujemny bilans planowanych zmian do końca 2011 r. odnotowano tylko w dwóch sekcjach: R – *działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją* oraz w sekcji E – *dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją*. Tendencja spadkowa została potwierdzona zmianami w zatrudnieniu. Optymistyczne prognozy potwierdziły się w 7 sekcjach. Nie było sytuacji, w której pracodawcy prognozowaliby spadek, a wystąpił wzrost zatrudnienia.

Wybrane sekcje, w których zmiany w zatrudnieniu były ZBIEŻNE z prognozami	Wybrane sekcje, w których prognozy się NIE POTWIERDZIŁY
P – <i>edukacja</i> (prognozowano wzrost → był wzrost)	N – <i>działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca</i> (prognozowano wzrost → był spadek)
F – <i>budownictwo</i> (prognozowano wzrost → był wzrost)	O – <i>administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne</i> (prognozowano wzrost → był

²¹ Planowane jest przeprowadzenie analizy panelowej w 2013 r., co oznacza, że ankietyzacji zostaną poddane te same podmioty co w 2012 r.

Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna
(prognozowano wzrost → był wzrost)

G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa
pojazdów samochodowych, włączając
motocykle (prognozowano wzrost → był
wzrost)

E – dostawa wody; gospodarowanie
ściekami i odpadami oraz działalność
związana z rekultywacją (prognozowano
spadek → był spadek)

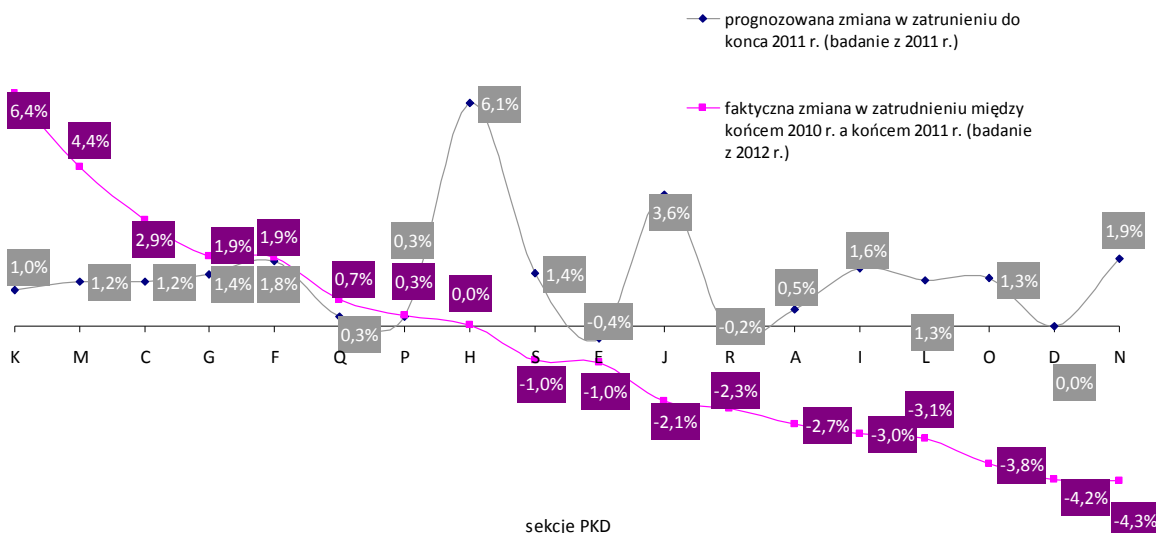
spadek)

A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo
i rybactwo (prognozowano wzrost → był
spadek)

I – działalność związana
z zakwaterowaniem i usługami
gastronomicznymi
(prognozowano wzrost → był spadek)

Na poniższym wykresie kolorem szarym zaznaczono dane dotyczące prognoz pracodawców biorących udział w badaniu w 2011 r., fioletowym – zmiany w zatrudnieniu w poszczególnych sekcjach w podmiotach biorących udział w badaniu w 2012 r.

Wykres 12. Weryfikacja planów zmian w zatrudnieniu pracodawców do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)

Źródło: Badania własne WUP.

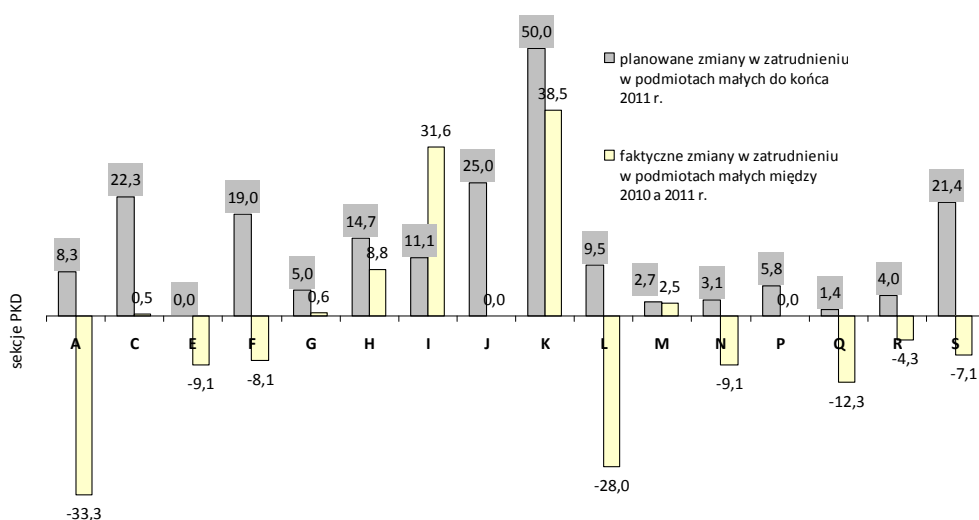
Kolejne wykresy prezentują weryfikację planów zatrudnieniowych pracodawców w podziale na grupy wielkości.

W ramach poszczególnych grup wielkości sytuacja podmiotów w obrębie tych samych sekcji PKD różniła się. Wykres 13 obrazuje sytuację w podmiotach małych (zatrudniających do 9 osób), wykres 14 w podmiotach średnich (zatrudniających od 10 do 49 osób), wykres 15 w podmiotach dużych (zatrudniających 50 i więcej osób).

Pracodawcy z małych podmiotów nie prognozowali spadków zatrudnienia w żadnej sekcji do końca 2011 r., natomiast faktycznie zatrudnienie zmniejszyło się w 8 sekcjach. W podmiotach małych dobrze prosperującą sekcją była sekcja K – *działalność finansowa i ubezpieczeniowa*. Planowano zwiększenie zatrudnienia o 50%, rzeczywiste zmiany okazały się mniejsze – zatrudnienie wzrosło o 38,5%. W sekcjach A – *rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo*, pomimo optymistycznych prognoz (wzrostu o 0,5%), wystąpił spadek zatrudnienia (o 2,7%). Podobnie w sekcji L – *działalność związana z obsługą rynku nieruchomości* prognozowano wzrost o 1,3%, a nastąpił spadek o 3,1%.

Wzrost zatrudnienia przewidywano w 15 sekcjach, faktycznie nastąpił w 6 sekcjach.

Wykres 13. Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach małych objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)

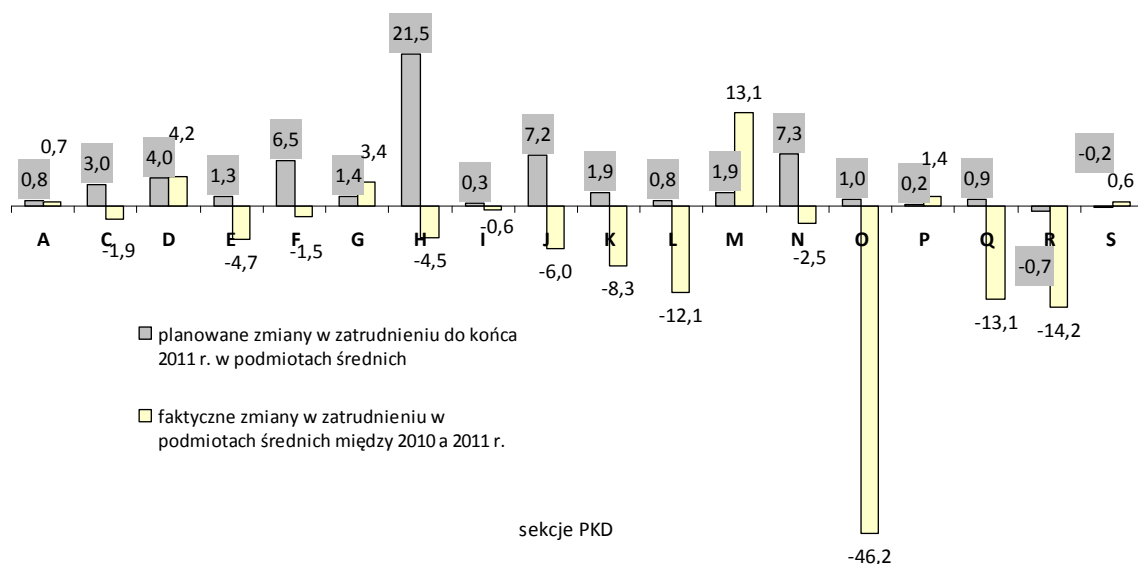

Źródło: Badania własne WUP.

W podmiotach średnich pracodawcy z dwóch sekcji spodziewali się spadku zatrudnienia do końca 2011 r. Faktyczne zmniejszenie zatrudnienia wystąpiło w 12 sekcjach. Sekcja S – *pozostała działalność usługowa*, w której przewidywano zmniejszenie zatrudnienia do końca 2011 r., odnotowała wzrost o 0,6%. Wyróżniała się sekcja O – *administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne*, w której zatrudnienie zmniejszyło się o 90 osób (prawie 50%).

Wzrost zatrudnienia przewidywano w 16 sekcjach, faktycznie nastąpił w 6.

Wykres 14. Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach średnich objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)

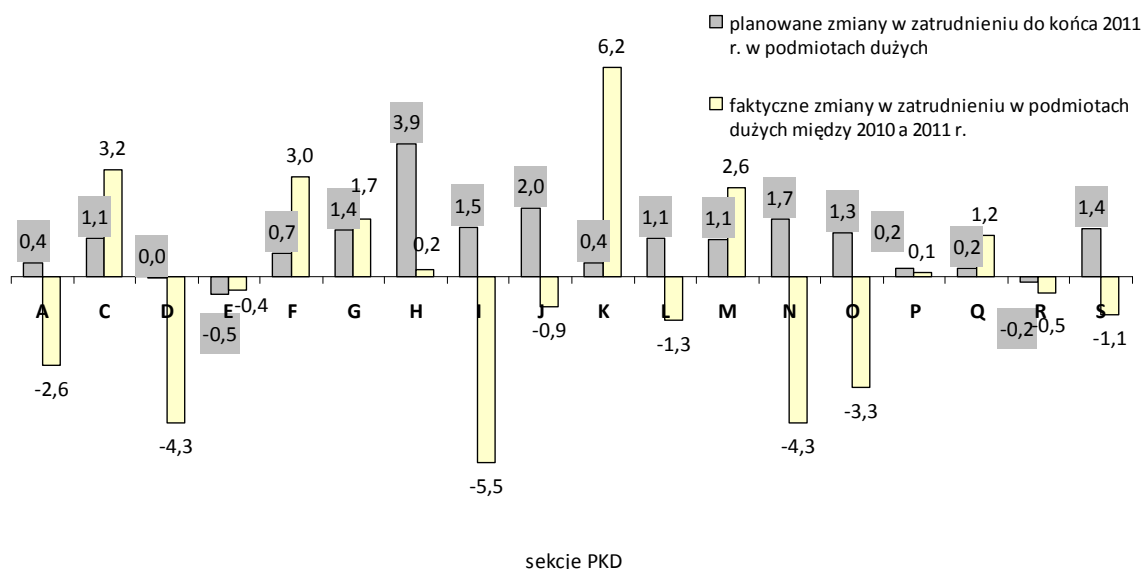
Źródło: Badania własne WUP.

W podmiotach dużych pracodawcy przewidywali zmniejszenie zatrudnienia w dwóch sekcjach. Te prognozy się potwierdziły. Łącznie odnotowano spadek zatrudnienia w 10 sekcjach. Warto przyrzeć się sekcji K – *działalność*

finansowa i ubezpieczeniowa, w której rzeczywisty wzrost zatrudnienia był wyższy od prognoz pracodawców o 5,8 pkt. proc.

Wzrost zatrudnienia przewidywano w 16 sekcjach, faktycznie nastąpił w 8.

Wykres 15. Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach dużych objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe
<u>SEKCJA P</u>	zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA Q</u>	edukacja
<u>SEKCJA R</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA S</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
	pozostała działalność usługowa

Podsumowanie

- W podmiotach, które wzięły udział w badaniu, w końcu grudnia 2011 r. zatrudnionych było 170 228 osób. Stanowiło to 24,9% zatrudnionych ogółem w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.²²
- Udział kobiet wśród zatrudnionych w sekcjach PKD w podmiotach, które zostały objęte badaniem, odzwierciedla strukturę zatrudnionych w sekcjach gospodarki narodowej w Polsce w 2011 r. Największy udział kobiet odnotowano w sekcjach: *edukacja* (75%), *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (73,3%) oraz *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* (71,2%). Według danych GUS w Polsce w 2011 r. najbardziej sfeminizowaną sekcją była *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* (80% zatrudnionych stanowiły kobiety) oraz *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (66% kobiet). Najmniej sfeminizowaną sekcją, zarówno w ankietowanych podmiotach (14%), jak i według danych GUS (poniżej 10%), było *budownictwo*.²³
- Zatrudnienie w podmiotach objętych ankietyzacją wzrosło względem 2010 r. o 0,8%, wśród kobiet o 1,2%. W 11 sekcjach PKD zatrudnienie się zmniejszyło, wzrost odnotowano w 7 sekcjach. Na tym samym poziomie zatrudnienie utrzymało się w sekcji *transport i gospodarka magazynowa*.
- Spośród podmiotów dużych działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ankieterzy odwiedzili co drugi, spośród średnich 6,4%, zaś z podmiotów małych działających w regionie ankietowano 0,3%.
- Prognozy związane z poziomem zatrudnienia wynikające z planów pracodawców objętych badaniem w 2011 r. były bardziej optymistyczne niż zmiany w zatrudnieniu, które faktycznie wystąpiły w tym roku.

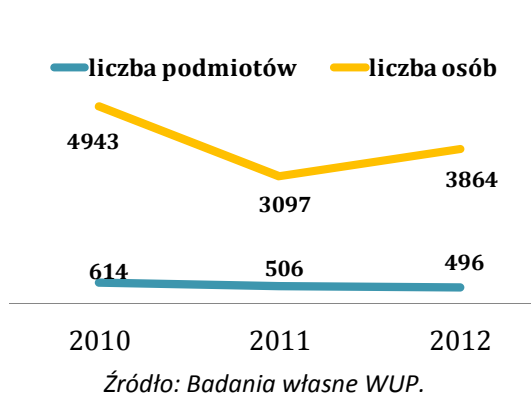
²² Na podstawie danych GUS o liczbie pracujących stan w końcu 12.2011 r.

²³ Tamże.

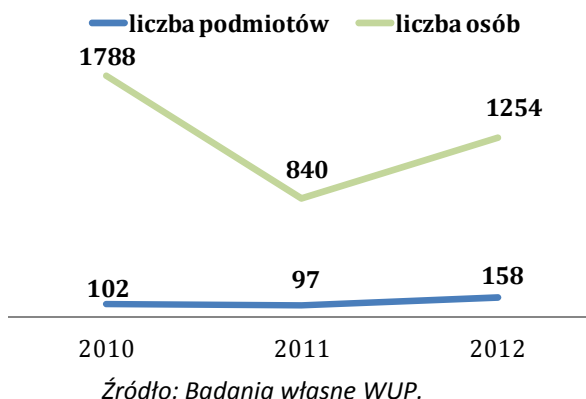
2. Plany zatrudnieniowe badanych pracodawców

Co czwarty ankietowany pracodawca w województwie (496 podmiotów, 24,4%) planował zatrudnienie pracowników do końca 2012 r. Łącznie planowano zatrudnić 3864 osoby (stanowiło to 6,5% aktualnego zatrudnienia w podmiotach deklarujących chęć zatrudnienia pracowników do końca 2012 r. oraz 2,2% aktualnego zatrudnienia ogółem we wszystkich podmiotach biorących udział w badaniu).

Wykres 16. Liczba podmiotów planujących zatrudnienie pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zatrudnienia w tym okresie w 3 edycjach badania pracodawców

Wykres 17. Liczba podmiotów planujących zwolnienia pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zwolnienia w tym okresie w 3 edycjach badania pracodawców

Największą liczbę podmiotów oraz liczbę osób, które planuje się zwolnić odnotowano w pomiarze z 2010 r. Wówczas wielkość planowanego zatrudnienia stanowiła 8,1% ogółu zatrudnienia w przedsiębiorstwach planujących przyjęcie nowych pracowników. W badaniu zrealizowanym w 2011 r. udział ten wyniósł 4,9%, w edycji badania z 2012 r. – 6,5%. W 2011 r. pracodawcy planowali zatrudnić mniej osób niż w pozostałych

latach. W okresie od grudnia 2010 do grudnia 2011 r. zatrudnienie w podmiotach ankietowanych w 2012 r. wzrosło o 0,8% – 1371 osób.

Planowane przyjęcia do pracy

Liczba planowanych przyjęć do pracy do końca 2012 r., jako udział w zatrudnieniu ogółem w podmiotach, biorąc pod uwagę każdą grupę wielkości oddzielnie, stanowiła:

- 10,2% zatrudnienia na koniec 2011 r. we wszystkich małych podmiotach biorących udział w badaniu (170 osób);
- w grupie podmiotów średnich udział ten wyniósł 4,7% (574 osoby);
- w dużych 2,0% (2465 osób).

Tabela 11. Liczba ankietowanych podmiotów, wielkość planowanych zmian w zatrudnieniu według grup wielkości zatrudnienia podmiotów w latach 2010–2012

Grupa wielkości zatrudnienia podmiotu	Liczba ankietowanych podmiotów			Wielkość planowanego zatrudnienia (osoby)			Wielkość planowanych zwolnień (osoby)		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Małe	548	572	534	203	171	170	23	27	22
Średnie	498	516	513	550	567	574	63	190	277
Duże	1008	961	984	4196	2359	3120	1702	623	955

Źródło: Badania własne WUP.

Bilans planowanych zmian

Jeśli weźmiemy pod uwagę **bilans planowanych zmian** w zatrudnieniu (planowane zatrudnienie pomniejszone o wielkość przewidywanej redukcji), to proporcje te były następujące:

- w małych podmiotach przewidywano, że zatrudnienie do końca roku wzrośnie o 8,9% (148 osób);
- w średnich podmiotach przewidywano, że zatrudnienie do końca roku wzrośnie o 2,4 % (297 osób);
- w dużych podmiotach przewidywano, że zatrudnienie do końca roku wzrośnie o 1,4% zatrudnienia (2165 osób).

Tabela 12. Planowany wzrost zatrudnienia (w %²⁴) w ankietowanych podmiotach według grup wielkości w latach 2010–2012

grupa wielkości	2010	2011	2012
małe	12,9	11,1	8,9
średnie	3,7	2,8	2,4
duże	1,5	1,0	1,4

Źródło: Badania własne WUP.

Jak pokazuje tabela 12, w podmiotach małych i średnich w 2012 r. planowane zmiany w zatrudnieniu były mniejsze (w stosunku do zatrudnienia w podmiotach ogółem) niż w ankietowanych podmiotach w latach wcześniejszych. Natomiast w firmach dużych w 2012 r. nie zaobserwowano takiej tendencji.

Plany pracodawców związane z zatrudnieniem w 2012 r. w ramach trzech podregionów były zbliżone. Ogółem zwolnienia pracowników przewidywało 7,8% (158) pracodawców. 76,2% zwolnień oraz 80,7% przyjęć do pracy planowano w podmiotach dużych.

W podregionie bydgosko-toruńskim 211 pracodawców planowało zatrudnienie pracowników, zwolnienia zaś – 71. W podregionie włocławskim 147 respondentów planowało zatrudnić pracowników do końca 2012 r., 56 deklarowało zwolnienia. W podregionie grudziądzkim 138 pracodawców przewidywało zatrudnienie, a 31 zwolnienia.

²⁴ Udział planowanych zmian w zatrudnieniu do końca roku w liczbie zatrudnionych ogółem na koniec roku poprzedzającego badanie (liczba planowanych przyjęć do pracy pomniejszona o liczbę planowanych zwolnień).

Mapa 2. Liczba podmiotów planujących zatrudnienie, wielkość planowanego zatrudnienia, udział w zatrudnieniu ogółem

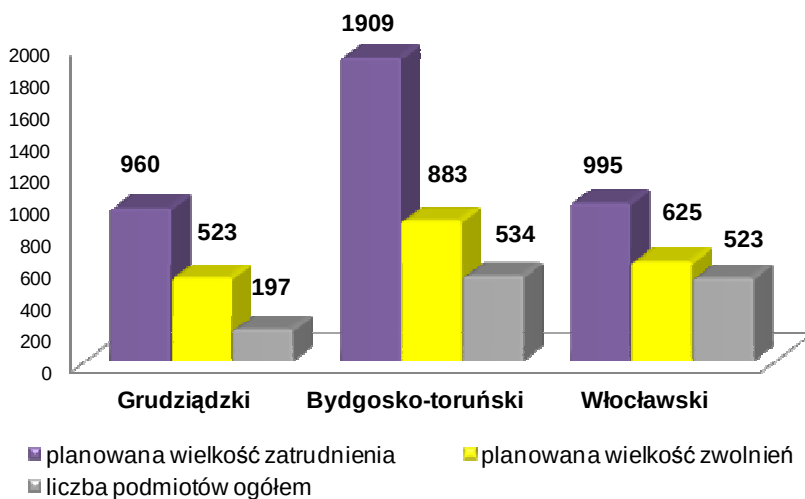
Źródło: Badania własne WUP.

Mapa 3. Liczba podmiotów planujących zwolnienie pracowników, liczba osób do zwolnienia, udział w zatrudnieniu ogółem

Źródło: Badania własne WUP.

Wykres 18. Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem w podregionach

Źródło: Badania własne WUP.

Plany zatrudnieniowe pracodawców w każdym z podregionów były inne. W podregionie bydgosko-toruńskim liczba ankietowanych podmiotów była porównywalna z podregionem włocławskim, natomiast plany dotyczące zatrudnienia różniły się. Zdecydowanie korzystniejsza sytuacja panowała w podregionie bydgosko-toruńskim. W przypadku podregionu grudziądzkiego liczba ankietowanych podmiotów była najmniejsza (ponad dwukrotnie mniejsza niż w pozostałych podregionach), tymczasem wielkość planowanego zatrudnienia była podobna jak w podregionie włocławskim. W każdym z podregionów co czwarty pracodawca zamierzał zatrudnić pracowników (we włocławskim – 23,5%, w grudziądzkim 26,4%, a w bydgosko-toruńskim 23,9%). W przypadku zwolnień w podregionach udział podmiotów planujących redukcję w liczbie podmiotów biorących udział w badaniu w podregionach wyglądał następująco: we włocławskim – 9,3%, w grudziądzkim – 6,0%, w bydgosko-toruńskim 8,1%.

2.1. Bilans planów zatrudnieniowych w sekcjach PKD

Do końca 2012 r. 496 pracodawców (24,4%) zadeklarowało plany zatrudnienia pracowników. W poprzednich pomiarach taką deklarację złożyło 614 pracodawców w 2011 r. i 506 w 2011 r. Zweryfikowano bilans planów zatrudnieniowych pracodawców w ramach poszczególnych sekcji, porównując ze sobą liczbę osób, które planuje się zatrudnić w 2012 r., z liczbą osób, które planuje się zwolnić do końca 2012 r. W przypadku tylko jednej sekcji był on ujemny (–0,9%, –144 osoby), w sekcji P – *edukacja* planowano więcej zwolnień niż przyjąć. W pozostałych przypadkach bilans był dodatni.

Największy udział podmiotów planujących zatrudnienie odnotowano w obrębie sekcji:

- ***Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*** (24 podmioty, 36,9% w ramach sekcji deklarowało plany związane z zatrudnieniem pracowników do końca 2012 r.). W tej sekcji planowano zatrudnić łącznie 907 osób (23,5% planowanego zatrudnienia ogółem w ankietowanych podmiotach w województwie). 5 podmiotów (7,8%) przewidywało zmniejszenie zatrudnienia. Zamierzano zwolnić łącznie 67 osób, co stanowiło 0,8% zatrudnienia w tych firmach. Najczęściej wskazywanym powodem zwolnienia była reorganizacja działalności firmy. Krótkookresowe (do

końca 2012 r.) prognozy zatrudnienia w tej sekcji były bardzo optymistyczne – zatrudnienie ponad-13-krotnie przewyższy planowane zwolnienia.

- **Przetwórstwo przemysłowe** (170 podmiotów, 35,7% w ramach sekcji deklarowało plany związane z zatrudnieniem pracowników do końca 2012 r.). W tej sekcji planowano zatrudnić łącznie 1639 osób (42,4% zatrudnienia planowanego ogółem w ankietowanych podmiotach w województwie). 5,3% pracodawców w sekcji planowało redukcję etatów. Zamierzano zwolnić łącznie 453 osoby, co stanowiło 0,7% zatrudnienia w tych firmach. Główny powód planowanych zwolnień to brak popytu na produkty, spadek liczby zamówień i zleceń. Krótkookresowe prognozy zatrudnienia w tej sekcji przewidywały wzrost zatrudnienia, liczba osób, które planowano zatrudnić, była trzykrotnie wyższa niż liczba osób, które planowano zwolnić.
- **Budownictwo** (63 podmioty, 28,8% w ramach sekcji deklarowało plany związane z zatrudnieniem pracowników do końca 2012 r.). W tej sekcji planowano łącznie zatrudnić 412 osób (10,7% planowanego zatrudnienia ogółem w ankietowanych podmiotach w województwie). 8,0% podmiotów przewidywało zmniejszenie zatrudnienia. Pracodawcy mieli zamiar zwolnić 324 osoby, co stanowiło 4,1% zatrudnienia w tych firmach. $\frac{3}{4}$ planowanych zwolnień wiązało się z sezonowym charakterem pracy. W budownictwie planowano zatrudnić o 88 osób więcej niż zwolnić. Wielkość planów zatrudnieniowych netto była dodatnia, jednak stosunkowo nieduża.

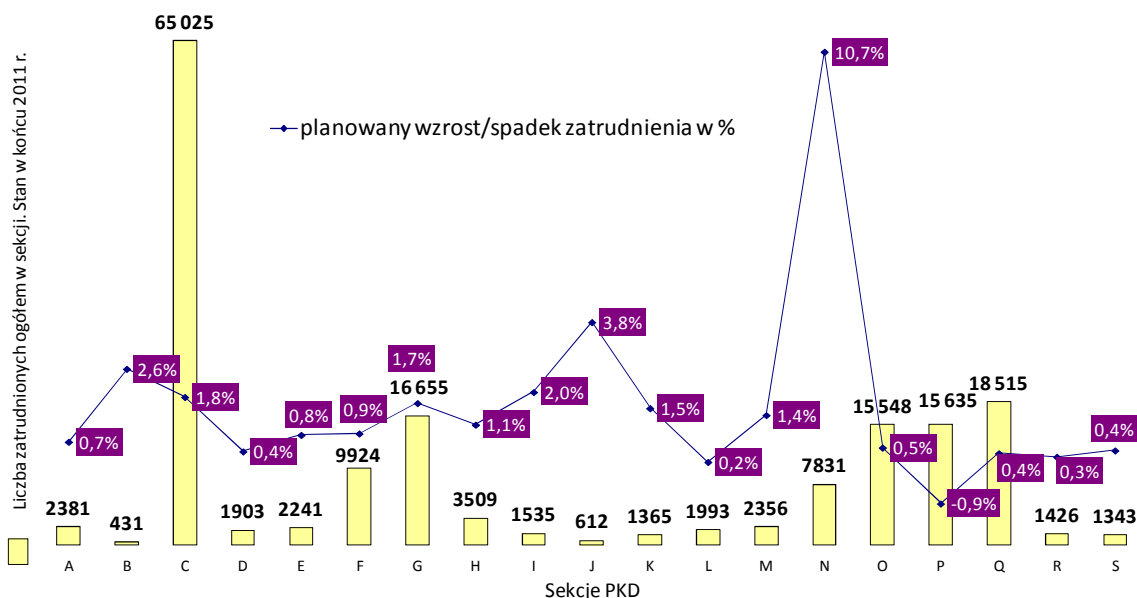
Tabela 13. Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem według sekcji PKD

Sekcja PKD 2007	Zatrudnienie ogółem Stan na koniec 2011 roku	Wielkość planowanego zatrudnienia	Wielkość planowanego zwolnienia	Bilans planowanych zmian
A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2381	22	6	16
B Górnictwo i wydobywanie	431	11	0	11
C Przetwórstwo przemysłowe	65 025	1639	453	1186
D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1903	14	6	8
E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2241	20	1	19
F Budownictwo	9924	412	324	88
G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16 655	340	62	278
H Transport i gospodarka magazynowa	3509	44	5	39
I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1535	32	2	30
J Informacja i komunikacja	612	23	0	23
K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1365	23	2	21
L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1993	5	2	3
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2356	41	9	32
N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7831	907	67	840
O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15 548	132	51	81
P Edukacja	15 635	36	180	-144
Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18 515	145	76	69
R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1426	5	1	4
S Pozostała działalność usługowa	1343	13	7	6
Ogółem	170 228	3864	1254	2610

Źródło: Badania własne WUP.

Plany zatrudnieniowe netto porównano z liczbą osób zatrudnionych w ramach sekcji. Pracodawcy przewidywali, że zatrudnienie do końca 2012 r. wzrośnie o 1,5% (2610 osób) w stosunku do zatrudnienia na koniec 2011 r. W poszczególnych sekcjach udział ten mieścił się w przedziale od 0,2% do 3,8%, oprócz sekcji N – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*, w której bilans planowanych zmian w zatrudnieniu osiągnął poziom 10,7% (907 osób planowano zatrudnić, 67 zwolnić). Prawie 80% miejsc pracy w tej sekcji przygotowano w Bydgoszczy (718 osób), 105 osób (11,6%) planowano zatrudnić we Włocławku. Plany zatrudnienia w tej sekcji dotyczyły m.in: 302 sprzątaczek, 219 pracowników ochrony fizycznej I stopnia, 86 robotników gospodarczych, 60 pozostałych robotników przy pracach prostych w przemyśle, 50 telemarketerów, 50 pozostałych pracowników usług ochrony, 45 portierów.

Wykres 19. Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD

Źródło: Badania własne WUP.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne

<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa
<u>SEKCJA T</u>	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
<u>SEKCJA U</u>	organizacje i zespoły eksterytorialne

2.1.1. Bilans planów zatrudnieniowych według sekcji PKD oraz grup wielkości podmiotów

Dla każdej z grup wielkości udział planowanych zmian zatrudnienia netto w zatrudnieniu ogółem wyglądał inaczej.

W grupie **małych podmiotów**, zatrudniających do 9 pracowników, planowano zwiększenie zatrudnienia o 314 osób. Na uwagę zasługuje sekcja F – *budownictwo*. W sekcji tej małe i średnie firmy do końca 2012 r. spodziewały się zatrudnić więcej osób, niż zwolnić (w małych firmach planowano zatrudnić 51 osób, a w średnich 83 osoby). W dużych podmiotach bilans planów zatrudnieniowych netto był ujemny, zatrudnienie w *budownictwie* miało się zmniejszyć o 46 osób. W tej sekcji udział bilansu planowanych zmian zatrudnienia w podmiotach małych wyniósł 25,1%. W sekcji P – *edukacja* w podmiotach małych spodziewano się wzrostu zatrudnienia o 5 osób, tymczasem w podmiotach średnich i dużych prognozowano spadek. Odwrotnie było w sekcji N – *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* oraz w sekcji E – *dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją*, w których małe firmy planowały zwolnić po jednej osobie, w zaś i średnich oczekiwano wzrostu zatrudnienia.

Poniżej zestawiono dane na wykresach dla każdej sekcji oddzielnie. Obrazują one specyfikę podmiotów w województwie. Podmioty o różnej wielkości zatrudnienia, mimo że należą do tej samej sekcji, funkcjonują w odmiennych warunkach, a ich sytuacja na rynku bywa różna.

Najwięcej osób w grupie podmiotów małych zatrudniały sekcje:

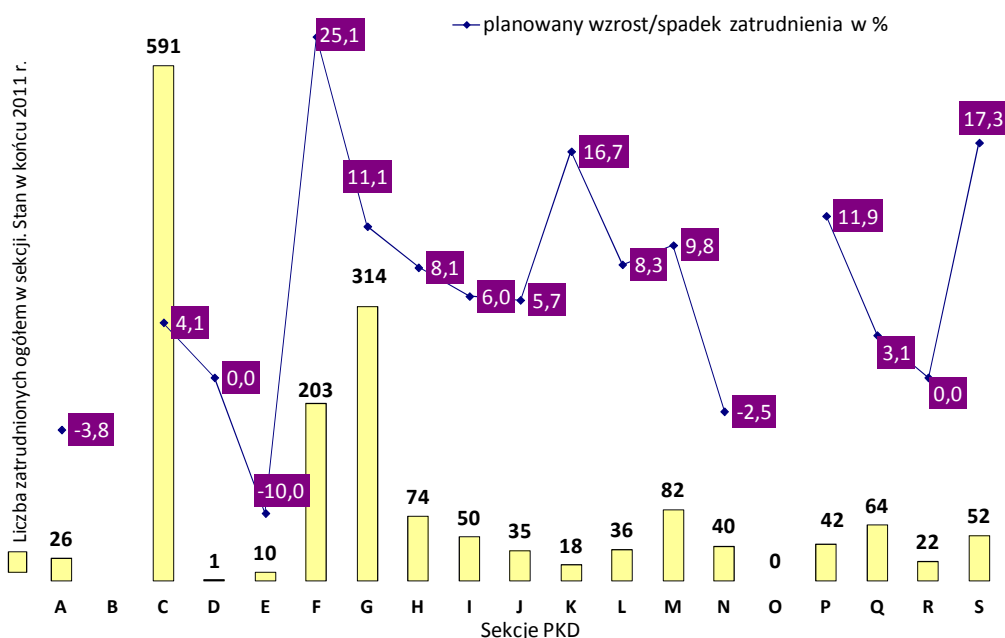
C – *przetwórstwo przemysłowe* – 591 osób;

F – *budownictwo* – 203 osoby;

G – *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* – 314 osób.

Liczba osób, które planowano zatrudnić do końca 2012 r. w tych sekcjach, była największa w podmiotach małych. W pozostałych sekcjach zatrudnienie oraz plany zatrudnienia nowych pracowników były dużo niższe. Łącznie podmioty małe planowały zatrudnić 148 osób (8,9%).

Wykres 20. Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD w podmiotach małych

Źródło: Badania własne WUP.

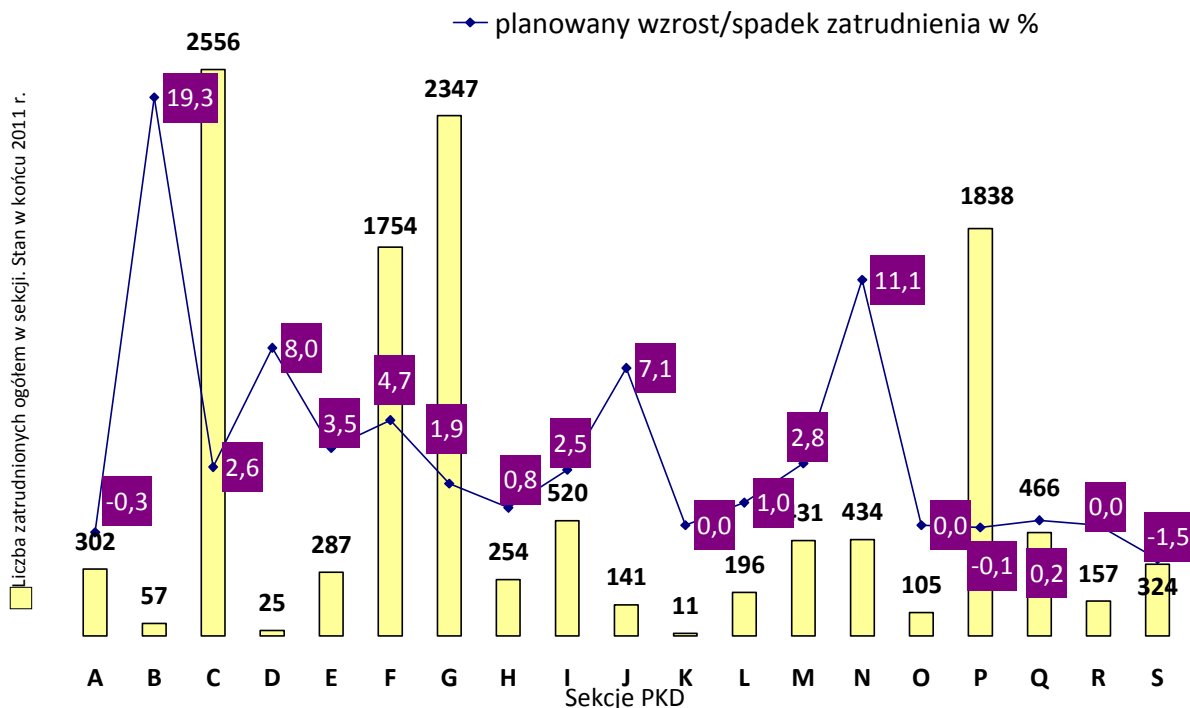
Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa

<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa
<u>SEKCJA T</u>	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
<u>SEKCJA U</u>	organizacje i zespoły eksterytorialne

W grupie podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób bilans planowanych zmian w zatrudnieniu był dodatni w przypadku większości sekcji. Spadku zatrudnienia spodziewano się tylko w sekcjach: *rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; edukacja; pozostała działalność usługowa*. Największy wzrost zatrudnienia w tej grupie przewidywano w sekcjach: *górnictwo i wydobywanie; działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca*. Łącznie podmioty średnie planowały zwiększenie zatrudnienia o 297 osób (o 2,4%).

Wykres 21. Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD w podmiotach średnich

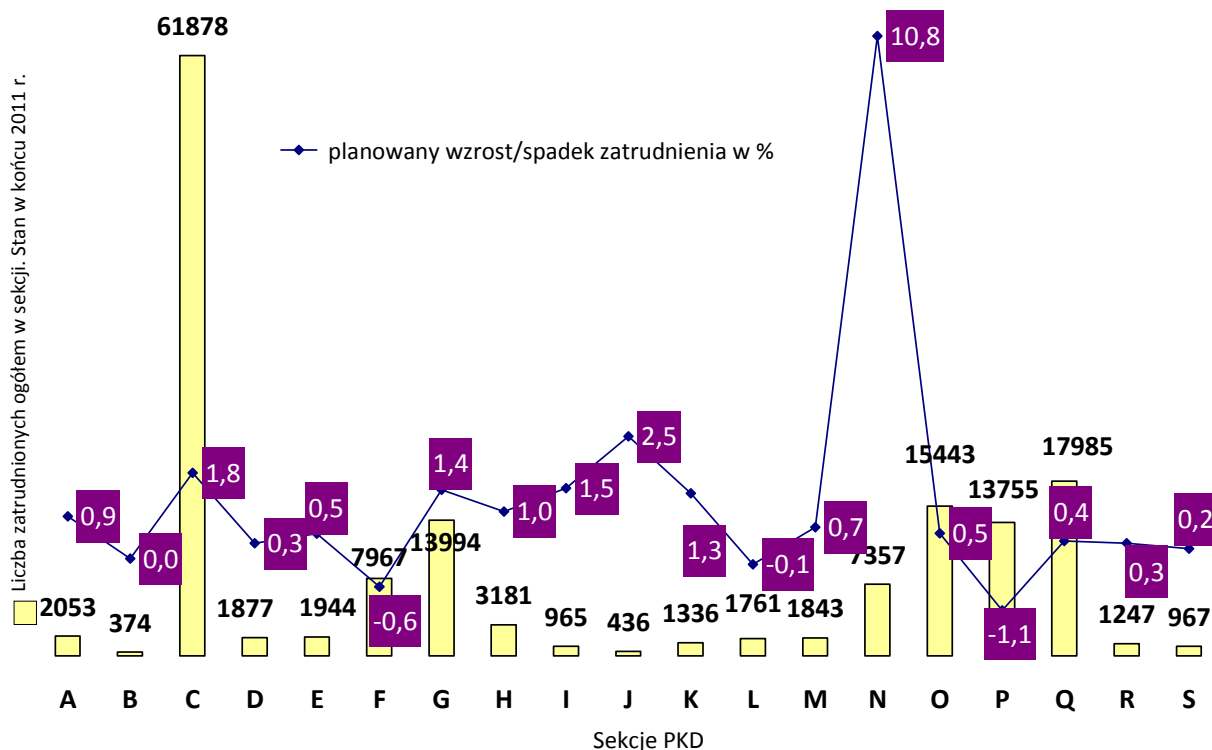
Źródło: Badania własne WUP.

W grupie podmiotów zatrudniających powyżej 50 osób bilans planowanych zmian w zatrudnieniu wynosił 2165 osób. Największa liczba osób w planach zatrudnienia netto została zadeklarowana w *przetwórstwie przemysłowym* – 1095 osób (1,8% zatrudnienia w sekcji na koniec 2011 r.). Największego przyrostu zatrudnionych spodziewano się w sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*, o 10,8% (793 osoby).

Jedynie w trzech sekcjach bilans zatrudnienia był **ujemny**:

- *budownictwo* (46 osób, 0,6%);
- *działalność związana z obsługą rynku nieruchomości* (2 osoby, 0,1%);
- *edukacja* (147 osób, 1,1%).

Wykres 22. Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD w podmiotach dużych

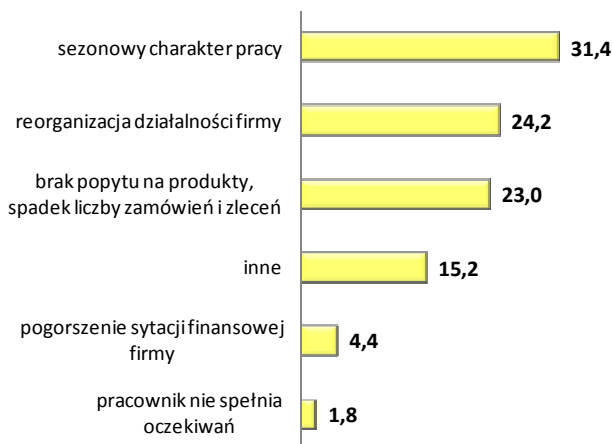
Źródło: Badania własne WUP.

2.2. Plany zmniejszenia zatrudnienia do końca 2012 r.

Do końca 2012 r. 158 pracodawców (7,8%) zadeklarowało redukcję zatrudnienia. W poprzednich pomiarach odnotowano: 97 pracodawców w 2011 r. i 102 w 2010 r. Co roku wzrastał odsetek podmiotów, w których utrzymywała się niepewna sytuacja. W 2010 r. 13,3% pracodawców na pytanie, czy planują zwolnienia pracowników do końca 2012 r., odpowiedziało: „trudno powiedzieć”. Na pytanie, czy będą zwalniać, w 2011 r. odpowiedziało 18%, a w 2012 r. 21,4%. Zmniejszała się tym samym częstość występowania odpowiedzi zaprzeczających planom redukcji zatrudnienia.

2.2.1. Powody zmniejszenia zatrudnienia

Wykres 23. Powody zmniejszenia zatrudnienia do końca 2012 r. (w %, N = 1254 osoby, które planuje się zwolnić)

Źródło: Badania własne WUP.

Co trzecia osoba, którą planowano zwolnić, zgodnie z deklaracją pracodawców straci posadę z powodu **sezonowego charakteru pracy**.

Reorganizacja działalności firmy oraz **brak popytu na produkty** to również często wskazywane powody zwolnień.

Reorganizacja działalności firmy była najczęstszym powodem planowanych zwolnień wskazywanym w podmiotach dużych, zwolnić z tego powodu planowano co trzecią osobę. Sezonowy charakter pracy dominował w podmiotach średnich (61,7% planowanych zwolnień w tej grupie wielkości podmiotów) oraz małych – 54,5%. W małych podmiotach nie przewidywano zwolnień w związku z niespełnieniem oczekiwań przez pracownika. Pracodawcy ogółem planowali zwolnić **1254** osoby pracujące w **119** **zawodach**. Najczęściej plany zwolnień dotyczyły:

- robotników budowlanych – 177 osób (14,1% planowanych zwolnień);
- robotników gospodarczych – 152 osoby (12,1% planowanych zwolnień);

- monterów sprzętu radiowo-telewizyjnego – 100 osób (8,0% planowanych zwolnień);
- cukierników – 75 osób (6,0% planowanych zwolnień);
- robotników pomocniczych w przemyśle przetwórczym – 54 osoby (4,3% planowanych zwolnień);
- pakowaczy – 50 osób (4,0% planowanych zwolnień);
- pozostałych pracowników przy pracach prostych – 50 osób (4,0% planowanych zwolnień);
- salowych – 47 osób (3,7% planowanych zwolnień);
- sprzątaczek biurowych – 37 osób (3,0% planowanych zwolnień);
- pozostałych robotników przy pracach prostych w przemyśle – 35 osób (2,8% planowanych zwolnień).

Wszystkie sekcje przeanalizowano pod kątem najczęściej wskazywanych w ich obrębie powodów planowanych zwolnień:

- **sezonowy charakter pracy** dotyczył 76,2% planowych zwolnień w *budownictwie*;
- **reorganizacja działalności firmy** dotyczyła 94,7% zwolnień w sekcji *opieka zdrowotna i pomoc społeczna*;
- **spadek liczby zamówień i zleceń** wpływał na plany zwolnień w sekcji: *transport i gospodarka magazynowa* (100%); *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (66,7%, kolejne 22,2% planowanych zwolnień było z powodu pogorszenia sytuacji finansowej firmy); *pozostała działalność usługowa* (42,9%) oraz *przetwórstwo przemysłowe* (40,6%);
- **brak spełniania oczekiwań przez pracownika** – taki powód dotyczył 1,3% planowanych zwolnień. Wszyscy pracodawcy, którzy wskazali na ten powód, należeli do sekcji *przetwórstwo przemysłowe*.

Wśród 394 pracowników, którzy byli zagrożeni utratą pracy z powodu **sezonowości zatrudnienia**, najczęściej pojawili się:

- robotnik budowlany – 141 osób (35,8% zwolnień z powodu sezonowości pracy);
- robotnik gospodarczy – 116 osób (29,4% zwolnień z powodu sezonowości pracy);
- pozostali pracownicy przy pracach prostych – 40 osób (10,2% zwolnień z powodu sezonowości pracy);

- pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 35 osób (8,9% zwolnień z powodu sezonowości pracy);
- ogrodnik – 20 osób (5,1% zwolnień z powodu sezonowości pracy);
- monter sprzętu radiowo-telewizyjnego – 20 osób (5,1% zwolnień z powodu sezonowości pracy).

57,9% osób, które planowano zwolnić z powodu sezonowości pracy (228), należało do grupy wielkiej zawodów: **pracownicy przy pracach prostych**, 31,2% natomiast 123 osoby należące do grupy **pracownicy usług i sprzedawcy**.

W grupie pracowników zagrożonych utratą pracy z powodu **reorganizacji działalności firmy** przewidywano zwolnienia w 42 różnych zawodach. Największa liczba dotyczyła osób pracujących w zawodach:

- cukiernik – 75 osób (24,8% planowanych zwolnień z powodu reorganizacji działalności firmy);
- pakowacz – 50 osób (16,5% z powodu reorganizacji działalności firmy);
- salowa – 47 osób (15,5% z powodu reorganizacji działalności firmy);
- pozostali nauczyciele szkół podstawowych – 19 osób (6,3% z powodu reorganizacji działalności firmy) – łącznie planowano zwolnienia 49 osób – nauczycieli i pedagogów (w 16 różnych zawodach);

43,6% planowanych zwolnień z powodu reorganizacji działalności firmy dotyczyło grupy wielkiej zawodów: **pracownicy przy pracach prostych** (132 osoby).

Brak popytu na produkty, spadek liczby zamówień i zleceń dotyczył 23,0% planowanych zwolnień (288 osób), najczęściej niekorzystna koniunktura decydowała o planach zwolnienia osób w zawodach:

- monter sprzętu radiowo-telewizyjnego – 80 osób (27,8%);
- robotnik budowlany – 36 osób (12,5%);
- operator obuwniczych urządzeń szwalniczych – 32 osoby (11,1%);
- technik elektronik – 29 osób (10,1%);
- pozostali pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu – 14 osób (4,9%);
- operator urządzeń do produkcji koncentratów spożywczych – 10 osób (3,5%);
- pozostali pracownicy przy pracach prostych 10 osób (3,5%).

45,8% planowanych z tego powodu zwolnień dotyczyło grupy wielkiej zawodów **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń** (132 osoby).

2.3. Plany zatrudnienia pracowników do końca 2012 r.

Do końca 2012 r. 496 pracodawców (24,4% ankietowanych) planowało zatrudnienie pracowników. W poprzednich pomiarach odnotowano 614 takich pracodawców w 2010 r. i 506 w 2011 r. (było to odpowiednio: 29,9% i 24,7% ankietowanych). Co roku wzrastał odsetek podmiotów, które miały trudność z określeniem, czy do końca roku będą zatrudniać pracowników. W 2010 r. było to 16,2% ankietowanych pracodawców, w 2011 r. 20,3%, w 2012 r. natomiast 25,1%.

Pracodawcy objęci badaniem w 2012 r. planowali zatrudnić łącznie 3864 osoby.

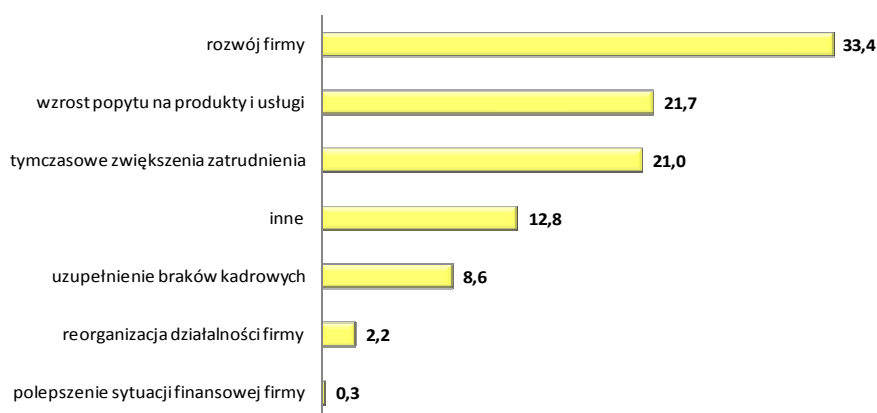
Plany zatrudnienia pracowników do końca 2012 r. w poszczególnych grupach wielkości podmiotów wyglądały następująco:

18,2% podmiotów małych planowało zatrudnienie łącznie 170 pracowników;
25,3% podmiotów średnich planowało zatrudnienie łącznie 574 pracowników;

27,3% podmiotów dużych planowało zatrudnienie łącznie 3120 pracowników.

2.3.1. Powody zatrudnienia pracowników

Wykres 24. Powody zatrudnienia pracowników do końca 2012 r. w % (N = 3864 osób)

Źródło: Badania własne WUP.

Ponad połowa przypadków deklarowanego zapotrzebowania na pracowników do końca 2012 r. wynikała z **pozytywnych zmian sytuacji firmy (55,4%)**:

- **wzrost popytu na produkty i usługi** – miejsce pracy dla 839 osób, 21,7% planowanego zatrudnienia;
- **rozwój firmy** – miejsce pracy dla 1291 osób, 33,4% planowanego zatrudnienia (powód najczęściej wskazywany w podregionie grudziądzkim – 40,3%, dotyczy 387 z 960 osób, które planuje się zatrudnić w podregionie osób);
- **polepszenie się sytuacji finansowej firmy** – miejsce pracy dla 10 osób, 0,3% planowanego zatrudnienia.

2.3.2. Nowe miejsca pracy

Wszystkie kategorie, które uznano za przejaw pozytywnych zmian sytuacji firmy, wskazują na możliwość utworzenia nowych miejsc pracy.

Zgłaszane zapotrzebowanie dotyczyło **2140 miejsc pracy**.

- połowę ofert, 1098, skierowano do przedstawicieli sekcji *przetwórstwo przemysłowe*;
- 382 oferty przygotowano dla osób z sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*;
- 188 ofert dla osób z sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*;
- 182 oferty dla osób z sekcji *budownictwo*.

**Tabela 14. Zapotrzebowanie na zawody do końca 2012 r. według
wybranych powodów zatrudnienia**

Rozwój firmy 20 i więcej osób		Wzrost popytu na produkty i usługi 10 i więcej osób	
1291 osób		839 osób	
Sprzątaczką biurową	83	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	78
Pielęgniarką	59	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	77
Sprzedawcą	58	Ślusarz	61
Robotnik pomocniczy w przemyśle	54	Robotnik budowlany	46
Telemarketer	50	Pozostali spawacze i pokrewni	43
Pozostali pracownicy usług ochrony	50	Tapicer meblowy	23
Robotnik gospodarczy	41	Pozostali technicy mechanicy	20
Portier	36	Cieśla szalunkowy	20
Ślusarz	35	Monter elektroniki - aparatura pomiarowa	20
Szwaczka	35	Murarz	19
Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	32	Szwaczka	18
Operator urządzeń do produkcji wyrobów kosmetycznych	30	Sprzątaczką biurową	17
Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	30	Pakowacz	17
Sprzedawca w branży spożywczej	24	Spawacz metodą MAG	14
Operator obrabiarek sterowanych	23	Magazynier	13
Tapicer meblowy	23	Robotnik gospodarczy	13
Kierowca samochodu ciężarowego	21	Spawacz metodą TIG	12
Nauczyciel przedszkola	20	Sprzedawca	11
Krojczy	20	Tapicer	11
Pakowacz	20	Laborant w hodowli roślin	10
		Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	10
		Pracownik ochrony fizycznej II stopnia	10

Źródło: Badania własne WUP.

Powyższe zestawienie zawiera część wymienionych zawodów wybranych ze względu na największe liczebności. Analizując je, można zauważyć, że niektóre zawody powtarzają się w obu kategoriach. Można też dostrzec występowanie zawodów pokrewnych.

Analiza powyższych trzech kategorii (wzrostu popytu na produkty i usługi, rozwoju firmy oraz polepszenia się sytuacji finansowej firmy) w podregionach nie wskazywała na znaczące różnice pomiędzy nimi. Inaczej wyglądała sytuacja w przypadku tymczasowego wzrostu zatrudnienia.

2.3.3. Praca sezonowa

Praca o charakterze sezonowym dotyczyła co piątego miejsca pracy (**21,0%**). Ogółem w województwie kujawsko-pomorskim do końca 2012 r. planowano zatrudnić 810 osób w związku z tymczasowym zwiększeniem zatrudnienia. W każdym z podregionów wakaty o charakterze sezonowym stanowiły inny udział w ogólnej liczbie osób, które planuje się zatrudnić. W podregionie włocławskim – 31,4% (312 osób), bydgosko-toruńskim 12,7% (243 osoby) i grudziądzkim – 26,6% (255 osób).

Tabela 15. Zapotrzebowanie na pracę sezonową do końca 2012 r. według zawodów

Tymczasowe zwiększenie zatrudnienia 10 i więcej osób		810 osób
Robotnik gospodarczy		143
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym		121
Cukiernik		65
Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle		65
Przetwórcza owoców i warzyw		55
Ogrodnik		50
Pozostali pracownicy przy pracach prostych		40
Robotnik budowlany		35
Murarz		34
Robotnik przy myciu części i zespołów		20
Sprzątaczką biurową		15
Pakowacz		15
Piekarz		12
Portier		10
Pracownik ochrony fizycznej I stopnia		10

Źródło: Badania własne WUP.

2.4. Analiza zapotrzebowania na pracowników i kompetencje według wielkich grup zawodów

Tabela 16. Planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według wielkich grup zawodów

Wielka grupa zawodów	Liczba osób, które planują	
	zatrudnić do końca 2012 r.	zwolnić do końca 2012 r.
Pracownicy przy pracach prostych	1034	470
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	947	131
Pracownicy usług i sprzedawcy	922	208
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	307	156
Specjaliści	302	149
Technicy i inny średni personel	149	92
Pracownicy biurowi	101	20
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	65	20
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	37	8
Ogółem	3864	1254

Źródło: Badania własne WUP.

Największe zapotrzebowanie na pracowników odnotowano w grupach: pracownicy przy pracach prostych, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy usług i sprzedawcy. Jednocześnie w grupach tych planowano zwolnienia. W przypadku robotników przemysłowych i rzemieślników planowano mniej zwolnień niż w dwóch pozostałych grupach zawodów.

Cechy najczęściej wskazywane jako pożądane przez pracodawców planujących zatrudnienie do końca 2012 r. według wielkich grup zawodów. W poniższych tabelach zaprezentowano odpowiedzi/kategorie z największą liczbą wskazań.

PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNICY I KIEROWNICY (37 osób)	SPECJALIŚCI (302 osoby)
Kompetencje: aplikacje biurowe (25 osób); język angielski (16 osób); dwuletnie doświadczenie ogólne (13 osób) lub dłuższe (18 osób) doświadczenie na podobnym stanowisku (dwuletnie – 16 osób, dłuższe 15 osób); prawo jazdy kat. B. (24 osoby); znajomość technologii produkcji (17 osób); zarządzanie zasobami ludzkimi (17 osób).	Kompetencje: aplikacje biurowe (140 osób); język angielski (143 osób); doświadczenie ogólne niewymagane (113 osób) lub dłuższe niż dwa lata (90 osób); prawo jazdy kat. B. (89 osób); znajomość zasad BHP (53 osoby).
Cechy indywidualne: obowiązkowość (34 osoby); dobra organizacja pracy (34 osoby); umiejętność pracy zespołowej (33 osoby); samodzielność (29 osób).	Cechy indywidualne: staranność (249 osób); obowiązkowość (242 osoby); komunikatywność (229 osób); samodzielność (226 osób); umiejętność pracy zespołowej (204 osoby).
Wykształcenie: wyższe (26 osób)	Wykształcenie: wyższe (240 osób)
Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (14 osób)	Sekcja: opieka zdrowotna i pomoc społeczna (95 osób)
Najczęściej poszukiwane zawody: • kierownik działu produkcji (11 osób); • kierownik budowy (5 osób); • kierownik działu sprzedaży (4 osoby).	Najczęściej poszukiwane zawody: • pielęgniarka (59 osób); • nauczyciel przedszkola (21 osób); • specjalista ds. marketingu i handlu (19 osób).

TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL (149 osób)	ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY (947 osób)
Kompetencje: aplikacje biurowe (83 osoby); język angielski (52 osoby); wymagane roczne doświadczenie na podobnym stanowisku (52 osoby); prawo jazdy kat. B (47 osób). Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (122 osoby); obowiązkowość (113 osób).	Kompetencje: język niemiecki (15 osób); doświadczenie roczne ogólne (384 osoby), na podobnym stanowisku (361 osób); prawo jazdy kat. B (94 osoby); znajomość przepisów BHP (54 osoby). Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (763 osoby); obowiązkowość (614 osób).
Wykształcenie: średnie ogólnokształcące (51 osób); policealne i średnie zawodowe (49 osób).	Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (567 osób); gimnazjalne i poniżej (297 osób).
Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (30 osób)	Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (717 osób)
Najczęściej poszukiwane zawody: • przedstawiciel handlowy (24 osoby); • pozostali technicy mechanicy (20 osób); • laborant w hodowli roślin (10 osób).	Najczęściej poszukiwane zawody: • ślusarz (96 osób); • cukiernik (68 osób); • szwaczka (65 osób).

OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	PRACOWNICY PRZY PRACACH PROSTYCH
(307 osób)	(1034 osoby)
Kompetencje: język angielski (27 osób); doświadczenie roczne ogólne (86 osób); na podobnym stanowisku (91 osób); prawo jazdy kat. B (71 osób), kat. C+E (47 osób).	Kompetencje: roczne doświadczenie na podobnym stanowisku (204 osoby); znajomość przepisów BHP (261 osób); prawo jazdy kat. B (93 osoby).
Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (234 osoby); obowiązkowość (203 osoby).	Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (850 osób); umiejętność pracy zespołowej (754 osoby).
Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (232 osoby)	Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (784 osoby); gimnazjalne i poniżej (233 osoby).
Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (210 osób)	Sekcja: przetwórstwo przemysłowe (504 osoby)
Najczęściej poszukiwane zawody: • kierowca samochodu ciężarowego (38 osób); • operator urządzeń do produkcji wyrobów kosmetycznych (30 osób); • pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych (30 osób).	Najczęściej poszukiwane zawody: • sprzątaczką biurową (318 osób); • robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym (258 osób); • pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle (177 osób).

PRACOWNICY BIUROWI (101 osób)	PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY (922 osoby)
Kompetencje: język angielski (16 osób); aplikacje biurowe (51 osób); roczne doświadczenie ogólne 40 osób), na podobnym stanowisku (42 osoby); prawo jazdy kat. B (39 osób). Cechy indywidualne: staranność wykonywania pracy (79 osób); szybkość uczenia się (77 osób); obowiązkowość (76 osób). Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (47 osób); średnie ogólnokształcące (47 osób) Sekcja: <i>handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle</i> (33 osoby) Najczęściej poszukiwane zawody: • magazynier (35 osób); • technik prac biurowych (20 osób); • pozostali pracownicy do spraw transportu (15 osób).	Kompetencje: znajomość systemów dotyczących baz danych (186 osób); roczne doświadczenie ogólne (266 osób), na podobnym stanowisku (276 osób); język angielski (27 osób); prawo jazdy kat. B (398 osób); znajomość zasad BHP (305 osób). Cechy indywidualne: obowiązkowość (775 osób); staranność wykonywania pracy (724 osoby); dobra organizacja pracy własnej (641 osób). Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (556 osób); gimnazjalne i poniżej (177 osób) Sekcja: <i>działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca</i> (469 osób) Najczęściej poszukiwane zawody: • robotnik gospodarczy (285 osób); • pracownik ochrony fizycznej I stopnia (219 osób); • sprzedawca (88 osób).

2.4.1. Zapotrzebowanie na pracowników według wielkich grup zawodów oraz podregionów

Największe dysproporcje w zapotrzebowaniu na pracowników według wielkich grup w podregionach wystąpiły w przypadku:

- specjalistów – najczęściej (prawie 70%) poszukiwano ich w podregionie bydgosko-toruńskim, najrzadziej zaś we włocławskim (10,9%);
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy byli poszukiwani głównie w podregionie grudziądzkim (odnotowano tam ponad połowę zapotrzebowania w ramach tej grupy wielkiej);
- w przypadku zawodów z grupy pracowników usług i sprzedawców duże zapotrzebowanie zgłaszali pracodawcy z podregionu włocławskiego (prawie 40%) oraz bydgosko-toruńskiego (54,3%);
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy to grupa zawodowa poszukiwana głównie w podregionie bydgosko-toruńskim (78,5%).

2.5. Analiza według zawodów

Plany pracodawców biorących udział w badaniu ankietowym w związku z zatrudnieniem pracowników do końca 2012 r. dotyczyły 3864 osób i 326 różnych zawodów. Największe zapotrzebowanie na pracowników występowało w następujących zawodach (powyżej 20 osób):

- sprzątaczką biurową – 318 osób;
- robotnik gospodarczy – 285 osób;
- robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 258 osób;
- pracownik ochrony fizycznej I stopnia – 219 osób;
- pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 177 osób;
- robotnik budowlany – 102 osoby;
- ślusarz – 96 osób;
- sprzedawca – 88 osób;
- cukiernik – 68 osób;
- szwaczka – 65 osób;
- murarz – 62 osoby;
- pielęgniarka – 59 osób;
- telemarketer – 55 osób;
- przetwórcza owoców i warzyw – 55 osób;
- pozostali pracownicy przy pracach prostych – 55 osób;

- pakowacz – 52 osoby;
- portier – 51 osób;
- ogrodnik – 51 osób;
- pozostali spawacze i pokrewni – 51 osób;
- pozostali pracownicy usług ochrony – 50 osób;
- tapicer meblowy – 46 osób;
- kierowca samochodu ciężarowego – 38 osób;
- magazynier – 35 osób;
- operator urządzeń do produkcji wyrobów kosmetycznych – 30 osób;
- pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych – 30 osób;
- sprzedawca w branży spożywczej – 28 osób;
- piekarz – 28 osób;
- operator obrabiarek sterowanych numerycznie – 27 osób;
- aparatowy procesów chemicznych – 26 osób;
- przedstawiciel handlowy – 24 osoby;
- nauczyciel przedszkola – 21 osób;
- technik handlowiec – 21 osób;
- kasjer handlowy – 21 osób;
- krojczy – 21 osób.

2.5.1. Analiza zapotrzebowania na pracowników w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym – profil poszukiwanego pracownika

Na podstawie informacji pochodzących z badania pracodawców z województwa kujawsko-pomorskiego zrealizowanego w 2012 r. dokonano próby określenia **kompetencji**, które będą cenione wśród kandydatów na oferowane stanowiska. Poniżej prezentujemy informacje dotyczące **12 najczęściej poszukiwanych zawodów** wraz z najczęściej wskazywanymi kompetencjami oraz powodem zatrudnienia.

1. Sprzątaczką biurową

Kto poszukuje?

318 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 15 podmiotów do końca 2012 r. 23 miejsca pracy dotyczyły zatrudnienia subsydiowanego²⁵. Tak duże

---

²⁵ Zatrudnienie subsydiowane to taka forma zatrudnienia, za które pracodawca w całości lub częściowo otrzymuje zwrot kosztów zatrudnienia bezrobotnego.

zapotrzebowanie było związane z przejęciem podmiotu i zatrudnieniem jego pracowników, co *de facto* nie generowało nowych miejsc pracy (dotyczyło to 63,2% – 201 oferowanych miejsc pracy). W przypadku 83 etatów wolne miejsca pracy były związane z rozwojem firmy. 302 (95%) miejsca pracy pochodziły z sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*. 307 (97%) oferowanych miejsc pracy dotyczyło podmiotów z sektora prywatnego.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **zasadnicze zawodowe** – na 269 stanowiskach (84,6%), w pozostałych przypadkach wskazano wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

W przypadku 47 miejsc pracy oczekiwano **rocznego doświadczenia w zawodzie**, a w 37 przypadkach ogólnego rocznego doświadczenia zawodowego. Największe znaczenie miały jednak dla pracodawców cechy indywidualne. **Staranności wykonywania pracy** oczekiwali wszyscy. Równie ważna była **dobra organizacja pracy własnej** (307 wskazań). W przypadku 89% miejsc pracy pracodawcy liczyli na **obowiązkowość** (282 wskazania) i **umiejętność pracy zespołowej** (283 wskazania) u swoich przyszłych pracowników.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie sprzątaczką biurową:

- Bydgoszcz – 282 stanowiska;
- Włocławek – 33 stanowiska;
- świecki – 1 stanowisko;
- tucholski – 1 stanowisko;
- włocławski – 1 stanowisko.

2. Robotnik gospodarczy

Kto poszukuje?

285 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 25 podmiotów do końca 2012 r. Połowa planowanego zatrudnienia miała charakter sezonowy. 59% oferowanych miejsc pracy zgłoszono w podmiotach z sektora prywatnego. Zatrudnienie subsydiowane dotyczyło 110 stanowisk (39% zapotrzebowania

w zawodzie robotnik gospodarczy). 100 (35%) miejsc pracy pochodziło z sekcji *budownictwo*.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **gimnazjalne i poniżej** (na 144 stanowiskach) lub **zasadnicze zawodowe** (na 134 stanowiskach).

Pracodawcy wymagali od kandydatów **doświadczenia zawodowego** zarówno na podobnym stanowisku pracy (roczne doświadczenie dotyczyło 143 miejsc pracy), jak i ogólnego doświadczenia zawodowego (140 miejsc pracy). Oczekiwane były również cechy indywidualne: **staranność wykonywania pracy** (dotyczyła 238 osób), **dobra organizacja pracy własnej** (dotyczyła 193 osób), **obowiązkowość** (239 osób), **umiejętność pracy zespołowej** (123 osoby) i **komunikatywność** (133 osoby). Od 105 osób pracodawcy oczekiwali posiadania **prawa jazdy kat. B**. 126 osób wymagało posiadania wiedzy z zakresu przepisów **BHP**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie robotnik gospodarczy:

- Włocławek – 126 osób;
- nakielski – 59 osób;
- Bydgoszcz – 24 osoby;
- mogileński – 21 osób;
- tucholski – 21 osób;
- włocławski – 12 osób;
- chełmiński – 10 osób;
- inowrocławski – 8 osób;
- radziejowski – 2 osoby;
- Grudziądz – 1 osoba;
- Toruń – 1 osoba.

3. Robotnik pomocniczy w przetwórstwie przemysłowym

Kto poszukuje?

258 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 14 podmiotów do końca 2012 r. Prawie połowa planowanego zatrudnienia miała charakter sezonowy (121 osób). Wszystkie oferty pracy pochodziły z sektora prywatnego. Zapotrzebowanie zgłaszały podmioty duże (255 miejsc pracy dotyczyło podmiotów zatrudniających powyżej 50 osób). Tylko dwa miejsca pracy

dotyczyły zatrudnienia subsydiowanego. Wszystkie oferty zgłoszono w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: większość pracodawców oczekiwała pracowników z wykształceniem co najmniej **zasadniczym zawodowym** (dotyczyło to 171 stanowisk).

W przypadku 40 osób pracodawcy oczekiwali od kandydatów **rocznego doświadczenia na podobnym stanowisku**.

Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym powinien się cechować **starannością wykonywania pracy** (158 osób), **obowiązkowością** (100 osób) i **umiejętnością pracy zespołowej** (122 osoby).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie:

- mogileński – 144 osoby;
- Włocławek – 46 osób;
- świecki – 27 osób;
- brodnicki – 20 osób;
- Grudziądz – 5 osób;
- włocławski – 5 osób;
- toruński – 3 osoby;
- bydgoski – 2 osoby.

4. Pracownik ochrony fizycznej I stopnia

Kto poszukuje?

219 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 6 podmiotów do końca 2012 r. Plany zatrudnienia 160 osób były związane, podobnie jak w przypadku sprzątaczk biurowej, z przejęciem podmiotu i zatrudnieniem jego pracowników. W przypadku 32 etatów wolne miejsca pracy powstały w wyniku rozwoju firmy. Podmioty planujące zatrudnienie osób w tym zawodzie należały do sektora prywatnego oraz sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca* (były to 4 podmioty duże i 2 średnie).

Czego oczekuje pracodawca?

Wykształcenie: zasadnicze zawodowe (w przypadku 202 osób)

Pracodawcy oczekiwali znajomości **zasad BHP** (160 osób), posiadania **prawa jazdy kat. B** (dotyczyło 205 osób). Wśród cech indywidualnych najczęściej wymieniane były: **obowiązkowość** (209 osób), **komunikatywność** (209 osób), **radzenie sobie ze stresującymi sytuacjami** (209 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie w zawodzie pracownik ochrony fizycznej I stopnia:

- Bydgoszcz – 187 osób;
- Włocławek – 32 osoby.

5. Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle

Kto poszukuje?

177 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 14 podmiotów do końca 2012 r. 12 podmiotów planujących zatrudnienie pochodziło z sekcji *przetwórstwo przemysłowe*, a 2 z sekcji *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*. Wszystkie podmioty należały do sektora prywatnego, 12 zatrudniało 50 i więcej pracowników. Chęć zatrudnienia 77 osób była związana ze wzrostem popytu na produkty i usługi, a 65 z sezonowym charakterem prac. Żadne miejsce pracy nie dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Wykształcenie **zasadnicze zawodowe** oczekiwane było od 142 osób. 24 osoby powinny mieć **dwuletnie doświadczenie ogólne** zawodowe, 30 – doświadczenie dłuższe niż dwuletnie. Pracodawcy oczekiwali **staranności wykonywania pracy** (151 osób), **szybkości uczenia się** (127 osób), **umiejętności pracy zespołowej** (141 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie:

- Bydgoszcz – 94 osoby;
- bydgoski – 66 osób;
- brodnicki – 10 osób;
- chełmiński – 5 osób;
- sępoleński – 2 osoby.

6. Robotnik budowlany

Kto poszukuje?

102 osoby w tym zawodzie planowano zatrudnić w 25 podmiotach do końca 2012 r. Były to podmioty prywatne z 6 różnych sekcji, głównie z *budownictwa* (18 podmiotów). 18 miejsc pracy było związanych z zatrudnieniem subsydiowanym. 46 osób planowano zatrudnić ze względu na wzrost popytu na produkty i usługi, natomiast 35 etatów wynikało z tymczasowego zwiększenia zatrudnienia.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **zasadnicze zawodowe** (74 osoby) lub **gimnazjalne i poniżej** (28 osób).

Pracodawcy oczekiwali od kandydatów na pracowników rocznego doświadczenia ogólnego (48 osób) lub na podobnym stanowisku (od 36 osób oczekiwano doświadczenia rocznego), wykazujących **staranność wykonywania pracy** (82 osoby) i **obowiązkowość** (78 osób). Pracodawcy poszukiwali 45 osób z **prawem jazdy kat. B**, 33 osób posiadających wiedzę o przepisach **BHP**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie robotnik budowlany:

- aleksandrowski – 20 osób;
- inowrocławski – 19 osób;
- Włocławek – 16 osób;
- Bydgoszcz – 14 osób;
- brodnicki – 7 osób;
- toruński – 7 osób;
- lipnowski – 5 osób;
- świecki – 4 osoby;
- Toruń – 4 osoby;
- włocławski – 3 osoby;
- grudziądzki – 1 osób;
- mogileński – 1 osoba;
- żniński – 1 osoba.

7. Ślusarz

Kto poszukuje?

96 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 15 pracodawców do końca 2012 r. Wszystkie miejsca pracy pochodziły z sektora prywatnego, w tym 13 z sekcji *przetwórstwo przemysłowe*. 16 stanowisk (17%) dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego. Wzrost zatrudnienia związany był głównie z rozwojem firmy (dotyczył planów zatrudnienia 61 osób).

Czego oczekuje?

Poziom wykształcenia: **zasadnicze zawodowe** (74 osoby) lub **gimnazjalne i poniżej** (22 osoby).

Oczekiwania wobec doświadczenia u kandydatów nieco się zmniejszyły. Pracodawcy wymagali od nich **rocznego ogólnego doświadczenia** (33 osoby). Oczekiwali **staranności wykonywania pracy** (70 osób) i **umiejętności pracy zespołowej** (56 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie ślusarz:

- toruński – 25 osób;
- świecki – 20 osób;
- włocławski – 16 osób;
- brodnicki – 10 osób;
- Bydgoszcz – 10 osób;
- rypiński – 5 osób;
- tucholski – 4 osoby;
- Włocławek – 3 osoby;
- dobrzyński – 2 osoby;
- sępoleński – 1 osoba.

8. Sprzedawca

Kto poszukuje?

88 osób w tym zawodzie planowały zatrudnić 34 prywatne podmioty do końca 2012 r. 58 osobom chciano dać pracę ze względu na rozwój firmy. Miejsca pracy w większości (68 osób, 77%) pochodziły z sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*. 13 (15%) stanowisk dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: większość miejsc pracy była przeznaczona dla osób z wykształceniem minimum **zasadniczym zawodowym** (56 osób), 20 dla osób z wykształceniem **średnim ogólnokształcącym**.

W przypadku 43 miejsc pracy oczekiwano **rocznego doświadczenia na podobnym stanowisku**. Pracodawcy wymagali od pracowników **obowiązkowości** (78 osób) oraz umiejętności **pracy w zespole** (75 osób).

32 osoby powinny mieć prawo **jazdy kat. B**. Pracodawcy oczekiwali umiejętności **obsługi kasy fiskalnej** (59 osób). Poszukiwano 11 osób ze znajomością **języka angielskiego** oraz 6 – **języka niemieckiego**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie sprzedawcy:

- Bydgoszcz – 21 osób
- rypiński – 20 osób;
- bydgoski – 9 osób;
- Włocławek – 6 osób;
- włocławski – 6 osób;
- lipnowski – 5 osób;
- toruński – 4 osoby;
- brodnicki – 3 osoby;
- grudziądzki – 3 osoby;
- sępoleński – 3 osoby;
- aleksandrowski – 2 osoby;
- chełmiński – 2 osoby;
- Grudziądz – 2 osoby;
- mogileński – 1 osoba;
- świecki – 1 osoba.

9. Cukiernik

Kto poszukuje?

68 osób w tym zawodzie planowały zatrudnić 4 podmioty z sektora prywatnego do końca 2012 r. Plany zwiększenia zatrudnienia były związane z zatrudnieniem sezonowym (65 osób). Tylko jedno miejsce pracy dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego. Wszystkie osoby miały dostać pracę w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **gimnazjalne i poniżej** (50 osób).

Oczekiwane cechy indywidualne u cukierników to: **staranność wykonywania pracy** (68 osób), **szybkość uczenia się** (66 osób), **obowiązkowość** (66 osób), **dobra organizacja pracy własnej** (66 osób), **umiejętność pracy zespołowej** (66 osób) oraz **komunikatywność** (66 osób).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie cukiernika:

- tucholski – 65 osób;
- aleksandrowski – 2 osoby;
- toruński – 1 osoba.

10. Szwaczka

Kto poszukuje?

65 osób w tym zawodzie planowało zatrudnić 9 prywatnych firm do końca 2012 r. 15 miejsc pracy zorganizowano w ramach zatrudnienia subsydiowanego. 53 osoby planowano zatrudnić w sekcji *przetwórstwo przemysłowe*. 35 osób chciano zatrudnić ze względu na rozwój firmy, 18 ze względu na wzrost popytu na produkty i usługi.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: pracodawcy poszukują osób z wykształceniem **gimnazjalnym i poniżej** (33 osoby) oraz osób z wykształceniem minimum **zasadniczym zawodowym** (32 osoby).

Na 38 stanowiskach pracy wymagane było doświadczenie roczne ogólne, na 24 stanowiskach – dwuletnie. W przypadku 23 miejsc pracy poszukiwano osób z doświadczeniem rocznym na podobnym stanowisku.

Według pracodawców poszukiwane szwaczki powinny **starannie wykonywać swoją pracę** (57 osób) i **dobrze ją zorganizować** (42 osoby) oraz być **obowiązkowe** (42 osoby).

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie szwaczki:

- tucholski – 20 osób;
- Bydgoszcz – 18 osób;
- chełmiński – 15 osób;

- Grudziądz – 5 osób
- Toruń – 4 osoby;
- Włocławek – 3 osoby.

11. Murarz

Kto poszukuje?

62 osoby w tym zawodzie planowano zatrudnić w 19 prywatnych firmach z branży *budowlanej* (głównie średniej wielkości – 11 podmiotów) do końca 2012 r. Połowa oferowanych miejsc pracy miała charakter tymczasowy (34 osoby). 19 etatów wynikało ze wzrostu popytu na usługi budowlane. Jedno oferowane stanowisko pracy dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: poszukiwane były osoby głównie z wykształceniem **zasadniczym zawodowym** (50 osób).

Istotne dla pracodawców było posiadane doświadczenie zawodowe, zarówno ogólne (roczne – 27 osób), jak i w zawodzie (także roczne – 38 osób). Największe znaczenie miała **staranność wykonywania pracy** (57 osób), następnie **obowiązkowość** (44 osoby) oraz **samodzielność** (42 osoby). **Umiejętność pracy zespołowej** (35 osób) była oczekiwana w ponad połowie przypadków. Nieco mniej miejsc pracy wiązało się z wymaganiem dobrej organizacji pracy własnej (30 osób). W ramach 22 miejsc pracy wymagano posiadania **prawa jazdy kat. B**, 16 – wiedzy z zakresu przepisów **BHP**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie murarz:

- brodnicki – 19 osób;
- świecki – 10 osób;
- Włocławek – 9 osób;
- toruński – 6 osób;
- lipnowski – 5 osób;
- Bydgoszcz – 4 osoby;
- wąbrzeski – 3 osoby;
- żniński – 2 osoby;
- golubsko-dobrzyński – 1 osoba;
- Grudziądz – 1 osoba;
- grudziądzki – 1 osoba;

- Toruń – 1 osoba.

12. Pielęgniarka

Kto poszukuje?

59 osób w tym zawodzie planowały zatrudnić 3 duże podmioty w sektorze publicznym do końca 2012 r. Wszystkie pochodziły z sekcji *opieka zdrowotna i pomoc społeczna*. Powodem planowanych zatrudnień był rozwój placówki. Plany te nie dotyczyły zatrudnienia subsydiowanego.

Czego oczekuje pracodawca?

Poziom wykształcenia: **wyższe** – 38 osób (64,4%), **policealne i średnie zawodowe** – 21 osób (35,6%).

W 2012 r. na 30 stanowiskach preferowano **specjalizację pielęgniarską**, najczęściej wymieniano **anestezjologiczną**. Od wszystkich 59 kandydatów do pracy oczekiwano **staranności wykonywania pracy, obowiązkowości, komunikatywności**. Ponad połowa miejsc pracy wiązała się z oczekiwaniem **szybkiego uczenia się** (38 osób), **radzeniem sobie z sytuacjami stresującymi** (38 osób), **umiejętnością pracy zespołowej** (38 osób), **gotowością do podnoszenia kwalifikacji** (38 osób), **ambicją** (30 osób).

Według pracodawców poszukiwane osoby w zawodzie pielęgniarki powinny znać przepisy **BHP** (dotyczy to 30 osób), 8 z nich powinno znać **język angielski**.

Gdzie?

Powiaty, w których planowano zatrudnienie osób w zawodzie pielęgniarka:

- Bydgoszcz – 30 osób;
- Grudziądz – 21 osób;
- Włocławek – 8 osób.

2.6. Analiza według poziomu wykształcenia

Ankietowani pracodawcy określali, jakiego poziomu wykształcenia oczekują od kandydatów na oferowane stanowiska. Dokonano porównania wyników z trzech pomiarów – w 2010, 2011 i 2012 r.

We wszystkich badaniach pracodawcy najczęściej oczekiwali wykształcenia **zasadniczego zawodowego**, a udział osób do zatrudnienia, od których oczekiwano takiego wykształcenia w ogóle osób, które planuje się zatrudnić, był bliski 50% (w 2010 r. – 45,1%, 2173 osoby, w 2011 r. – 49,7%, 1539 osób i w 2012 r. – 58,8%, 2273 osoby).

Wykształcenie zasadnicze zawodowe było w 2012 r. najczęściej wskazywane jako oczekiwany poziom wykształcenia w ramach sekcji PKD *przetwórstwo przemysłowe* (61,9% osób, które planowano zatrudnić do końca 2012 r. w tej sekcji) i *budownictwo* (74,3% osób, które planowano zatrudnić do końca 2012 r. w sekcji).

Wykształcenie **gimnazjalne i poniżej** dotyczyło 18,8% miejsc pracy, na których planowano zatrudnienie pracowników do końca 2012 r. (727 osób). **Wyższe** – 8,0% (310 osób), **średnie ogólnokształcące** 6,9% (268 osób), **policealne i średnie zawodowe** – 6,1% (236 osób).

Jeśli porównać trzy pomiary, największe zmiany zaszły w kategorii odpowiedzi „wykształcenie – **bez znaczenia**”. Poziom wykształcenia nie miał znaczenia w przypadku 20,3% osób, które planowano zatrudnić w 2010 r., w 2011 r. – 11,9%, a w 2012 r. dotyczyło to tylko 1,3%.

2.6.1. Potrzeby kadrowe pracodawców a kwalifikacje absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i bezrobotnych do 25 roku życia

Czy oczekiwania pracodawców co do poziomu wykształcenia kandydatów do pracy mają szansę być zrealizowane przez absolwentów lub osoby młode, do 25 r.ż., zarejestrowane w urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego?

Porównując zestawienie oczekiwanego poziomu wykształcenia wskazanego przez pracodawców z poziomem wykształcenia absolwentów w województwie kujawsko-pomorskim, można zauważyć, że absolwenci

mogą zaspokoić potrzeby kadrowe pracodawców (jeśli brać pod uwagę poziom wykształcenia).

Według danych z Systemu Informacji Oświatowej w województwie kujawsko-pomorskim najliczniejszą grupą **absolwentów szkół ponadgimnazjalnych** w roku szkolnym 2010/2011 (ogółem 56 019 osób) byli absolwenci szkół wyższych 40,3% (22 568 osób), następnie liceów²⁶ 26,1% (14 626 osób). W dalszej kolejności techników 14,2% (7974 osoby) i zasadniczych szkół zawodowych 10,1% (5646 osób).

Zarejestrowani w urzędach pracy młodzi do 25 r.ż. to przede wszystkim osoby z wykształceniem: gimnazjalnym i poniżej 25,5% (7755 osób), policealnym i średnim zawodowym 23,6% (7171 osób) oraz zasadniczym zawodowym 23,5% (7158 osób). Wśród bezrobotnych do 25 r.ż. 21,0% miało wykształcenie średnie ogólnokształcące (6394 osoby), a 6,4% wyższe (1937 osób).

Zasadniczo oczekiwania pracodawców co do poziomu wykształcenia mogą być zrealizowane przez absolwentów lub osoby młode zarejestrowane w urzędach pracy. Trudności w znalezieniu odpowiednich pracowników mogli mieć pracodawcy planujący zatrudnienie na stanowiskach, na których oczekiwano wykształcenia zasadniczego zawodowego. W badaniu zrealizowanym w 2012 r. pracodawcy planowali zatrudnienie 2273 osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Stanowiło to zdecydowaną większość zapotrzebowania na pracowników zdiagnozowanego w ramach badania w 2012 r. We wcześniej realizowanych badaniach zapotrzebowanie na pracowników z wykształceniem zasadniczym zawodowym także było duże. W końcu 2011 r. w ewidencji bezrobotnych zarejestrowanych było 7158 osób do 25 r.ż. z wykształceniem zasadniczym zawodowym (było to 23,5% w grupie osób bezrobotnych do 25 r.ż.). Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych w roku szkolnym 2010/2011 to grupa 5646 osób.

O rekrutacji na stanowiska pracy kierowane do osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zakończonej sukcesem decydować będą wymagany zawód oraz dodatkowe oczekiwania pracodawcy.

---

²⁶ Kategoria dotyczy liceów ogólnokształcących, uzupełniających i profilowanych.

Czy oczekiwania pracodawców co do posiadanego zawodu kandydatów do pracy mogą być zrealizowane przez absolwentów zasadniczych szkół zawodowych lub osoby młode zarejestrowane w urzędach pracy naszego województwa?

Najliczniejsze zawody wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w województwie kujawsko-pomorskim w roku szkolnym 2010/2011²⁷ to:

- kucharz małej gastronomii (1012 osób);
- sprzedawca (983 osoby);
- mechanik pojazdów samochodowych (677 osób);
- fryzjer (476 osób);
- ślusarz (300 osób);
- mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych (245 osób);
- murarz (243 osoby);
- stolarz (196 osób);
- elektromechanik pojazdów samochodowych (167 osób);
- cukiernik (161 osób);
- elektryk (132 osoby);
- monter instalacji i urządzeń sanitarnych (119 osób);
- malarz-tapeciarz (116 osób).

Na pierwszym miejscu znalazł się kucharz małej gastronomii, który nie pojawił się w planach pracodawców dotyczących zatrudnienia. Pracodawcy nie przewidywali także zatrudnienia osób w zawodzie mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych, elektromechanik pojazdów samochodowych i malarz-tapeciarz.

Poniżej podano liczbę osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, jaką planowano zatrudnić do końca 2012 r. w najliczniejszych zawodach wśród absolwentów:

- sprzedawca – planowano zatrudnienie 56 osób;
- mechanik pojazdów samochodowych – planowano zatrudnienie 7 osób;
- fryzjer – planowano zatrudnienie 1 osoby;

---

²⁷ Źródło: *Zawody na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r.*, WUP w Toruniu, s. 9; informacja przygotowana na podstawie przekazanych przez Departament Rynku Pracy w MPiPS danych: z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) o absolwentach w roku szkolnym 2010/2011 oraz z Głównego Urzędu Statystycznego na temat absolwentów w roku akademickim 2010/2011.

- ślusarz – planowano zatrudnienie 74 osób;
- murarz – planowano zatrudnienie 50 osób;
- stolarz – planowano zatrudnienie 13 osób;
- cukiernik – planowano zatrudnienie 3 osób;
- elektryk – planowano zatrudnienie 9 osób;
- monter instalacji i urządzeń sanitarnych – planowano zatrudnienie 16 osób.

Zapotrzebowanie na pracowników w tych zawodach było znacznie mniejsze niż liczba absolwentów. Mniejszy popyt na kwalifikacje niż podaż wpływa na trudności w znalezieniu pracy w wyuczonym zawodzie.

W jakich zawodach było najwięcej młodych osób zarejestrowanych w urzędach pracy jako bezrobotni lub poszukujący pracy?

Według stanu w dniu 31 grudnia 2011 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 7796 bezrobotnych będących w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki²⁸, którzy stanowili 5,6% ogółu bezrobotnych.

Wśród nich najliczniej (powyżej 100 osób zarejestrowanych) występowały zawody:

- sprzedawcy (651 osób);
- kucharza małej gastronomii (226 osób);
- fryzjera (177 osób);
- mechanika pojazdów samochodowych (149 osób).²⁹

Podsumowując, ankietowani pracodawcy od kandydatów do pracy oczekiwali najczęściej niskiego poziomu wykształcenia – zasadniczego zawodowego lub niższego (łącznie 77,6% planowanego zatrudnienia w województwie, tj. 3000 osób). Potencjalni kandydaci spełniający

---

²⁸ Są to tzw. absolwenci, najczęściej osoby młode (do 25. r.ż.), ale w tej kategorii mieszczą się również m.in. osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27. r.ż. oraz inne osoby zarejestrowane jako bezrobotne w okresie do 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie potwierdzającym ukończenie nauki w szkole, kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub stwierdzającym nabycie uprawnień do wykonywania zawodu przez niepełnosprawnych.

²⁹ Źródło: *Młodzi bezrobotni na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim*, WUP w Toruniu.

wymagania co do poziomu wykształcenia figurują w rejestrach powiatowych urzędów pracy. Sytuacja ulega zmianie, jeśli porównamy zawody absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i młodych bezrobotnych z planami zatrudnienia pracodawców. Niestety najwięcej absolwentów ma zawody, w których jest zarejestrowanych najwięcej młodych bezrobotnych. Plany zatrudnieniowe pracodawców odbiegają od zawodów wyuczonych i tych, jakie posiadają młodzi bezrobotni.

Z badania przeprowadzonego w 2010 r. wśród uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych w ramach **Bilansu Kapitału Ludzkiego** wynika, że województwo kujawsko-pomorskie (obok wielkopolskiego, opolskiego i pomorskiego) jest regionem, gdzie odnotowano największy odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy uczą się w zasadniczych szkołach zawodowych. Chęć dalszego kształcenia się po zakończeniu obecnej szkoły deklarowało 87% uczniów z naszego województwa. Świadczy to o rosnących aspiracjach edukacyjnych młodzieży. Na rynek pracy będą trafiały osoby coraz lepiej wykształcone. Autorzy *„Raportu z badań uczniów szkół ponadgimnazjalnych i analizy kierunków kształcenia realizowanych w 2010 roku”* w ramach projektu Bilans Kapitału Ludzkiego „Kogo kształcą polskie szkoły?” wskazują na tendencję do ukierunkowywania wyboru dalszej nauki w stronę wykształcenia technicznego, a nie rzemieślniczego czy robotniczego. Z przeprowadzonego badania wynika także, iż uczniowie są bardziej skłonni do wykonywania pracy, co do której oceniają, że mają kompetencje.³⁰

2.7. Analiza wybranych kompetencji poszukiwanych pracowników

Ankietowani pracodawcy planujący zatrudnienie pracowników do końca 2012 r. wymieniali, jakie kompetencje są przez nich najbardziej cenione u kandydatów na konkretne stanowiska pracy.

„Kompetencje to zbiór cech danej osoby decydujących o tym, że osiąga ona w swojej pracy dobre lub ponadprzeciętne efekty (...) kompetencje są cechami uniwersalnymi, nie zależą od dziedziny aktywności danej jednostki. Oznacza to, że mogą być wykorzystywane w różnych zawodach. Nie każdy zawód wymaga od pracownika posiadania takich samych kompetencji na

---

³⁰ *Raport z badań uczniów szkół ponadgimnazjalnych i analizy kierunków kształcenia realizowanych w 2010 roku w ramach projektu Bilans Kapitału Ludzkiego, „Kogo kształcą polskie szkoły?”*, Warszawa 2011 r.

takim samym poziomie. Dlatego niezmiernie ważne jest uzyskanie informacji od pracodawców, jakie kompetencje są najbardziej cenione u kandydatów.”³¹

Pracodawcy do końca 2012 r. planowali zatrudniać 3864 pracowników. Oczekiwania ankietowanych w zakresie kompetencji pracowników skupiały się wokół:

- **cech/kompetencji indywidualnych** kandydatów, w przypadku 3554 oferowanych miejsc pracy (92,0%) pracodawcy oczekiwali określonych cech indywidualnych; wobec jednego pracownika pracodawcy najczęściej oczekiwali kilku cech jednocześnie, łącznie na poszczególne cechy wskazano 19 204 razy;
- posiadania **wiedzy specjalistycznej** i/lub **dodatkowych szkoleń** – w przypadku 1699 oferowanych miejsc pracy (44,0%) pracodawcy oczekiwali posiadania wiedzy specjalistycznej; podobnie jak w przypadku cech indywidualnych pracodawcy mogli w oczekiwaniach wobec jednego pracownika wskazać kilka odpowiedzi, łącznie wiedza specjalistyczna wskazana była 2161 razy;
- znajomości **programów komputerowych** – w przypadku 1092 oferowanych miejsc pracy (28,3%) pracodawcy oczekiwali znajomości konkretnych programów komputerowych łącznie wymieniono programy komputerowe 1160 razy;
- posiadania **prawa jazdy** – w przypadku 990 oferowanych miejsc pracy (25,6%) pracodawcy oczekiwali posiadania prawa jazdy, niekiedy kilku kategorii jednocześnie; łącznie na wszystkie kategorie wskazano 1069 razy;
- znajomości **języka obcego** – w przypadku 401 oferowanych miejsc pracy (10,4%) pracodawcy oczekiwali znajomości języka obcego lub kilku języków; łącznie na języki obce wskazano 547 razy.

---

³¹ M. Armstrong (2005). *Zarządzanie zasobami ludzkimi*. Kraków: Oficyna Ekonomiczna, za: B. Mansfield (1999), *What is 'Competence' all About?*, „Competency”, 6(3).

Najczęściej wskazywane przez pracodawców oczekiwania od kandydatów do pracy w sektorach własności:

Sektor prywatny
Planowano zatrudnienie 3472 osób

- wykształcenie zasadnicze zawodowe – 2244 wskazań (64,6%)
- roczne doświadczenie na podobnym stanowisku – 1038 wskazań (29,9%)
- staranność wykonywania pracy – 2805 wskazań (80,8%)
- obowiązkowość – 2497 wskazań (71,9%)
- umiejętność obsługi programów biurowych – 286 wskazań (8,2%), baz danych – 268 wskazań (7,7%)
- znajomość języka angielskiego – 258 wskazań (7,4%), niemieckiego – 120 wskazań (3,5%).

Sektor publiczny
Planowano zatrudnienie 392 osób

- wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 137 wskazań (34,9% w tym 117 dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego), wyższe – 123 wskazania (31,4%)
- roczne doświadczenie na podobnym stanowisku – 49 wskazań (12,5%)
- obowiązkowość – 313 wskazań (79,8%)
- staranność wykonywania pracy – 302 wskazania (79,8%)
- umiejętność obsługi programów biurowych – 76 wskazań (19,4%) programu Eskulap – 45 wskazań (11,5%)
- znajomość języka angielskiego – 31 wskazań (7,9%), niemieckiego – 9 wskazań (2,3%).

Najbardziej pożądana na rynku pracy...

Kompetencje indywidualne (osobowościowe i społeczne). Od 92,0% osób, które planowano do zatrudnić (N = 3864) oczekiwano określonych cech indywidualnych.

Najczęściej były to: staranność w wykonywaniu powierzonych zadań (na 3107 stanowiskach pracy, na których planowano do końca roku zatrudnić pracownika, pracodawcy oczekiwali od kandydata, że ma taką cechę), obowiązkowość (wskazywana na 2810 stanowiskach), umiejętność pracy w zespole (oczekiwana na 2451 stanowiskach) oraz dobra organizacja pracy własnej (oczekiwana na 2307 stanowiskach).

Wykres 25. Cechy indywidualne oczekiwane od kandydatów do pracy (N = 3864)*

Źródło: Badania własne WUP.

* Na wykresie procenty nie sumują się do 100, respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Staranność, obowiązkowość i umiejętność pracy w zespole to trzy cechy cenione przede wszystkim przez pracodawców podmiotów dużych

i średnich. Pracodawcy zatrudniający do 9 osób również wymieniają na pierwszych miejscach ww. cechy, z tym że staranność i obowiązkowość są traktowane na równi. Natomiast bardziej niż pozostali ankietowani cenią oni sobie dobrą organizację pracy własnej.

Pracodawcy z sekcji PKD najliczniej reprezentowanych w badaniu od kandydatów do pracy oczekują przede wszystkim obowiązkowości i staranności (sekcje: *przetwórstwo przemysłowe; handel hurtowy i detaliczny (...); edukacja i budownictwo*).

Wiedza specjalistyczna, dodatkowe szkolenia/kursy itp.

Posiadanie dodatkowych kompetencji wskazywali głównie pracodawcy z sekcji: *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; przetwórstwo przemysłowe* oraz *budownictwo*. Oczekiwane było posiadanie przez kandydatów do pracy:

- wiedzy z zakresu BHP (dotyczyło to 720 osób, 18,6% osób, które planowano zatrudnić, N = 3864);
- znajomości technologii produkcji oczekiwano od 148 osób (3,8% osób, które planowano zatrudnić);
- obsługi kasy fiskalnej oczekiwano od 108 osób (2,8% osób, które planowano zatrudnić);
- wiedzy z zakresu marketingu oczekiwano od 75 osób (1,9% osób, które planowano zatrudnić);
- wiedzy z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi oczekiwano od 43 osób (1,1% osób, które planowano zatrudnić);
- wiedzy z zakresu księgowości oczekiwano od 38 osób (1,0% osób, które planowano zatrudnić);

Innej wiedzy specjalistycznej oczekiwano od 909 osób (23,5% osób, które planowano zatrudnić). Wśród innych dodatkowych wymagań wymieniano: kurs malarza konstrukcji; licencja pracownika ochrony; uprawnienia spawalnicze i umiejętność obsługi suwnic oraz kursy ogrodnicze, uprawnienia do obsługi wózka widłowego, kurs spawalniczy spawanie metodą MAG, MIG, TIG.

Nie sprecyzowano oczekiwań dotyczących wiedzy specjalistycznej w przypadku 120 miejsc pracy.

Doświadczenie w cenie...

Zapytano pracodawców o oczekiwania dotyczące doświadczenia posiadanego przez kandydatów na oferowane miejsca pracy. Mogli wskazać, że oczekują **doświadczenia zawodowego w ogóle**, bez znaczenia był rodzaj pracy wykonywanej wcześniej, albo **doświadczenia na podobnym stanowisku**.

Ankietowani pracodawcy planujący zatrudnienie pracowników oczekiwali **rocznego doświadczenia zawodowego ogólnego** od 1873 kandydatów do pracy (48,5% osób, które planuje się zatrudnić ogółem). Doświadczenie zawodowe było wymagane w sekcjach:

- *transport i gospodarka magazynowa* (w przypadku 65,9% osób, które planuje się zatrudnić w sekcji);
- *budownictwo* (54,4%);
- *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (43,5%).

W przypadku **doświadczenia na podobnym stanowisku** ankietowani planujący zatrudnienie pracowników oczekiwali również rocznego doświadczenia – dotyczyło 707 osób, tj. 28,1% osób, które planowano zatrudnić (N = 3864). Oczekiwanie to pochodziło głównie od pracodawców z sektora prywatnego (29,9% osób, które planuje się zatrudnić z tegoż sektora) i dotyczy średnich podmiotów (52,4% osób, które planują zatrudnić średnie podmioty).

Oczekiwania co do **doświadczenia na podobnym stanowisku** wyrażali pracodawcy z sekcji:

- *działalność związana z obsługą rynku nieruchomości* (60% osób, które planuje się zatrudnić w sekcji);
- *budownictwo* (55,6%);
- *pozostała działalność usługowa* (53,8%).

Znajomość języków obcych

Pracodawcy najczęściej oczekiwali znajomości **języka angielskiego** (na 289 oferowanych miejscach pracy, stanowiło to 7,5% wszystkich osób, które planuje się zatrudnić). Na drugim miejscu znalazł się **język niemiecki**, oczekiwany na 129 oferowanych miejscach pracy (3,3% osób, które planuje się zatrudnić).

Prawo jazdy

Oczekiwania pracodawców w zakresie posiadania przez kandydatów do pracy prawa jazdy wyglądały następująco:

prawo jazdy kategorii B – 859 osób;

prawo jazdy kategorii C + E – 59 osób;

prawo jazdy kategorii C – 54 osób;

prawo jazdy kategorii A – 15 osób;

prawo jazdy kategorii D – 11 osób;

prawo jazdy kategorii T – 6 osób.

W przypadku 65 osób, które planowano zatrudnić, pracodawcy wskazali, że oczekują od kandydatów posiadania prawa jazdy, nie sprecyzowali jednak, jakiej kategorii.

Podsumowanie

- Co czwarty przebadany pracodawca w województwie (496, 24,4% podmiotów) planował zatrudnienie pracowników do końca 2012 r. Łącznie planowano zatrudnić 3864 osoby. W 2011 r. 506 podmiotów planowało zatrudnienie 3097 osób. Największa liczba podmiotów – 614 oraz liczba osób, które planuje się zatrudnić – 4943 odnotowana była w badaniu z 2010 r.
- Zwolnienia pracowników przewidywało 7,8% (158) pracodawców. Plany zwolnień dotyczyły 1254 osób. W 2011 r. odpowiednio 97 pracodawców przewidywało zwolnienia 840 osób. W 2010 102 podmioty deklarowały plany zwolnienia 1788 osób.

W badaniu w 2012 r.:

- Największy udział podmiotów planujących zatrudnienie odnotowano w sekcjach: *działalność w zakresie administrowania i działalność wspierająca; przetwórstwo przemysłowe; budownictwo*.
- Prawie 80% planowanego zatrudnienia zadeklarowały podmioty gospodarcze z Bydgoszczy.
- Najczęściej wskazywanym powodem planowanego zatrudnienia był rozwój firmy (33,4%). Równie często pracodawcy wskazywali na sezonowy charakter pracy jako powód planowanych zwolnień.
- Co piąte miejsce pracy oferowane przez pracodawców miało charakter zatrudnienia sezonowego.
- Najczęściej (26,7%) oferowane miejsca pracy dotyczyły pracowników nisko wykwalifikowanych, należących do grupy pracowników przy pracach prostych.
- W przypadku co drugiego stanowiska oczekiwano wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- Najczęściej oferowane miejsca pracy należały do grup wielkich: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy usług i sprzedawcy, pracownicy przy pracach prostych.

3. Metody rekrutacji pracowników

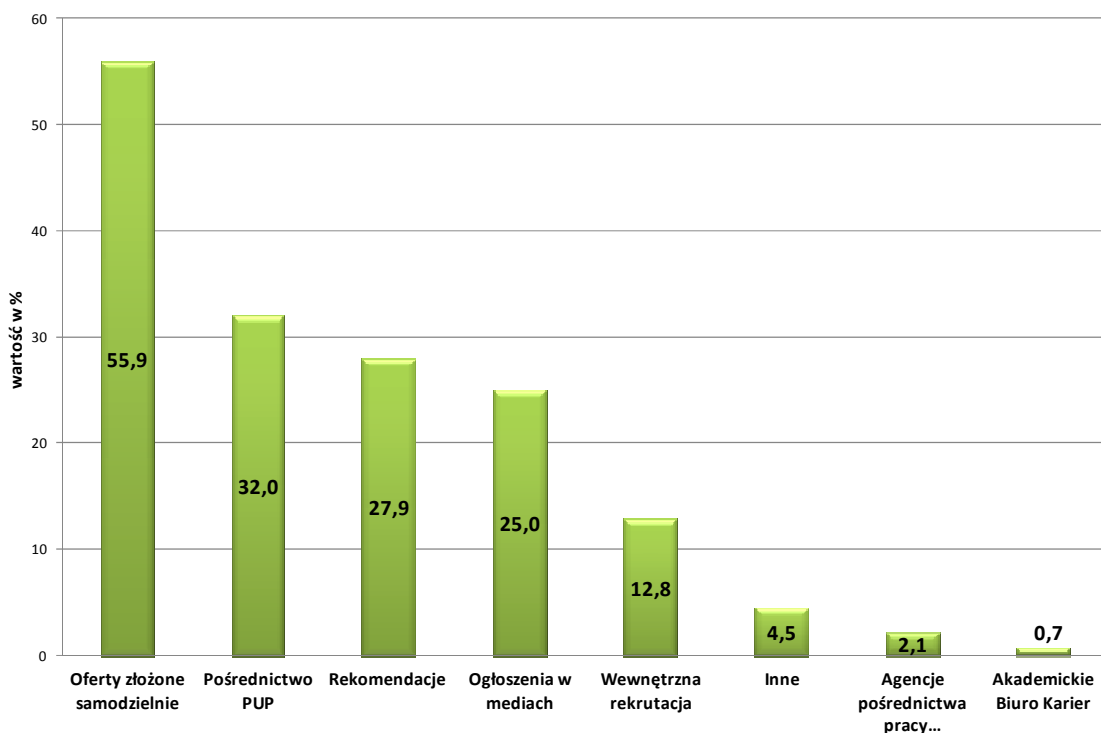
Jedno z pytań zadanych pracodawcom dotyczyło najbardziej efektywnych według nich form rekrutacji. Pracodawcy mogli wskazać nie więcej niż 2 formy spośród 7 wymienionych kategorii oraz, o ile uważali to za zasadne, podać inną metodę rekrutacji, niemieszczącą się w żadnej z wymienionych kategorii.

Większość ankietowanych pracodawców 55,9% (1135 podmiotów) za najbardziej efektywną formę uznała rekrutację z ofertą **składaną samodzielnie przez kandydatów**, a w dalszej kolejności **pośrednictwo powiatowego urzędu pracy** – 32,0% (649 podmiotów) oraz **rekomendacje znajomych, rodziny i innych** – 27,9% (567 podmiotów). Najmniej wskazań dotyczyło kategorii: poszukiwanie pracowników za pośrednictwem akademickich biur karier³² – 0,7% (14 pracodawców wskazało tę odpowiedź) oraz agencji doradztwa personalnego lub pośrednictwa pracy – 2,1% (43 pracodawców).

---

³² Decydowały o tym z pewnością dostępność – zlokalizowanie tylko w kilku miastach ☐ oraz praca z wybraną grupą kandydatów do pracy.

Wykres 26. Najbardziej efektywne formy rekrutacji (w%)

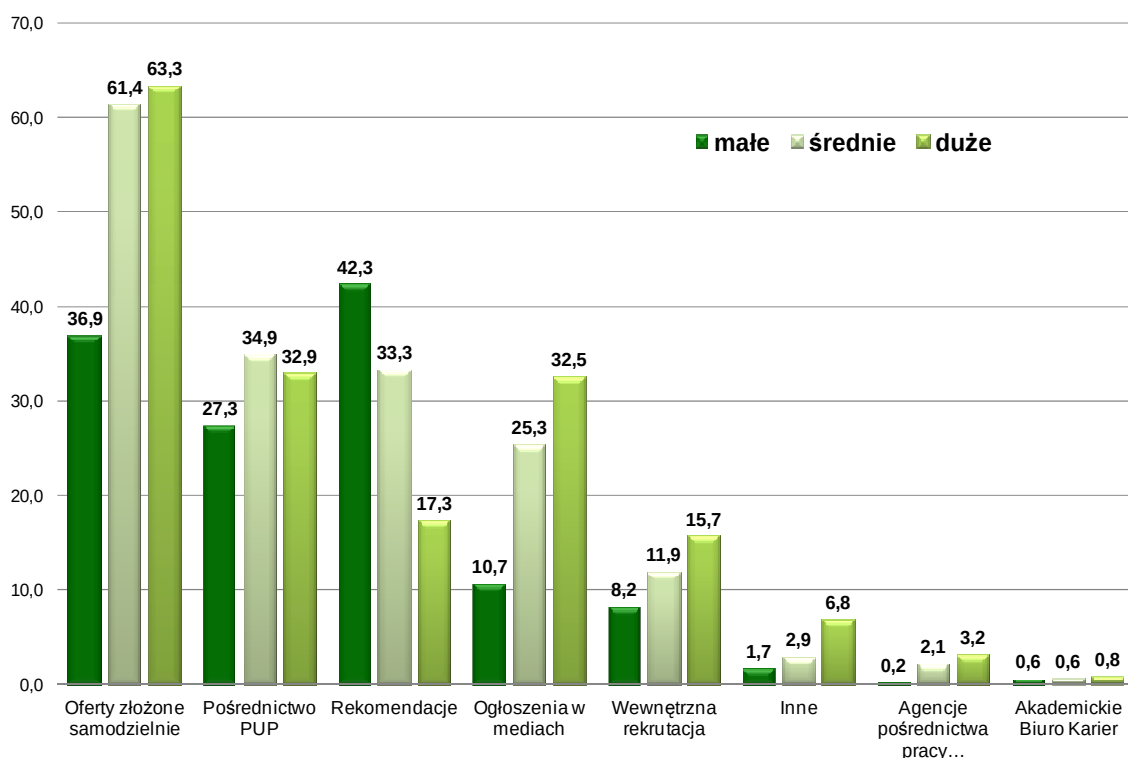

Źródło: Badania własne WUP.

Metody rekrutacji a wielkość podmiotu

Formy rekrutacji stosowane przez ankietowanych są uzależnione od wielkości podmiotu. Podmioty zatrudniające do 9 osób za najbardziej efektywną formę uważały rekomendacje znajomych, rodziny – 42,3% ankietowanych małych pracodawców, natomiast dla podmiotów średnich i dużych najbardziej efektywny sposób rekrutacji to nabór na podstawie ofert pracy złożonych samodzielnie przez kandydatów – odpowiednio 61,4% podmiotów średnich i 63,3% dużych. Na drugim miejscu małe podmioty wymieniły oferty pracy złożone samodzielnie przez kandydatów – 36,9%, a podmioty średnie (34,9%) i duże (32,9%) pośrednictwo powiatowego urzędu pracy. Na trzeciej pozycji w przypadku małych podmiotów jest pośrednictwo powiatowego urzędu pracy – 27,3%, w przypadku podmiotów średnich rekomendacje znajomych, rodziny i innych – 33,3%, a dla największych pracodawców ogłoszenia w środkach masowego przekazu – 32,5%.

Wykres 27. Najbardziej efektywne formy rekrutacji według grup wielkości podmiotów (w%)

Źródło: badania własne WUP.

Metody rekrutacji a sektor własności podmiotu

Zarówno dla pracodawców z sektora publicznego, jak i prywatnego najbardziej efektywną formą rekrutacji były oferty pracy składane samodzielnie przez kandydatów. Tak twierdzi 53,9% ankietowanych pracodawców z sektora prywatnego i 62,2% z publicznego. Następnie dla pracodawców sektora prywatnego efektywną formą były rekomendacje – 33,9%, a dla pracodawców z sektora publicznego pośrednictwo powiatowego urzędu pracy – 29,1%.

Metody rekrutacji a sekcja PKD podmiotu

Formy rekrutacji uważane przez naszych respondentów za najbardziej efektywne były takie same dla podmiotów z czterech najliczniej reprezentowanych w badaniu sekcji PKD. Większość ankietowanych

podmiotów z sekcji *Przetwórstwo przemysłowe* za najbardziej efektywną formę poszukiwania pracowników uważało rozpatrywanie **ofert złożonych przez samych zainteresowanych pracą** (64,0% ankietowanych z tejże sekcji). Podobnie w innych sekcjach: *handel hurtowy i detaliczny* (odpowiednio: 46,0% ankietowanych z tej sekcji); *edukacja* (75,5% ankietowanych z tej sekcji) oraz *budownictwo* (55,3% ankietowanych z sekcji).

Metody rekrutacji a podregion

W podregionie wrocławskim odsetek pracodawców, którzy uważali, że najlepszym sposobem rekrutacji było skorzystanie z ofert samodzielnie złożonych przez kandydatów, jest znacznie wyższy niż w podregionie bydgosko-toruńskim i grudziądzkim. Wynosi on 63,0% w podregionie wrocławskim, 53,5% w grudziądzkim i 52,3% w podregionie bydgosko-toruńskim (była to najczęściej wskazywana kategoria we wszystkich podregionach). Na drugim miejscu dla pracodawców z podregionu wrocławskiego i grudziądzkiego było poszukiwanie pracowników za pośrednictwem powiatowego urzędu pracy – odpowiednio 40,5% oraz 39,6%, a dla ankietowanych pracodawców z podregionu bydgosko-toruńskiego ogłoszenia w środkach masowego przekazu – 35,6%. Trzecia lokata, wspólna dla wszystkich podregionów, ale zróżnicowana udziałem procentowym, to rekomendacje znajomych, rodzinny i innych osób. Tak wybrało 22,6% pracodawców z podregionu wrocławskiego, 25,0% z grudziądzkiego i 33,4% z bydgosko-toruńskiego.

Metody rekrutacji a zawody poszukiwanych pracowników

Wśród ankietowanych pracodawców, którzy planowali zatrudnić pracowników, najbardziej efektywny sposób rekrutacji dotyczył naboru na podstawie ofert złożonych samodzielnie przez kandydatów, i to niezależnie od przynależności zawodu do grupy wielkiej zawodów. Była to najbardziej efektywna forma rekrutacji zarówno wtedy, kiedy poszukiwano specjalistów, jak i pracowników usług i sprzedawców czy pracowników przy pracach prostych.

Podsumowanie

- Podmioty małe za najbardziej efektywne metody pozyskiwania pracowników uznały rekomendacje znajomych i rodziny.
- W podmiotach dużych i średnich najbardziej efektywne zdaniem pracodawców są rekrutacje spośród ofert złożonych samodzielnie przez kandydatów.
- Z powyższego wynika, że rekrutacja pracowników często przybiera postać niezinstytucjonalizowaną, niezależnie od sektora własności przedsiębiorstw. Rekomendacje znajomych i rodziny i innych osób oraz rozpatrywanie ofert złożonych samodzielnie przez kandydatów do pracy wskazało odpowiednio 27,9% i 55,9% pracodawców, uznając je za najbardziej efektywne formy rekrutacji.

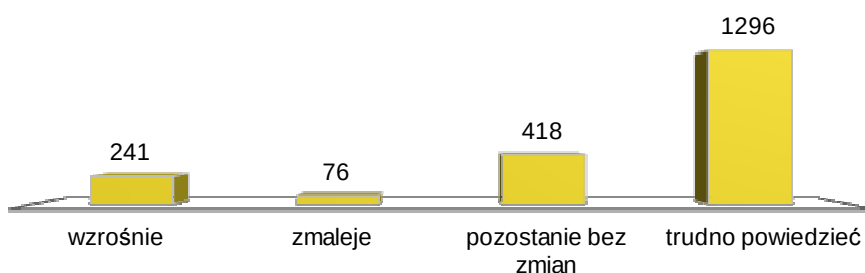
4. Spodziewane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie pięcioletniej

Ze względu na duże zainteresowanie uczestników rynku pracy prognozą zapotrzebowania na kadry w perspektywie dłuższej niż rok, w ramach badania przeprowadzonego w 2012 r., zapytano pracodawców o plany zatrudnieniowe w dłuższej perspektywie, do 2017 r..

Prognozowanie popytu na kadry to formułowanie planów zatrudnienia w przedsiębiorstwie. W przewidywaniu zapotrzebowania na pracowników uwzględnia się wiele różnych czynników, w tym stan gospodarki, co oczywiście utrudnia odpowiedzi na tego rodzaju pytania. Przeanalizowano dokładnie te kategorie odpowiedzi, w których respondenci wskazali swoje przewidywania co do zatrudnienia. Wyniki analizy zaprezentowano z różnych perspektyw.

Pracodawców zapytano o to, czy ich zdaniem zatrudnienie w podmiotach do 2017 r. ulegnie zmianie, jaki będzie główny ewentualnych zmian. W przypadku przewidywanego wzrostu zatrudnienia zapytano o stanowiska³³, na jakich planują zatrudnić pracowników.

Wykres 28. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat

Źródło: Badania własne WUP.

³³ Na podstawie wskazanych stanowisk przyporządkowano zawody z klasyfikacji zawodów i specjalności.

Zdecydowana większość pracodawców – 63,8% **nie potrafiła sformułować precyzyjnych prognoz** popytu na kadry w swoim przedsiębiorstwie. Perspektywy **wzrostu zatrudnienia** deklarowało 11,9% – **241 pracodawców** w całym województwie, 3,7% przewiduje zmniejszenia zatrudnienia (76 podmiotów). Pracodawcy prognozujący wzrost zatrudnienia wymienili **467 stanowisk**, na których przewidują zatrudnienie.

Tabela 17. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według podregionów

Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat				
Podregion	wzrośnie	zmaleje	pozostanie na tym samym poziomie	trudno powiedzieć
Włocławski	11,7%	3,2%	16,0%	69,1%
Grudziądzki	14,0%	3,8%	27,7%	54,5%
Bydgosko-toruński	10,8%	4,1%	19,6%	65,6%
Kujawsko-pomorskie	11,9%	3,7%	20,6%	63,8%

Źródło: Badania własne WUP.

Nieco wyższy niż przeciętnie w województwie udział podmiotów (14,0%) przewidujących wzrost zatrudnienia dotyczył **podregionu grudziądzkiego**. Również w tym podregionie częściej niż w województwie ogółem pracodawcy spodziewali się, że zatrudnienie pozostanie na tym samym poziomie (27,7% w podregionie grudziądzkim, a w województwie 20,6%). W przypadku przewidywanego spadku zatrudnienia udział takich odpowiedzi był wyższy w podregionie bydgosko-toruńskim (4,1%) niż przeciętnie w województwie kujawsko-pomorskim – 3,7%. Pracodawcy w podregionie włocławskim natomiast częściej niż w ogólnie w województwie wskazywali na odpowiedź „trudno powiedzieć” (odpowiednio 69,1% i 63,8%) .

Prognozy zmian a grupa wielkości

W małych firmach, zatrudniających do 9 osób, częściej niż w innych grupach wielkości wskazywano na przewidywany wzrost zatrudnienia (78 podmiotów wskazało na możliwy wzrost zatrudnienia w okresie kolejnych pięciu lat). Odsetek odpowiedzi wskazujących na spadek zatrudnienia wyniósł zaledwie 0,7% (4 podmioty). Było to jednak spowodowane głównie tym, że w tej

grupie niektóre podmioty w ogóle nie zatrudniają pracowników, dlatego nie mogą przewidywać redukcji zatrudnienia. Porównano odpowiedzi w grupie średnich i dużych podmiotów. W przypadku przewidywanego wzrostu zatrudnienia nie różnią się one znacząco (11,1% średnich i 10,8% dużych). W przypadku zmniejszenia zatrudnienia w grupie średnich, 3,7% pracodawców spodziewało się takich zmian, natomiast wśród podmiotów dużych było to 5,4%. Upraszczając, można powiedzieć, że im mniejszy podmiot, tym bardziej optymistyczne prognozy.

Prognozy zmian a sektor własności

Sektor publiczny spodziewa się spadku zatrudnienia. Udział podmiotów, które wskazywały na zmniejszenie zatrudnienia, należących do sektora publicznego, wyniósł 8,7% (42 podmioty), natomiast w sektorze prywatnym 2,2% (34 podmioty). Liczba podmiotów deklarujących zmniejszenie zatrudnienia w dłuższej perspektywie w sektorze publicznym była prawie dwukrotnie wyższa niż przewidujących wzrost zatrudnienia. 23 podmioty deklarowały wzrost zatrudnienia, a 42 zmniejszenie.

W sektorze prywatnym 218 (14,1%) firm przewidywało wzrost zatrudnienia.

Prognozy wzrostu zatrudnienia według sekcji PKD

W większości sekcji znalazły się podmioty, które spodziewały się pozytywnych zmian w zatrudnieniu (średnio 11,9% badanych pracodawców we wszystkich sekcjach).

Najwięcej podmiotów odpowiedziało, że zatrudnienie wzrośnie w sekcjach:

- *przetwórstwo przemysłowe* (82 podmioty – 17,2% firm w sekcji);
- *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (39 podmiotów – 11,0% w sekcji);
- *budownictwo* (26 podmiotów – 11,9% w sekcji).

Były to jednak sekcje najliczniej reprezentowane w badaniu. Najliczniejsze sekcje (zatrudniające przy tym najwięcej osób w województwie) nie przewidują w perspektywie 5 najbliższych lat zmniejszenia zatrudnienia.

Tabela 18. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według sekcji PKD

Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat										
Sekcja PKD	wzrośnie		zmaleje		pozostanie na tym samym poziomie		trudno powiedzieć		Ogółem	
	liczba podmiot	% w wierszu	liczba podmiotów	% w wierszu	liczba podmiotów	% w wierszu	liczba podmiotów	% w wierszu	liczba podmiotów	% w kolumnie
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5	11,4%	3	6,8%	17	38,6%	19	43,2%	44	2,2%
Górnictwo i wydobywanie	0	0,0%	0	0,0%	1	25,0%	3	75,0%	4	0,2%
Przetwórstwo przemysłowe	82	17,2%	13	2,7%	95	20,0%	286	60,1%	476	23,4%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0%	3	27,3%	2	18,2%	6	54,5%	11	0,5%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	20,0%	0	0,0%	5	16,7%	19	63,3%	30	1,5%
Budownictwo	26	11,9%	3	1,4%	34	15,5%	156	71,2%	219	10,8%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	39	11,0%	9	2,5%	86	24,3%	220	62,1%	354	17,4%
Transport i gospodarka magazynowa	6	10,7%	2	3,6%	7	12,5%	41	73,2%	56	2,8%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4	7,1%	0	0,0%	15	26,8%	37	66,1%	56	2,8%
Informacja i komunikacja	8	28,6%	0	0,0%	6	21,4%	14	50,0%	28	1,4%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10	28,6%	2	5,7%	3	8,6%	20	57,1%	35	1,7%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	6,1%	2	6,1%	10	30,3%	19	57,6%	33	1,6%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	9	13,0%	0	0,0%	11	15,9%	49	71,0%	69	3,4%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10	15,4%	1	1,5%	13	20,0%	41	63,1%	65	3,2%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	5,4%	2	1,8%	25	22,3%	79	70,5%	112	5,5%
Edukacja	6	2,5%	35	14,5%	47	19,5%	153	63,5%	241	11,9%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12	10,8%	0	0,0%	22	19,8%	77	69,4%	111	5,5%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	10,7%	1	3,6%	7	25,0%	17	60,7%	28	1,4%
Pozostała działalność usługowa	7	11,9%	0	0,0%	12	20,3%	40	67,8%	59	2,9%
Ogółem	241	11,9%	76	3,7%	418	20,6%	1296	63,8%	2031	100,0%

Źródło: Badania własne WUP.

W analizie zwrócono uwagę na cztery sekcje prognozujące wzrost zatrudnienia: *opieka zdrowotna i pomoc społeczna, działalność finansowa i ubezpieczeniowa, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz informacja i komunikacja*. Wymienione sekcje prognozowały wzrost i nie przewidywały zmniejszenia zatrudnienia. Liczba podmiotów w ramach sekcji (spełniających powyższy warunek) była największa.

W sekcji *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* 12 podmiotów (10,8% biorących udział w badaniu) przewidywało w perspektywie pięcioletniej

wzrost zatrudnienia. Żaden pracodawca nie przewidywał zmniejszenia zatrudnienia. Zatrudnienie pracowników do końca 2012 r. planowało 17 podmiotów (15,3%) z tej sekcji. Zwolnienia pracowników do końca 2012 r. przewidywało 6 pracodawców (5,4%).

W pięcioletniej prognozie pracodawców dotyczącej wzrostu zatrudnienia w sekcji *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* wymieniano głównie zawody medyczne:

- lekarz (różne specjalizacje);
- pielęgniarka;
- diagnosta laboratoryjny;
- fizjoterapeuta;
- technik elektroradiolog;
- asystentka stomatologiczna;
- ratownik medyczny.

W sekcji ***działalność finansowa i ubezpieczeniowa*** 10 podmiotów (28,6% biorących udział w badaniu) przewidywało w perspektywie pięcioletniej wzrost zatrudnienia. Żaden pracodawca nie przewidywał redukcji miejsc pracy. Również 10 pracodawców w tej sekcji planowało zatrudnienie pracowników do końca 2012 r., 2 podmioty przewidywały zwolnienia. Wśród zawodów, w których pracodawcy planują zatrudnienie w perspektywie pięcioletniej, znalazły się:

- doradca finansowy;
- specjalista bankowości;
- grafik komputerowy DTP;
- specjalista do spraw finansów;
- specjalista do spraw ubezpieczeń majątkowych i osobowych;
- specjalista analizy i rozwoju rynku;
- technik ekonomista;
- agent ubezpieczeniowy;
- technik administracji;
- sekretarka;
- kasjer bankowy;
- asystent do spraw księgowości;
- doradca klienta;
- pozostali pracownicy sprzedaży i pokrewni.

W sekcji **działalność profesjonalna, naukowa i techniczna** 9 podmiotów (13,0% biorących udział w badaniu) przewidywało w perspektywie pięcioletniej wzrost zatrudnienia. Żaden pracodawca nie przewidywał redukcji etatów. W tej sekcji planowano zarówno zatrudnienie, jak i zwolnienie pracowników do końca 2012 r. Wśród zawodów, w których pracodawcy planują zatrudnienie w perspektywie pięcioletniej, znalazły się:

- pozostali kierownicy do spraw innych typów usług;
- inżynier budownictwa budownictwo ogólne;
- inspektor nadzoru budowlanego;
- specjalista do spraw reklamy;
- zarządca nieruchomości;
- artysta grafik;
- diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów;
- technik administracji;
- plastyk;
- pozostali plastycy, dekoratorzy wnętrz i pokrewni;
- projektant stron internetowych (webmaster);
- sekretarka.

W sekcji **informacja i komunikacja** 8 podmiotów (28,6% biorących udział w badaniu) przewidywało wzrost zatrudnienia w perspektywie pięcioletniej. Żaden pracodawca nie przewidywał zmniejszenia zatrudnienia. W tej sekcji planowano także zatrudnienie pracowników do końca 2012 r. Nie planowano zwolnień do końca 2012 r. Wśród zawodów, w których pracodawcy planują zatrudnienie w perspektywie pięcioletniej, znalazły się:

- programista aplikacji;
- technik informatyk;
- grafik komputerowy DTP;
- autor tekstów i sloganów reklamowych (copywriter);
- specjalista do spraw marketingu i handlu;
- opiekun klienta;
- konsultant do spraw systemów teleinformatycznych;
- specjalista zastosowań informatyki;
- administrator sieci informatycznej;
- projektant stron internetowych (webmaster);
- doradca klienta.

Pracodawcy wskazywali na **rozwój, poszerzenie działalności firmy**, wzrost popytu na usługi i produkty jako **główne powody planowanego wzrostu zatrudnienia**.

Perspektywy zatrudnienia według zawodów

Do końca 2017 r. pracodawcy przewidywali zatrudnienie osób w 230 różnych zawodach. Najczęściej wskazywano zapotrzebowanie na sprzedawców, kierowców samochodu ciężarowego, robotników budowlanych. Zawody te należą do katalogu profesji, które w realizowanych badaniach pracodawców pojawiają się też bardzo często w krótkookresowych planach zatrudnieniowych. Są to zawody na rynku pracy, w których występuje zarówno podaż pracy, jak i popyt na pracę.

Przeprowadzona analiza prognozy zatrudnienia wskazuje, że zawody, na które w najbliższej perspektywie nadal będzie zapotrzebowanie, to³⁴:

- sprzedawca;
- kierowca samochodu ciężarowego;
- robotnik budowlany;

---

³⁴ Lista zawiera 10 najczęściej wymienionych zawodów.

- robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym;
- magazynier;
- ślusarz;
- przedstawiciel handlowy;
- robotnik gospodarczy;
- murarz;
- technik administracji.

Zawodów „przyszłości” szukaliśmy również w krótkookresowych planach zatrudnieniowych pracodawców. Pracodawcy wskazali 109 zawodów, na które nie odnotowano zapotrzebowania w poprzednich dwóch badaniach. Dla niektórych z nich można było określić wspólny mianownik i na potrzeby zaprezentowania pewnych tendencji dokonać ich roboczego pogrupowania na:

- specjalistów do spraw zdrowia;
- specjalistów do spraw rynku nieruchomości;
- specjalistów do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- inspektorów i kontrolerów;
- laborantów.

W planach zatrudnienia pracowników do końca 2012 r. pojawiły się również zawody rzadko występujące w planach zatrudnieniowych ankietowanych dotychczas pracodawców, np.: specjalista zarządzania kryzysowego, inspektor ochrony danych osobowych, rzeczoznawca majątkowy.

Tym samym można zauważyć, że prognozy średniookresowe dotyczące zawodów, na które występuje popyt na rynku pracy województwa kujawsko-pomorskiego, sformułowane w perspektywie pięcioletniej, potwierdzają plany krótkookresowe pracodawców.

Dodatkowo warto podkreślić, że w wymienionych grupach zawodów (specjalistów do spraw zdrowia; specjalistów do spraw rynku nieruchomości; specjalistów do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych; inspektorów i kontrolerów; laborantów) w województwie kujawsko-pomorskim bardzo rzadko rejestrują się osoby bezrobotne.

Prognozy zatrudnienia według grup wielkich zawodów

W podziale na grupy wielkie zawodów co czwarte stanowisko wskazywane w planach zatrudnienia do 2017 r. należało do grupy wielkiej zawodów: **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (25,5%)**. Na kolejnych miejscach znalazły się grupy: **specjaliści (16,5%)** oraz **pracownicy usług i sprzedawcy (13,7%)**.

Tabela 19. Pięcioletnia prognoza wzrostu zatrudnienia według grup wielkich zawodów, podregionów i grup wielkości podmiotów (N = 467 stanowisk)

Grupa wielka zawodów	w %	Podregion (% w wierszu)			Grupa wielkości (% w wierszu)		
		Włocławski	Grudziądzki	Bydgosko - - toruński	małe	średnie	duże
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,9	33,3	11,1	55,6	0,0	33,3	66,7
Specjaliści	16,5	22,1	18,2	59,7	28,6	7,8	63,6
Technicy i inny średni personel	12,2	24,6	22,8	52,6	33,3	17,5	49,1
Pracownicy biurowi	7,3	38,2	26,5	35,3	32,4	26,5	41,2
Pracownicy usług i sprzedawcy	13,7	31,3	34,4	34,4	29,7	34,4	35,9
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,6	33,3	66,7	0,0	66,7	0,0	33,3
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	25,5	30,3	37,0	32,8	30,3	23,5	46,2
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	10,9	47,1	19,6	33,3	11,8	33,3	54,9
Pracownicy przy pracach prostych	11,1	42,3	23,1	34,6	15,4	38,5	46,2
Nie określono zawodu	0,2						
Ogółem	100,0	32,1	27,2	40,7	26,3	24,8	48,8

Źródło: Badania własne WUP.

Zapotrzebowanie na ww. grupy przedstawiało się następująco:

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 37% stanowisk w tej grupie z prognozy średniookresowej pochodziło z podregionu grudziądzkiego, 32,8% z bydgosko-toruńskiego, a 30,3% z włocławskiego. Najwięcej z podmiotów dużych – 46,2%.

Specjaliści – 60% stanowisk w tej grupie z prognozy średniookresowej pochodziło z podregionu bydgosko-toruńskiego, 22,1% z włocławskiego, a 18,2% z podregionu grudziądzkiego. Najwięcej stanowisk dla specjalistów – 63,6% w pięcioletniej prognozie zatrudnienia pochodziło od pracodawców zatrudniających co najmniej 50 osób.

Pracownicy usług i sprzedawcy – po 34,4% stanowisk w tej grupie z prognozy średniookresowej pochodziło z podregionu bydgosko-toruńskiego i grudziądzkiego, 31,3% z podregionu włocławskiego. Najwięcej z podmiotów dużych 35,9%, następnie 34,4% wskazano w podmiotach średnich oraz 29,7% w małych.

Prognozy zmniejszenia zatrudnienia według sekcji PKD

W jednej sekcji **wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych** pracodawcy w perspektywie pięcioletniej prognozowali tylko zmniejszenie zatrudnienia. 3 z 11 pracodawców biorących udział w badaniu przewidywało, że zatrudnienie do 2017 r. zmaleje. Była to jedyna sekcja, która przewidywała wyłącznie zmniejszenie zatrudnienia.

W **edukacji** przewidywano większy spadek zatrudnienia niż jego wzrost. 35 podmiotów (14,5%) w sekcji przewidywało spadek zatrudnienia w perspektywie kolejnych 5 lat. W tym samym okresie wzrostu zatrudnienia spodziewało się tylko 6 podmiotów (2,5%). Saldo planów związanych z zatrudnieniem w perspektywie pięcioletniej w tej sekcji jest zatem ujemne.

Z analizy sytuacji nauczycieli w Polsce wynika, że ich niekorzystna pozycja na rynku pracy w Polsce będzie się utrzymywać ze względu na spadek liczby uczniów w szkołach spowodowany niżem demograficznym. *„Według Ministerstwa Edukacji Narodowej w nowym roku szkolnym 2012/2013 będzie pracować mniejsza liczba nauczycieli niż w ubiegłych latach, ok. 660 tys. nauczycieli. Ze wstępnych szacunków wynika, że po wakacjach (w 2012r.) pracę straciło ponad 7,5 tysiąca nauczycieli”*.³⁵

W województwie kujawsko-pomorskim w 2011 r. w PUP zarejestrowało się 3077 **specjalistów nauczania i wychowania**³⁶, w tym samym czasie dla tej grupy zawodowej do PUP wpłynęło 476 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Spośród specjalistów nauczania i wychowania w 2011 r. grono bezrobotnych najliczniej zasilili: *pedagodzy* (1122 osoby), *nauczyciele wychowania fizycznego* (192 osoby), *nauczyciele języka polskiego* (190 osób), *nauczyciele języka angielskiego* (179 osób), *nauczyciele przedszkola* (173 osoby), *nauczyciele nauczania początkowego*

³⁵ „Nie wszyscy nauczyciele świętują”, www.rynekpracy.pl. Pobrano: październik 2012 r.

³⁶ Opracowanie własne na podstawie publikacji „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w I półroczu 2012 r.”

(142 osoby), *nauczyciele historii* (116 osób), a także *wychowawcy w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych* (104 osoby).

Wszystkie wymienione wyżej zawody zostały w 2011 r. sklasyfikowane jako nadwyżkowe, czyli takie, w których zarejestrowało się więcej osób bezrobotnych, niż zgłoszonych zostało wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Również cała **sekcja edukacja** zaliczana jest do grona nadwyżkowych. Napływ bezrobotnych poprzednio pracujących w 2011 r. wyniósł w niej 3433 osoby, a liczba zgłoszonych miejsc pracy tylko 1430. Należy przy tym zauważyć, że w 2011 r. we wszystkich sekcjach PKD liczba nowych rejestracji bezrobotnych przekroczyła liczbę zgłaszanych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Jako powód zmniejszenia zatrudnienia w sekcji ankietowane podmioty wskazywały niż demograficzny.

Zmiany w zatrudnieniu w perspektywie pięcioletniej

Podsumowanie

- Zdecydowana większość pracodawców, 1296 – 63,8%, nie potrafiła sformułować precyzyjnych prognoz popytu na kadry w swoim przedsiębiorstwie.
- Wzrostu zatrudnienia spodziewało się 241 pracodawców (11,9%). Najbardziej pozytywne prognozy dotyczyły pracodawców z sekcji: *przetwórstwo przemysłowe; handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; budownictwo; informacja i komunikacja oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna.*
- Zmniejszenia zatrudnienia spodziewało się niecałe 4% pracodawców (76 ankietowanych podmiotów).
- Najbardziej niekorzystne prognozy formułowali pracodawcy w sekcjach: *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz edukacja.*

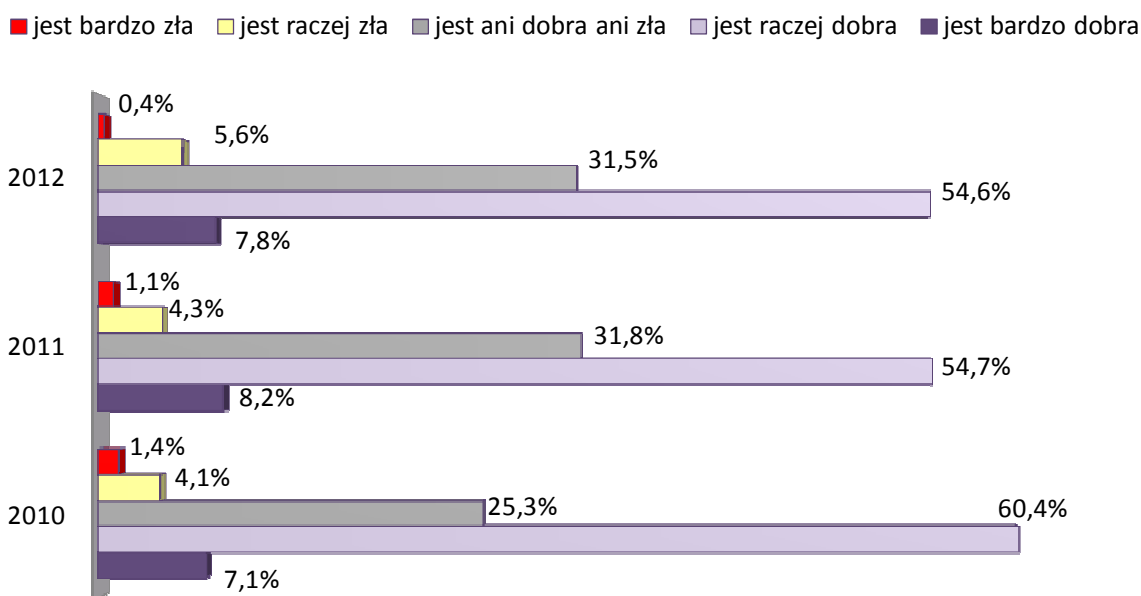
5. Kondycja przedsiębiorstw

5.1. Ocena kondycji firmy

Aktualna ocena kondycji

Ankietowani pracodawcy z sektora prywatnego³⁷ oceniali kondycję własnej firmy, mając do wyboru 5 kategorii odpowiedzi: **bardzo dobra**; **raczej dobra**; **ani dobra, ani zła**; **raczej zła** oraz **bardzo zła**. Przeanalizowano, jak rozłożyły się odpowiedzi pracodawców i czy w porównaniu z poprzednimi dwoma badaniami oceny uległy zmianie.

Wykres 29. Ocena aktualnej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2012 (N = 1545)

Źródło: Badania własne WUP.

³⁷ W badaniu w 2012 r. na pytania o kondycję odpowiadały wyłącznie podmioty z sektora prywatnego (1545 podmiotów), ponieważ we wcześniejszych badaniach podmioty z sektora publicznego miały trudności z oceną kondycji. Sektor publiczny stanowi znaczną część naszej próby, dlatego odpowiedzi z tego sektora miały wpływ na ogólną ocenę.

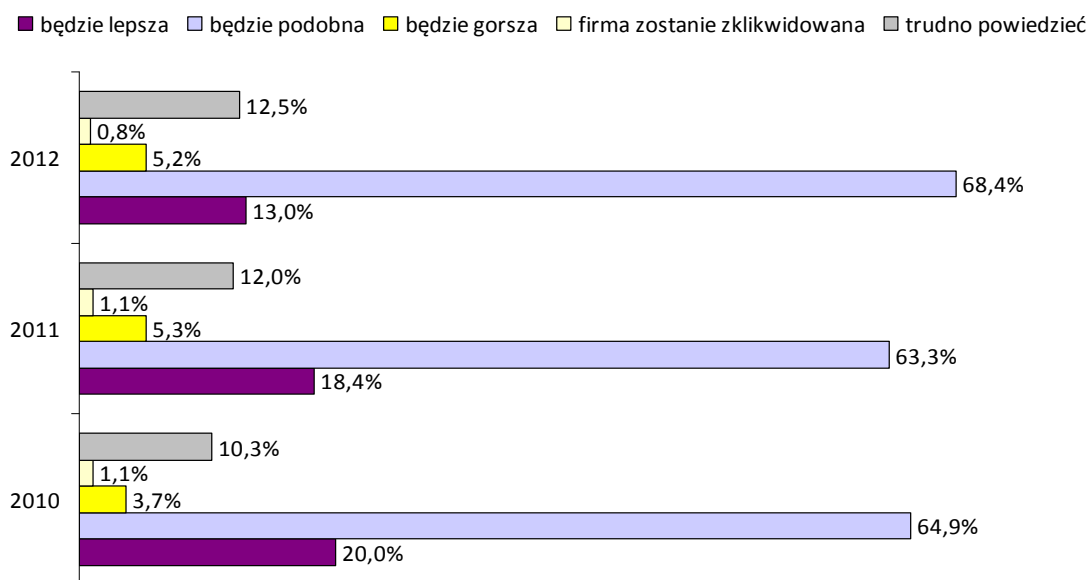
Z przeprowadzonej analizy wynika, że oceny pracodawców z pomiarów w 2011 i 2012 r. były do siebie zbliżone. Największe różnice widać w odniesieniu do badania z 2010 r. W 2011 i 2012 r. względem 2010 r.:

- odnotowano większy udział firm w **niepewnej** sytuacji (odpowiedzi: sytuacja jest ani dobra, ani zła i raczej zła);
- odnotowano mniejszy udział firm oceniających sytuację jako **dobrą**;
- zaobserwowano większy odsetek firm w **bardzo dobrej** sytuacji oraz mniejszy odsetek firm oceniających sytuację jako **bardzo złą**;
- nie zauważono znaczących różnic w ocenie kondycji firmy przy uwzględnieniu podziału na podregiony i grupy wielkości.

Ocena kondycji firmy za 12 miesięcy

Pracodawców poproszono również o próbę prognostycznej oceny sytuacji, w jakiej znajdzie się ich firma za 12 miesięcy.

Wykres 30. Ocena kondycji własnej firmy za 12 miesięcy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2012 (N = 1545)

Źródło: Badania własne WUP.

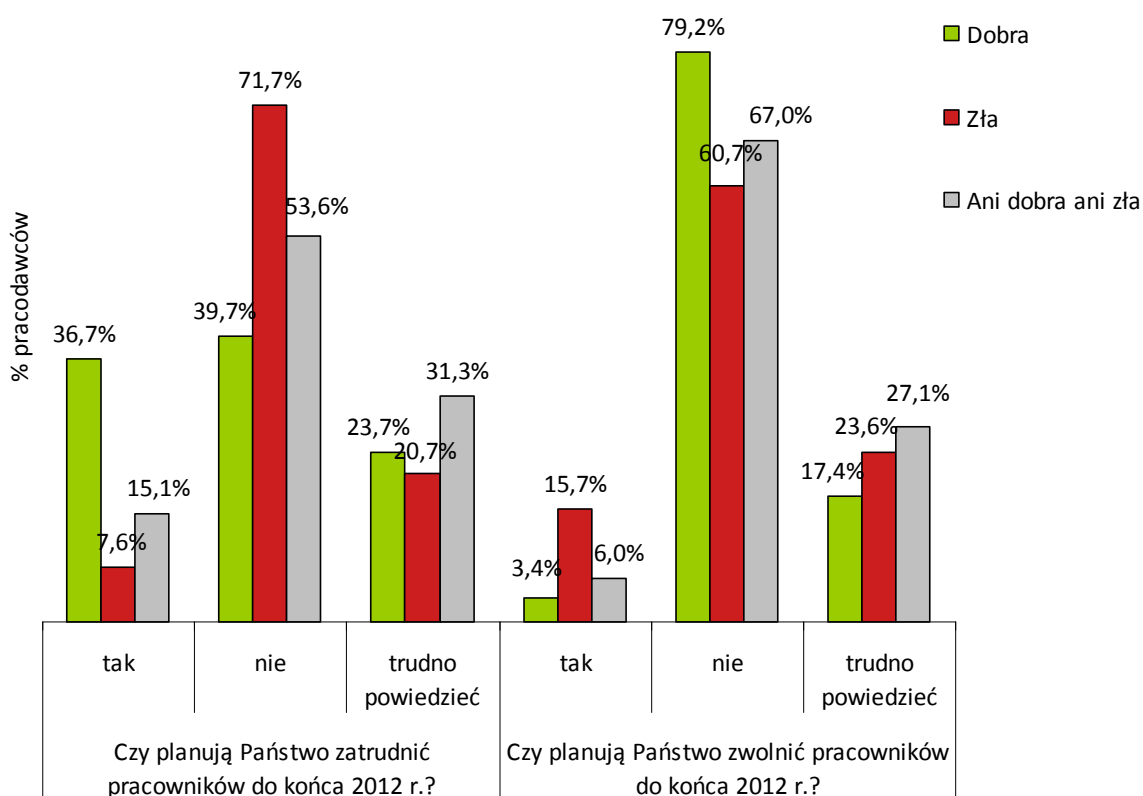
Z przeprowadzonej analizy wynika, że:

1. Optymistyczne oceny pracodawców stanowiły mniejszy odsetek z każdym kolejnym pomiarem.
2. Pracodawcy w 2012 r. częściej spodziewali się, że za 12 miesięcy sytuacja firmy utrzyma się na tym samym poziomie.
3. Od 2010 r. odnotowywano wyższy udział odpowiedzi wskazujących, że sytuacja firmy będzie gorsza.
4. Pracodawcom coraz częściej trudno było określić sytuację firmy za 12 miesięcy.
5. Niewielka część pracodawców uważała, że za 12 miesięcy ich firma zostanie zlikwidowana. W 2012 r. odpowiedziało tak 13 respondentów (m.in. 3 średnie firmy z sekcji *przetwórstwo przemysłowe* z podregionu bydgosko-toruńskiego, 4 firmy z sekcji *handel hurtowy i detaliczny* z podregionu grudziądzkiego i bydgosko-toruńskiego).

5.2. Kondycja firmy a plany kadrowe pracodawców

Odpowiedzi pracodawców z sektora prywatnego dotyczące aktualnej kondycji firmy zestawiono z planami kadrowymi tychże respondentów. Poniższy wykres przedstawia zależności między planami kadrowymi a oceną sytuacji firmy.

Wykres 31. Ocena obecnej kondycji firmy a plany kadrowe pracodawców do końca 2012 r.

Źródło: Badania własne WUP.

Obecna ocena kondycji firmy miała wpływ na plany zmian w zatrudnieniu. Pracodawcy, którzy dobrze ocenili sytuację firmy, najczęściej odpowiedzieli, że nie planują zwolnień. Ponad 1/3 z nich zadeklarowała nowe zatrudnienie. Zła ocena kondycji firmy powodowała, że respondenci nie planowali zatrudnienia, a raczej deklarowali zwolnienia. Pracodawcy, którzy zapytani

o kondycję firmy, odpowiedzieli, że jest ani dobra, ani zła, z reguły nie planowali zatrudniać ani zwalniać pracowników.

W przypadku oceny kondycji firmy za 12 miesięcy 169 pracodawców (84%), którzy przewidywali poprawę sytuacji, nie planowało zwalniać pracowników, a prawie połowa z nich odpowiedziała, że będą zatrudniać.

Pogorszenia sytuacji firmy za 12 miesięcy spodziewało się 81 pracodawców (5,2%), 8 z nich planowało zatrudniać pracowników do końca 2012 r., 11 deklarowało zaś chęć redukcji zatrudnienia. Ponad połowa respondentów, którym trudno było określić sytuację firmy za 12 miesięcy, nie planowała zmian kadrowych.³⁸

Pracodawcy planujący zwolnienie pracowników według sekcji PKD

Zwrócono uwagę na sekcje, w których zła kondycja firmy była przyczyną redukcji zatrudnień. Powodami zwolnień, które wiążą się z pogarszającą się sytuacją podmiotu, zawartymi w kwestionariuszu ankiety są: **spadek liczby zamówień i zleceń, brak popytu na produkty i usługi oraz pogorszenie sytuacji finansowej firmy.**

Przetwórstwo przemysłowe – co roku liczba zwolnień z powodu pogarszającej się sytuacji podmiotu była większa [w 2010 r. dotyczyła 141 (17,2%) osób, które planuje się zwolnić w 2011 r. – 160 osób (37%), a w 2012 r. – 247 osób (43,9%)]. W 2012 r. ponad 20% pracodawców planujących redukcję zatrudnienia źle oceniało obecną i przewidywaną kondycję branży.

Kolejną sekcją, w której znacznie wzrósł udział zwolnień spowodowanych złą sytuacją podmiotu, było *budownictwo* [w 2010 r. sytuacja taka dotyczyła 3 (1,2%) osób, które planuje się zwolnić w 2011 r. – 12 (6,1%), a w 2012 r. – 70 (21,6%) osób]. W 2012 r. co czwarty pracodawca z sekcji *budownictwo* planujący zwalniać źle oceniał obecną i przewidywaną kondycję branży.

Również w *handlu hurtowym i detalicznym (...)*, udział zwolnień spowodowanych złą kondycją podmiotu względem 2010 r. wzrósł ponaddwukrotnie [w 2010 r. sytuacja taka dotyczyła 19 (23,8%) osób, które planowano zwolnić, w 2011 r. – 11 (32,4%) osób, a w 2012 r. – 30 (48,4%)

---

³⁸ 50% respondentów, którym trudno było określić sytuację firmy za 12 miesięcy nie planowała zatrudniać pracowników, 60% zaś nie przewidywało zwolnień do końca 2012 r.

osób]. Połowa respondentów planująca zwolnienia w tej sekcji źle oceniała przewidywaną kondycję branży za 12 miesięcy.

5.3. Sytuacja wybranych branż

Pracodawcy oceniali również aktualną i przyszłą kondycję branży, w której działa ich podmiot. W celu uzyskania obrazu sytuacji wybranych sekcji zestawiono wyniki oceny ze strategiami zatrudnieniowymi pracodawców w latach 2010–2012. Należy zaznaczyć, że w tej analizie brano pod uwagę wyłącznie podmioty z **sektora prywatnego**.

Analizując oceny kondycji branży w trzech zrealizowanych badaniach, można zauważyć wśród pracodawców w 2012 r. **większą niepewność i mniejszy optymizm**. Coraz rzadziej respondenci wskazywali, że sytuacja branży jest dobra.

Te nastroje były równie wyraźnie widoczne w ocenie prognozowanej sytuacji branży za 12 miesięcy.

Poniżej przedstawiono sytuację wybranych sekcji PKD, w których działało najwięcej podmiotów z sektora prywatnego.

Przetwórstwo przemysłowe (C)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 491, 2011 r.: 473, 2012 r.: 469)

- W 2010 r. pracodawcy częściej optymistycznie oceniali przyszłą sytuację branży niż aktualną. Co trzeci pracodawca (35,4%) planował zatrudnienie nowych pracowników do końca 2010 r. 5,3% respondentów planowało zwalniać. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 2,8%.
- Zatrudnienie w podmiotach z sekcji *przetwórstwo przemysłowe* w 2010 r. względem 2009 wzrosło o 2,3%.
- Zmiany w zatrudnieniu w końcu 2011 r. względem 2010 r. były podobne. Odnotowano wzrost o 3%.
- W 2011 r. zmniejszył się odsetek pracodawców, według których obecna kondycja branży była zła. Wzrosły natomiast niepewność i pesymizm wobec przyszłej sytuacji. Te nastroje odzwierciedlały plany zatrudnieniowe respondentów. Mniej podmiotów niż w 2010 r. planowało zatrudniać pracowników.

- W 2012 r. oceny kondycji branży były zbliżone do odpowiedzi z 2011 r. Pracodawcy częściej okazywali niepewność wobec przyszłej sytuacji, ale też więcej z nich zadeklarowało zatrudnienie pracowników do końca roku niż w latach wcześniejszych (w 2010 r. było to 35,1%, w 2011 r. 31,6% a w 2012 r. 35,7%). W 2012 r. przewidywano wzrost zatrudnienia o 1,8%.

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 356, 2011 r.: 361, 2012 r.: 350)

- W 2010 r. pracodawcy pozytywnie oceniali aktualną kondycję branży i mieli optymistyczne przewidywania najbliższej przyszłości. 29,8% pracodawców zamierzało zatrudniać pracowników, 1,7% planowało zwolnienia. W 2010 r. przewidywano wzrost zatrudnienia o 2,4%.
- Faktyczna zmiana w zatrudnieniu w sekcji na koniec 2010 r. względem końca 2009 to wzrost o 0,5%.
- W 2011 r. pracodawcy niepewnie oceniali kondycję branży. Również rzadziej deklarowali zatrudnienie pracowników. W 2011 r. 20,0% (mniej o 9,7 pkt. proc.) deklarowało chęć zatrudnienia pracowników, co może potwierdzać wzrost mniej pewnego postrzegania najbliższej przyszłości.
- Między 2010 a 2011 r. odnotowano faktyczny wzrost zatrudnienia w sekcji o 2,4%.
- Oceny respondentów w 2012 r. wykazywały, że sytuacja branży była trudna do określenia. Ponad 40% podmiotów z sekcji obecną (42,1%) i przewidywaną (41,1%) sytuację branży określiło jako ani dobrą, ani złą. Nieco więcej respondentów (43,7%) przewidywało polepszenie sytuacji branży za 12 miesięcy, oceniając przyszłą kondycję jako raczej dobrą. 25,7% pracodawców z sekcji planowało zwiększenie zatrudnienia do końca 2012 r. (w 2010 r. było to 29,7% a w 2011 r. 20,1%).

Budownictwo (F)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 207, 2011 r.: 199, 2012 r.: 213)

- W badaniu przeprowadzonym w 2010 r. pracodawcy twierdzili, że przyszła sytuacja branży będzie lepsza od aktualnej. Co trzeci

respondent (32,9%) zamierzał wówczas zwiększyć zatrudnienie do końca 2010 r., 5,9% planowało zwalniać. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 0,7%.

- Faktyczna zmiana w zatrudnieniu (porównując koniec 2010 r. z końcem 2009 r.) była jednak inna niż prognozy pracodawców (zatrudnienie zmalało o 0,7%).
- W 2011 r. odnotowano wzrost zatrudnienia o 1,6% względem 2010 r.
- W 2011 r. pracodawcy wskazywali, że sytuacja branży była zła lub ani dobra, ani zła. W perspektywie najbliższego roku więcej pracodawców obawiało się pogorszenia sytuacji. Było to wyraźnie widać w planowanym zatrudnieniu. Zmniejszył się o 7,3 pkt. proc. odsetek pracodawców, który deklarowali zatrudnienie pracowników (udział podmiotów planujących zatrudnienie w ogółem w sekcji wyniósł 25,6%).
- W 2012 r. podtrzymywał się trend rosnącego pesymizmu. Coraz więcej pracodawców wskazywało na złą sytuację branży, jeszcze więcej obawiało się jej pogorszenia za 12 miesięcy. Widoczny był brak stabilizacji. W badaniu w 2012 r. pracodawcy niewiele częściej niż w 2011 r. planowali zatrudniać pracowników (w 2010 r. było to 32,9%, w 2011 r. 26,0% a w 2012 r. 28,8%).

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 40, 2011 r.: 49, 2012 r.: 61)

- W 2010 r. pracodawcy z tej sekcji byli niepewni wobec sytuacji branży za 12 miesięcy. Co trzeci podmiot (30%) planował zatrudnienie pracowników. Nikt nie planował zwolnień. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 5,3%.
- W 2010 r. faktyczne zatrudnienie w tej sekcji wzrosło o 8,7% względem końca 2009 r.
- W 2011 r. nastroje pesymistyczne się nasiliły. Pracodawcy coraz rzadziej oceniali dobrze aktualną i przyszłą sytuację branży. Z 7,5% (w 2010 r.) do 18% wzrósł odsetek odpowiedzi, że za 12 miesięcy kondycja będzie zła. Zmniejszył się również procent pracodawców planujących zatrudnienie do końca 2011 r.
- W 2011 r. odnotowano faktyczny spadek zatrudnienia o 4,3%.
- W 2012 r. pracodawcy rzadziej niż w 2011 r. oceniali niepewnie aktualną i przyszłą kondycję branży. 36,1% pracodawców planowało

zatrudniać pracowników do końca 2012 r. Było to więcej niż w 2011 r. W przeciwieństwie do ubiegłych lat pojawiły się również deklaracje zwolnień (u 5 pracodawców).

Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 62, 2011r.: 65, 2012 r.: 58)

- W 2010 r. pracodawcy bardzo dobrze oceniali zarówno aktualną, jak i najbliższą sytuację ich branży. 22,6% pracodawców deklarowało zatrudnienie nowych pracowników. Tylko jeden pracodawca przewidywał zwolnienia. Prognozowano wzrost zatrudnienia o 1,4%.
- Zatrudnienie w 2010 r. względem 2009 wzrosło o 24,2%.
- W 2011 r. odnotowano faktyczny wzrost zatrudnienia o 7,3%.
- W 2011 r. pracodawcy częściej okazywali niepewność wobec aktualnej i przyszłej kondycji oraz częściej uważali, że za 12 miesięcy sytuacja w branży będzie gorsza. Wpłynęło to na plany zatrudnieniowe. W 2011 r. 18,2% pracodawców odpowiedziało, że będą zatrudniać pracowników do końca roku (w 2010 r. było to 23,5%).
- W 2012 r. pracodawcy częściej odpowiadali, że sytuacja w branży jest zła, ale pozytywniej oceniali przyszłą. Odnotowano również wzrost udziału w sekcji (27,5%) podmiotów planujących zatrudnienie do końca 2012 r.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)

Liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 63, 2011 r.: 84, 2012 r.: 53)

- W 2010 r. pracodawcy oceniali pozytywnie aktualną i przyszłą kondycję branży. 22,2% pracodawców planowało zatrudniać pracowników. Jeden pracodawca zadeklarował zwolnienia. Przewidywano wzrost zatrudnienia o 0,5%.
- W końcu 2010 r. odnotowano faktyczny spadek zatrudnienia o 0,9% w odniesieniu do końca 2009 r.
- Zatrudnienie w ankietowanych podmiotach między 2010 a 2011 r. spadło o 2,6%.
- W 2011 r. odsetek pracodawców pozytywnie oceniających branżę wyraźnie spadł i częściej była przewidywana gorsza sytuacja za 12

miesiący. Już tylko 8,3% pracodawców zadeklarowało zatrudnienia do końca 2011 r.

- W 2012 r. pracodawcy byli niepewnie nastawieni do sytuacji branży. Nieco optymistyczniej przewidywali jej najbliższą przyszłość, lecz tylko niewielki procent przewidywał zmiany w zatrudnieniu (9,4% pracodawców planowało zatrudnienie, 7,5% zwolnienia).

Transport i gospodarka magazynowa (H)

(liczba podmiotów prywatnych:

2010 r.: 63, 2011 r.: 80, 2012 r.: 52)

- Opinie pracodawców w 2010 r. wskazywały na polepszenie sytuacji branży. Co trzeci respondent (33,3%) planował zatrudniać pracowników, tylko 4,8% – zwalniać. W 2010 r. przewidywano wzrost zatrudnienia o 1,9%.
- Faktyczne zatrudnienie w 2010 r. wzrosło, o 0,1% względem 2009 r.
- W 2011 r. zdiagnozowano niepewne nastroje względem najbliższej przyszłości: udział odpowiedzi sytuacja jest ani dobra, ani zła w 2010 r. wynosił 29,6%, w 2011 41,4%. Wzrosło pesymistyczne postrzeganie aktualnej kondycji branży o 2,2 pkt. proc. Niepewność przyszłej sytuacji wpłynęła na to, że taki sam procent pracodawców jak w 2010 r. planował zatrudnienia pracowników. Zmniejszył się natomiast udział podmiotów planujących zwolnienia.
- W 2011 r. faktyczne zatrudnienie w sekcje wzrosło o 1,7%.
- W 2012 r. częściej niż w roku poprzednim pracodawcy ocenili branżę jako dobrą. Najbliższa przyszłość była wciąż dla respondentów niepewna. Mniej pracodawców niż w poprzednich latach planowało zatrudnienie pracowników do końca roku (w 2010 r. było to 33,3%, w 2011 r. – 33,8%, a w 2012 r. 21,2%).

Poniższa tabela umożliwia szybki, skrótowy odczyt najważniejszych informacji dotyczących sytuacji wybranych sekcji PKD.

Tabela 20. Sytuacja wybranych sekcji PKD w podmiotach prywatnych na podstawie danych z badania w 2011 i 2012 r.

↑ – wyższy udział   ↓ – niższy udział   – – bez zmian

		Sekcje						
		C	F	G	H	M	N	Q
Badanie z 2011 r.	Aktualna pozytywna ocena branży względem 2010 r.	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
	Prognozowana pozytywna ocena branży za 12 miesięcy względem aktualnej oceny	↑	↑	↑	↓	↓	↓	↓
	% podmiotów planujących zatrudnienie względem 2010 r.	↓	↑	↓	--	↓	↓	↓
	% zmiany w zatrudnieniu 2010–2011	↑	↑	↑	↑	↑	↓	↓
Badanie z 2012 r.	Aktualna pozytywna ocena branży względem 2011 r.	↑	↓	↓	↓	↓	↑	↓
	Prognozowana pozytywna ocena branży za 12 miesięcy względem aktualnej oceny	↑	↓	↑	↑	↑	↑	↑
	% podmiotów planujących zatrudnienie względem 2011 r.	↑	↑	↑	↓	↑	↑	↑

Źródło: Badania własne WUP.

Pełne nazwy wybranych sekcji PKD:

<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Podsumowanie

- Względem ubiegłych lat w 2012 r. pracodawcy częściej oceniali obecną i przyszłą kondycję firmy jako niepewną lub trudną.
- Co trzeci pracodawca, który odpowiadał, że sytuacja w jego firmie nie jest ani dobra, ani zła, nie planował również zmian zatrudnienia.
- Największy wpływ na sytuację na regionalnym rynku pracy mają trzy sekcje: **przetwórstwo przemysłowe; budownictwo oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włącznie z motocyklami**, które osiągają najwyższe wskaźniki pod względem liczby podmiotów oraz wielkości zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim:
  - ✓ pracodawcy w tych sekcjach przewidywali więcej zatrudnień niż zwolnień do końca 2012 r.;
  - ✓ w sekcji *przetwórstwo przemysłowe* najczęściej wskazywanym (35,9%) powodem planowanego zatrudnienia pracowników był rozwój firmy, w *budownictwie* – sezonowy charakter pracy (48,5%), w sekcji *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włącznie z motocyklami* – rozwój firmy (42,4%);
  - ✓ powodem przewidywanych zwolnień w tych sekcjach była głównie pogarszająca się sytuacja podmiotu, co potwierdzały również gorsze oceny kondycji własnej firmy.

IV. Podsumowanie

1. Sytuacja na rynku pracy

Od 2008 r. w województwie kujawsko-pomorskim obserwuje się niekorzystne zmiany na regionalnym rynku pracy. Liczba podmiotów gospodarczych w końcu 2012 r. zmniejszyła się w stosunku do 2008 r. (spadek o 4186 podmiotów, tj. o 2,2%), przy czym ogółem w kraju w tym okresie liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 218 241 podmiotów, tj. o 5,5%.

Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim jest zróżnicowany wewnętrznie. Różnice te mają charakter trwały.

W najkorzystniejszej sytuacji jest podregion bydgosko-toruński, który charakteryzuje się tym, że na jego terenie występuje największa koncentracja podmiotów gospodarczych w województwie³⁹ (46,8% wszystkich podmiotów zlokalizowanych jest na tym obszarze, 20,7% w podregionie grudziądzkim oraz 32,5% we włocławskim). Konsekwencją większej liczby podmiotów jest także koncentracja miejsc pracy.

W latach 2008–2011 niekorzystne zmiany zaobserwowano także w liczbie **osób pracujących** w województwie. Pokazują to zarówno dane statystyki publicznej, jaki i badania „Popyt na pracę” realizowanego przez GUS. Obrazuje je również **wskaźnik zatrudnienia**.⁴⁰ W województwie kujawsko-pomorskim jest on niższy niż dla kraju. Udział osób pracujących w liczbie mieszkańców województwa świadczy o mniejszym niż średnio w kraju uczestnictwie ludności w procesie pracy, a tym samym o niewykorzystaniu w pełni zasobów siły roboczej.

Od początku 2008 r. **współczynnik aktywności zawodowej** osiągał wartości niższe niż w kraju. Sytuacja ta uległa zmianie w II kwartale 2012 r., odsetek osób pracujących w województwie kujawsko-pomorskim osiągnął wartości wyższe niż dla kraju. Sytuacja ta utrzymywała się do końca 2012 r.

---

³⁹ Dane GUS, stan w końcu grudnia 2011 r.

⁴⁰ Udział osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

2. Prognozy na 2013 r.

Prognozy dotyczące dynamiki zatrudnienia są niekorzystne. Najbardziej pozytywne prognozy liczby pracujących w 2013 r. przewidują, że utrzyma się ona na tym samym poziomie co w 2012 r.⁴¹

Sytuację na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim odzwierciedla wzrost **wskaźnika stopy bezrobocia rejestrowanego** (od 2008 do 2012 r. o 4,6 pkt. proc.). Prognozy stopy bezrobocia na 2013 r. wskazują utrzymanie się tego wskaźnika w kraju na poziomie z końca 2012 r. (13,4%). Pesymistyczne prognozy mówią o niewielkim wzroście stopy bezrobocia o 0,3 pkt. proc.⁴²

Negatywne zjawiska na rynku pracy przekładają się na trudności w podjęciu zatrudnienia. Na rynku jest mniej ofert pracy. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy w województwie kujawsko-pomorskim, zgodnie z badaniem popytu na pracę w 2011 r., była mniejsza o 37,1%, niż w 2010 r.

3. Gospodarka regionalna – potencjał województwa

Z danych GUS wynika, że w 2012 r. w województwie kujawsko-pomorskim najwięcej podmiotów (podobnie jak średnio w Polsce) według PKD działało w sekcjach **handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle**. Według danych GUS od 2009 r. sekcja obejmowała prawie 30% wszystkich podmiotów, jednakże w kolejnych latach odnotowywano w tym zakresie spadek. W końcu 2012 r. podmioty w tej sekcji stanowiły 27,5% wszystkich podmiotów w województwie. Na koniec 2011 r. pracowało w niej 16,1% zatrudnionych w województwie kujawsko-pomorskim (o 0,5 pkt. proc. mniej niż na koniec 2010 r.). Według załącznika do raportu „Strategia na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji”⁴³, sekcja *Handel...* znajdowała się na pierwszym miejscu pod względem wielkości przychodów (43,7% przychodów w województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r.).

---

⁴¹ „Wskaźniki rynku pracy – przegląd prognoz na 2013”, www.rynekpracy.pl. Pobrano: styczeń 2013 r.

⁴² Tamże.

⁴³ Załącznik nr 5 do Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014–2020 Inteligentna specjalizacja w województwie kujawsko-pomorskim, „Strategia na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji”, październik 2012 r.

Pracodawcy z sekcji *Handel...* ankietowani w badaniu pracodawców realizowanym przez WUP od 2010 r. dobrze oceniali kondycję swojej branży (przy czym w 2010 52,8% oceniało kondycję branży jako dobrą i bardzo dobrą, w 2011 r. – 44,7% a w 2012 – 42,9%, jako raczej złą i złą oceniło 13% pracodawców w 2010 i 2011 r. i 13,8% w 2012 r.). W 2010 r. 29,7% podmiotów w sekcji deklarowało zatrudnienie pracowników do końca roku, w 2011 było to 20,1% w 2012 r. 25,7%. W 2012 r. udział podmiotów planujących zatrudnienie w sekcji był o 1,3 pkt. proc. wyższy niż ogółem w województwie, w 2010 i 2011 udział ten był niższy niż ogółem w województwie.⁴⁴ Zatrudnienie w ankietowanych podmiotach w tej sekcji, w porównaniu z końcem 2011 i 2010 r., wzrosło o 1,9%.

Druga pod względem liczby podmiotów w województwie kujawsko-pomorskim zgodnie z danymi GUS jest sekcja **budownictwo**. W 2010 r. nastąpił wzrost liczby podmiotów o 3,6%, w 2011 r. wskaźnik wzrostu liczby podmiotów wyniósł 0,3%. W końcu 2012 r. podmioty w tej sekcji stanowiły 11,8% wszystkich podmiotów w województwie. Wiązało się to również ze wzrostem liczby pracujących na koniec 2011 r. o 5,4% w porównaniu z końcem 2010 r. W sekcji budownictwo pracowało 6,7% wszystkich pracujących w województwie kujawsko-pomorskim na koniec 2011 r. Według opracowania „Regionalnej Strategii Innowacji...” branża budowlana znajduje się na trzecim miejscu pod względem generowania przychodów (6,5% przychodów w województwie kujawsko-pomorskim w 2010 r.).⁴⁵

O ile zatem dane statystyczne GUS, jak i dane z wcześniejszych badań realizowanych przez WUP, wskazywały na dość dobrą kondycję sekcji, o tyle analiza oceny sytuacji sekcji sformułowana przez pracodawców w ramach zrealizowanego w 2012 r. badania wskazuje na wzrost niepewności wśród pracodawców w branży budowlanej oraz na złe oceny kondycji firm i całej sekcji. W 2010 r. 54,0% pracodawców z sekcji *budownictwo* oceniło kondycję branży jako dobrą i bardzo dobrą, w 2011 r. – 47,5%, a w 2012 – 38,8%, natomiast jako raczej złą i złą 8,9% w 2010, 12,8% w 2011 r. i 15,1% w 2012 r.). W badaniu przeprowadzonym przez WUP w 2012 r. pracodawcy byli niepewni przyszłej sytuacji. W 2010 r. 32,9% pracodawców z sekcji planowało zatrudnienie pracowników do końca roku. W 2012 r. było to

---

⁴⁴ W badaniu pracodawców zrealizowanym przez WUP w 2010 r. 29,9% podmiotów ogółem deklarowało zatrudnienie pracowników do końca roku, w 2011 było to 24,7% w 2012 r. 24,4%.

⁴⁵ Załącznik nr 5 do Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014–2020 Inteligentna specjalizacja w województwie kujawsko-pomorskim, „Strategia na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji”, październik 2012 r.

28,8%. W 2012 r. wyższy był udział podmiotów w sekcji planujących zwolnienia, wynosił 8,0%, w 2010 r. było to 5,7%. Zatrudnienie w ankietowanych podmiotach w tej sekcji, porównując koniec 2011 i 2010 r., wzrosło o 1,9%.

Najliczniejszą sekcją pod względem liczby pracujących ogółem w województwie jest **przetwórstwo przemysłowe**. Na koniec 2011 r. pracujący w tej sekcji stanowili zgodnie z danymi GUS 21,2% wszystkich pracujących w województwie. Od 2009 r. nie zaobserwowano większych zmian w liczbie pracujących w tej sekcji. Na koniec 2012 r. należące do niej podmioty stanowiły 9,2% podmiotów ogółem w województwie kujawsko-pomorskim. *Przetwórstwo przemysłowe* było trzecią sekcją pod względem udziału w liczbie podmiotów ogółem. Z danych GUS wynika, że liczba podmiotów w sekcji w 2011 r. względem 2010 r. zmniejszyła się o 0,8%. *Przetwórstwo przemysłowe* wyróżnia się wysokim udziałem przychodów (37,4% przychodów w województwie kujawsko-pomorskim w 2010 roku).⁴⁶ Pracodawcy z *przetwórstwa przemysłowego* biorący udział w badaniu w 2012 r. ocenili aktualną kondycję branży jako dobrą – 53,7% wskazało na odpowiedzi: raczej dobra i dobra, w 2010 r. było to 56,3%. W 2012 r. 10,1% pracodawców oceniło sytuację branży jako złą (odpowiedzi: raczej zła i zła) w 2010 było to 13%. W 2010 r. 35,1% pracodawców z sekcji *przetwórstwo przemysłowe* planowało zatrudnienie do końca roku pracowników. W 2012 r. było to 35,7%. W 2012 r. udział podmiotów w sekcji planujących zwolnienia wynosił 5,3%, w 2010 r. było to 5,7%. Zatrudnienie w ankietowanych podmiotach w tej sekcji, porównując koniec 2011 i 2010 r., wzrosło o 2,9%.

Wymienione sekcje odgrywają kluczowe role w gospodarce regionu. W najbliższych latach należy się zatem spodziewać, że struktura pracujących i popytu na pracę w województwie nie ulegną znaczącym zmianom i będą podobne do obecnej struktury. Biorąc pod uwagę deklaracje pracodawców dotyczące zatrudnienia, widać, że sytuacja w sekcji *przetwórstwo przemysłowe* była najbardziej stabilna, odnotowano niewielkie różnice pomiędzy kolejnymi badaniami. Najgorzej pod tym względem wypadło *budownictwo*, w którym deklaracje pracodawców dotyczące planów kadrowych zmieniły się niekorzystnie.

---

⁴⁶ Tamże.

4. Jakich pracowników będą potrzebować pracodawcy?

Przeprowadzone badania wskazują, że będą to głównie **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy przy pracach prostych, pracownicy usług i sprzedawcy** oraz **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń**. Od poszukiwanych kandydatów pracodawcy częściej oczekują posiadania określonych **kompetencji miękkich** niż doświadczenia zawodowego czy wykształcenia.

• Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy

Pracodawcy, którzy w trzech edycjach badania planowali zatrudnienie pracowników z tej grupy, w 75% należeli do sekcji *przetwórstwo przemysłowe*, co szósty pracodawca pochodził natomiast z *budownictwa*.

Zawody, w których najczęściej planowano zatrudnienie w tej grupie, to:

- ślusarz – 309 osób;
- szwaczka – 238 osób;
- murarz – 124 osoby;
- stolarz – 123 osoby.

Zdecydowaną większość osób planowano zatrudnić ze względu na rozwój firmy i wzrost popytu na produkty i usługi.

• Pracownicy przy pracach prostych

Potencjalni pracodawcy to przeważnie duże podmioty w sektorze prywatnym, z sekcji *przetwórstwo przemysłowe* oraz *działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca*.

W ramach trzech edycji badań pracodawcy najczęściej poszukiwali w tej grupie pracowników w zawodach⁴⁷:

- robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 901 osób;
- sprzątaczką biurową – 463 osoby;
- robotnik budowlany – 337 osób;
- pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle – 239 osób.

Zatrudnienie w tej grupie ma jednak często charakter **sezonowy** (39,2% ogółu wskazywanych powodów zatrudnienia w trzech edycjach badania pracodawców). Konsekwencją tego są częstsze niż w innych grupach wielkich zwolnienia pracowników.

---

⁴⁷ Są to zawody pogładowe, w nich najczęściej planowano zatrudnienie ogółem w 3 zrealizowanych edycjach badania. Pojawiających się w ramach grupy wielkiej zawodów było więcej. W zależności od miesiąca, w jakim realizowana jest ankietyzacja, inny zawód może być częściej wskazywany ze względu na sezonowość popytu na te profesje.

- **Pracownicy usług i sprzedawcy**

Głównymi pracodawcami dla osób w tej grupie są podmioty z sekcji: *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; administracja publiczna i narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.*

W ramach trzech edycji badań w obrębie tej grupy wielkiej pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników w zawodach:

- robotnik gospodarczy – 696 osób;
- sprzedawca – 362 osoby;
- pracownik ochrony fizycznej I stopnia – 230 osób;
- technik ochrony fizycznej osób i mienia – 202 osoby.

Najczęściej planowano zatrudnić kolejne osoby ze względu na rozwój firmy i wzrost popytu na produkty i usługi (dotyczyło to blisko 42%). Co czwarta osoba znajdowała zatrudnienie tymczasowe ze względu na sezonowy charakter pracy.

- **Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń**

W tej grupie zawodów zatrudnienie planowały najczęściej podmioty duże w sekcji *przetwórstwo przemysłowe oraz transport i gospodarka magazynowa.*

Najczęściej poszukiwano pracowników w zawodach:

- monter sprzętu radiowego i telewizyjnego – 515 osób⁴⁸;
- operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego – 490 osób;
- kierowca samochodu ciężarowego – 209 osób;
- pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń – 78 osób.

Blisko 1/3 planowanego zatrudnienia w tej grupie wielkiej zawodów miało charakter sezonowy, tyle samo wynikało z rozwoju firmy.

---

⁴⁸ Największe zapotrzebowanie na monterów sprzętu radiowego i telewizyjnego odnotowano w 2010 r. Było to spowodowane rozwojem Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W 2010 planowano zatrudnienie 415 osób, w 2011 – 100 osób. W 2012 r. natomiast pracodawcy przewidywali w tym zawodzie zwolnienia 100 osób.

5. Pięcioletnie prognozy zatrudnienia

Z danych pozyskanych w badaniu w 2012 roku⁴⁹ widać, że prognozy zatrudnienia w perspektywie najbliższych pięciu lat były trudne do sformułowania (1296 podmiotów – prawie 64% udzieliło odpowiedzi: trudno powiedzieć).

Wzrost zatrudnienia przewidywało 241 pracodawców (11,9%).

Pracodawcy m.in. z sekcji: *przetwórstwo przemysłowe; handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; budownictwo; informacja i komunikacja oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna* spodziewają się w perspektywie najbliższych pięciu lat wzrostu zatrudnienia. W swoich prognozach pracodawcy określili zawody, w których będą zatrudniać pracowników. Należeli oni najczęściej do grupy wielkiej zawodów – *robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy* (25,5% wymienionych stanowisk).

Przewidywano także zatrudnianie specjalistów (16,5%), często w zawodach medycznych oraz związanych z obsługą działalności podmiotu w sekcji *opieka zdrowotna i pomoc społeczna*. Poniżej zaprezentowano **wszystkie zawody** w grupie **specjaliści**, które pojawiły się w **pięcioletniej prognozie** zatrudnienia.

---

⁴⁹ Z pytań dotyczących pięcioletniej perspektywy zatrudnienia.

Administrator sieci informatycznej	Pedagog
Artysta grafik	Pedagog szkolny
Autor tekstów i sloganów reklamowych (copywriter)	Pielęgniarka
Biotechnolog	Pielęgniarka specjalista pielęgniarstwa ratunkowego
Diagnosta laboratoryjny	Pozostali analitycy finansowi
Doradca finansowy	Pozostali inżynierowie budownictwa
Fizjoterapeuta	Pozostali inżynierowie mechanicy
Grafik komputerowy DTP	Pozostali nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych...
Inspektor nadzoru budowlanego	Pozostali specjaliści do spraw zarządzania i organizacji
Inżynier budownictwa - budownictwo ogólne	Programista aplikacji
Inżynier mechanik - maszyny i urządzenia do obróbki metali	Projektant grafiki
Inżynier mechanik - technologia mechaniczna	Psycholog
Inżynier mechatronik	Psycholog wychowawczy / dziecka
Konsultant do spraw systemów teleinformatycznych	Specjalista administracji publicznej
Lekarz	Specjalista analizy i rozwoju rynku
Lekarz - chirurgia ogólna	Specjalista bankowości
Lekarz - medycyna ratunkowa	Specjalista do spraw finansów
Lekarz - okulistyka	Specjalista do spraw kadr
Lekarz - rehabilitacja medyczna	Specjalista do spraw marketingu i handlu
Nauczyciel biologii	Specjalista do spraw organizacji i rozwoju przemysłu
Nauczyciel chemii	Specjalista do spraw reklamy
Nauczyciel fizyki i astronomii	Specjalista do spraw sprzedaży
Nauczyciel geografii	Specjalista do spraw ubezpieczeń majątkowych i osobowych
Nauczyciel historii	Specjalista kontroli jakości
Nauczyciel języka hiszpańskiego w szkole podstawowej	Specjalista zastosowań informatyki
Nauczyciel muzyki	Tłumacz tekstów
Nauczyciel sztuki w placówkach pozaszkolnych	Zarządca nieruchomości

Zmniejszenia zatrudnienia w perspektywie najbliższych 5 lat spodziewało się niecałe 4% pracodawców (76 ankietowanych podmiotów). Niekorzystne prognozy formułowali pracodawcy w sekcji **wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych**. Była to jedyna sekcja, w której przewidywano wyłącznie zmniejszenie zatrudnienia.

Trudnej sytuacji spodziewali się pracodawcy w sekcji **edukacja**. Ze względu na niż demograficzny wskazywali na plany zmniejszenia zatrudnienia, które będą obejmować nauczycieli i pedagogów różnych specjalizacji.

Słownik pojęć

Podmiot gospodarki narodowej – osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą. W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie stanowi kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą – w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne. Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą jest jednym z trzech typów jednostek prawnych wpisywanych do rejestru REGON.

Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) 2007 – została opracowana na podstawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczych Unii Europejskiej – NACE Rev.2. PKD–2007. Jest to klasyfikacja pięciopoziomowa.

Poziom pierwszy (**sekcja**) – oznaczony jest symbolem jednoliterowym, dzieli ogólną zbiorowość na 21 grupowań rodzajów działalności, na które składają się czynności związane ze sobą z punktu widzenia tradycyjnie ukształtowanego, ogólnego podziału pracy.

Schemat klasyfikacji – PKD 2007:

<u>SEKCJA A</u>	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
<u>SEKCJA B</u>	górnictwo i wydobywanie
<u>SEKCJA C</u>	przetwórstwo przemysłowe
<u>SEKCJA D</u>	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
<u>SEKCJA E</u>	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
<u>SEKCJA F</u>	budownictwo
<u>SEKCJA G</u>	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<u>SEKCJA H</u>	transport i gospodarka magazynowa

<u>SEKCJA I</u>	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<u>SEKCJA J</u>	informacja i komunikacja
<u>SEKCJA K</u>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
<u>SEKCJA L</u>	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
<u>SEKCJA M</u>	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
<u>SEKCJA N</u>	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
<u>SEKCJA O</u>	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
<u>SEKCJA P</u>	edukacja
<u>SEKCJA Q</u>	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
<u>SEKCJA R</u>	działania związane z kulturą, rozrywką i rekreacją
<u>SEKCJA S</u>	pozostała działalność usługowa
<u>SEKCJA T</u>	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
<u>SEKCJA U</u>	organizacje i zespoły eksterytorialne

Badanie popytu na pracę – realizowane jest przez Główny Urząd Statystyczny. Podstawą do prowadzenia badania jest formularz Z-05, którym – zgodnie z Programem Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2011 r. – objęte były podmioty gospodarki narodowej zatrudniające 1 lub więcej osób. Głównym celem badania jest uzyskanie informacji na temat popytu zrealizowanego i niezrealizowanego, czyli pracujących i wolnych miejsc pracy oraz nowo utworzonych i zlikwidowanych miejsc pracy.

Popyt na pracę stanowią zarówno zagospodarowane miejsca pracy – wyrażone aktualną liczbą pracujących – jak i wolne miejsca pracy. Przez **wolne miejsca pracy** rozumie się miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których zostały spełnione jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Począwszy od 2009 r., badanie popytu na pracę dostarcza także informacji o **zlikwidowanych miejscach pracy**.⁵⁰

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych – analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych porównuje dane o nowych rejestracjach bezrobotnych z liczbą zgłoszonych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Mianem zawodu deficytowego określa się zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż wynosi liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Analogicznie, zawód nadwyżkowy to taki, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż wynosi liczba osób poszukujących pracy.

Prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jednym z zadań samorządu województwa określonych przez ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.).

Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy – obowiązuje na mocy Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 537 z dnia 17.05.2010 r.). Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów z uwzględnieniem dwóch aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Poszczególne zawody i specjalności zostały zgrupowane w grupy elementarne, a te w szersze grupy średnie, duże i wielkie. Klasyfikacja obejmuje 10 grup wielkich (kod 1-cyfrowy), 43 duże (kod 2-cyfrowy), 132 średnie (kod 3-cyfrowy) oraz 444 grupy elementarne (kod 4-cyfrowy). Grupy elementarne zawierają 2360 zawodów i specjalności (kod 6-cyfrowy).

Pracujący⁵¹ – definicja GUS – osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód. Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin);

---

⁵⁰ „Popyt na pracę w 2011 r.”; Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012.

⁵¹ Nazwa GUS – pracujący w badaniach prowadzonych poprzez przedsiębiorstwa i jednostki sfery budżetowej.

- b) właścicieli i współwłaścicieli (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce; łącznie z pomagającymi członkami rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie;
- c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 4) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie;
- 7) pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Zatrudnieni – definicja GUS – osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego na czas określony (w tym zatrudnione sezonowo i dorywczo) i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy (inaczej: pracownicy najemni). Przy ustalaniu stanu zatrudnienia na dany dzień w osobach fizycznych brane są pod uwagę osoby pełnozatrudnione oraz osoby niepełnozatrudnione, które daną jednostkę określają jako główne miejsce pracy.

W badaniach pracodawców pytamy o liczbę osób zatrudnionych zgodnie z powyższą definicją.

Spis tabel, wykresów, map

TABELE

Tabela 1. Podmioty Gospodarki Narodowej w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski latach 2008–20112	6
Tabela 2. Podmioty Gospodarki Narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sektorów własności w latach 2008–2012	7
Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski według podregionów w latach 2008 – 2010	8
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według liczby zatrudnionych w latach 2008–2012	9
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według sekcji PKD w latach 2009–2012	11
Tabela 6. Pracujący w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w latach 2008–2011	16
Tabela 7. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD w latach 2009–2011	18
Tabela 8. Ankietowane podmioty a podmioty gospodarki narodowej w województwie kujawsko-pomorskim według powiatów w 2011 r.	25
Tabela 9. Liczba ankietowanych podmiotów według podregionów w latach 2010–2012	26
Tabela 10. Struktura próby według grup wielkości podmiotów oraz sekcji PKD w badaniu zrealizowanym w 2012 r.	28
Tabela 11. Liczba ankietowanych podmiotów, wielkość planowanych zmian w zatrudnieniu według grup wielkości zatrudnienia podmiotów w latach 2010–2012	52
Tabela 12. Planowany wzrost zatrudnienia (w %) w ankietowanych podmiotach według grup wielkości w latach 2010–2012	53
Tabela 13. Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem według sekcji PKD	57

Tabela 14. Zapotrzebowanie na zawody do końca 2012 r. według wybranych powodów zatrudnienia	69
Tabela 15. Zapotrzebowanie na pracę sezonową do końca 2012 r. według zawodów	70
Tabela 16. Planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według wielkich grup zawodów	71
Tabela 17. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według podregionów	106
Tabela 18. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat według sekcji PKD	108
Tabela 19. Pięcioletnia prognoza wzrostu zatrudnienia według grup wielkich zawodów, podregionów i grup wielkości podmiotów (N = 467 stanowisk)	113
Tabela 20. Sytuacja wybranych sekcji PKD w podmiotach prywatnych na podstawie danych z badania w 2011 i 2012 r.	127

WYKRESY

Wykres 1. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do IV kw. 2012 r. według BAEL	12
Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 – III kw. 2012 r. według BAEL	14
Wykres 3. Stopa bezrobocia według BAEL w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski w okresie od I kw. 2008 do IV kw. 2012 r.	15
Wykres 4. Pracujący według sektorów własności w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2008–2011 w %	16
Wykres 5. Udział zatrudnionych w poszczególnych grupach wielkości podmiotów	32
Wykres 6. Udział podmiotów ze względu na ich wielkość	32
Wykres 7. Udział zatrudnienia w sekcjach PKD w podmiotach objętych badaniem w podziale na podregiony województwa kujawsko-pomorskiego (stan w dniu 31.12.2011 r.)	34
Wykres 8. Liczba i udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na sektory (stan w dniu 31.12.2011 r.)	36

Wykres 9.	Liczba zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu stan w dniu 31.12.2011 r. oraz zmiana % w odniesieniu do stanu zatrudnienia w dniu 31.12.2010 r. w podziale na sekcje PKD	37
Wykres 10.	Udział kobiet wśród zatrudnionych według sekcji PKD w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31.12.2011 r.)	41
Wykres 11.	Liczba zatrudnionych kobiet w podmiotach biorących udział w badaniu (stan w dniu 31.12.2011 r.) oraz zmiana % względem końca 2010 r. w podziale na sekcje PKD	43
Wykres 12.	Weryfikacja planów zmian w zatrudnieniu pracodawców do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)	45
Wykres 13.	Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach małych objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)	46
Wykres 14.	Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach średnich objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)	47
Wykres 15.	Weryfikacja planowanych zmian w zatrudnieniu do końca 2011 r. porównanie z faktycznymi zmianami w zatrudnieniu w podmiotach dużych objętych badaniem w 2012 r. (stan w dniu 31.12.2011 r.)	48
Wykres 16.	Liczba podmiotów planujących zatrudnienie pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zatrudnienia w tym okresie w 3 edycjach badania pracodawców	51
Wykres 17.	Liczba podmiotów planujących zwolnienia pracowników do końca roku oraz planowana liczba osób do zwolnienia w tym okresie w 3 edycjach badania pracodawców	51
Wykres 18.	Wielkość planowanego zatrudnienia oraz planowanych zwolnień w odniesieniu do liczby przebadanych podmiotów ogółem w podregionach	54
Wykres 19.	Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD	58
Wykres 20.	Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD w podmiotach małych	60
Wykres 21.	Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD w podmiotach średnich	62
Wykres 22.	Liczba zatrudnionych ogółem i planowane zmiany w zatrudnieniu do końca 2012 r. według sekcji PKD w podmiotach dużych	63
Wykres 23.	Powody zmniejszenia zatrudnienia do końca 2012 r. (w %, N = 1254 osoby, które planuje się zwolnić)	64

Wykres 24. Powody zatrudnienia pracowników do końca 2012 r. (w %)	67
Wykres 25. Cechy indywidualne oczekiwane od kandydatów do pracy (N = 3864)	95
Wykres 26. Najbardziej efektywne formy rekrutacji (w%)	101
Wykres 27. Najbardziej efektywne formy rekrutacji według grup wielkości podmiotów (w%)	102
Wykres 28. Prognozowane zmiany w zatrudnieniu w perspektywie 5 lat	105
Wykres 29. Ocena aktualnej kondycji własnej firmy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2012 (N = 1545)	117
Wykres 30. Ocena kondycji własnej firmy za 12 miesięcy według pracodawców z sektora prywatnego w latach 2010–2012 (N = 1545)	118
Wykres 31. Ocena obecnej kondycji firmy a plany kadrowe pracodawców do końca 2012 r.	120

MAPY

Mapa 1. Udział osób zatrudnionych w podmiotach biorących udział w badaniu w podziale na podregiony województwa kujawsko-pomorskiego (stan w dniu 31.12.2011 r.)	33
Mapa 2. Liczba podmiotów planujących zatrudnienie, wielkość planowanego zatrudnienia, udział w zatrudnieniu ogółem	54
Mapa 3. Liczba podmiotów planujących zwolnienie pracowników, liczba osób do zwolnienia, udział w zatrudnieniu ogółem	54